

ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 г.

14 снежня 2010 г.
АЎТОРАК
№ 244 (26852)
Кошт 650 рублёў

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

СЦЮДЗЁНАЯ ЗАЛЕЖНАСЦЬ

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЭЛЕКТРАМЕХАНІК сталічнага прадпрыемства «Белліфт» Аляксандр Броўчанка распачаў свой 12-ы маржовы сезон. Ён любіць акунцца не проста ў халодную ваду, а каб яшчэ быў марозны дзень. Не адмаўляе сабе ў гэтым задавальненні нават у мінус 19 — гэта ягоны асабісты мінусавы рэкорд.

— Кожную зімовую нядзелю чакаю з нецярпеннем, каб зноў пайсці да палонкі на Чыжоўскае вадасховішча, — кажа Аляксандр Броўчанка. — Настолькі ўвайшло купанне ў звычку, што без яго нечага не хапае, пакуль зноў не акунуся ў ледзяную ваду. Хоць для мяне яна ўжо зусім не ледзяная.

ПА АДРАСАХ ШЧАСЛІУЧЫКАЎ

Падпіска-2010

Фота Яўгена ПРЭСЦІКАГА.

Інструктар па падпісцы Драгічынскага РВПС
Святлана КРАСІЧ з «Прызам рупліваму пашталёну».

ГАЗЕТА «Звязда» працягвае перадакладныя выезды «ў народ». Чарговы рэйд да нашых падпісчыкаў і пашталёнаў (многія з іх ужо зачаквалі сваіх прызоў, якія былі выйграны ў штоквартальнай звяздоўскай латарэі і сумесным конкурсе з РУП «Белпошта») быў прымеркаваны адразу ў тры вобласці. Не дзіва, што наш «багаж» налічваў шмат разнастайных прызоў, сярод якіх адразу два каляровыя тэлевізары «Віцязь».

СТАР. 15

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 14.12.2010 г. (для б/н разлікаў)		Курсы замежных валют для базіральных разлікаў Цэнтрабанка РФ	
▲ 1 долар ЗША.....	3 012,00	1 чэшская крона.....	157,71
▼ 1 еўра.....	3 976,74	1 польскі злоты.....	989,52
1 латвійскі лат.....	5 609,98	▼ 1 расійскі рубель.....	97,47
1 літоўскі літ.....	1 152,74	1 украінская грыўня.....	377,92
		USD.....	30,9006
		10 UAH.....	38,7711
		1000 BYR.....	10,2592
		EUR.....	40,8042

ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ СУД ГОРОДА МИНСКА

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ
ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ПРИНАДЛЕЖАЩЕГО
ООО «ГЛАВГОРСТРОЙ»

Лот № 1. Изолированное помещение с инв. № 500/D-70787965 общей площадью 129,2 кв. м, расположенное в г. Минске по ул. Берута, 11 А, квартира 257, стоимостью 391 820 000 (Триста девяносто один миллион восемьсот двадцать тысяч) белорусских рублей.

Подробная информация об имуществе размещена на сайте: <http://minsk.court.by/>

Торги состоятся 28.12.2010 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Академическая, 15/1, каб. 201.

За дополнительной информацией обращаться:
судебный исполнитель Каминская В.Г.,
тел./факс: 294 93 65, 8 029 177 32 45
ст. судебный исполнитель Вярвьильский Д.А.,
тел. 294 93 67.

Задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (лота) должен быть перечислен на депозитный счет хозяйственного суда города Минска № 3642900000072 в ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Минск, код 795, УНП 101541763 не позднее чем за 24 часа до начала проведения торгов.

Минимальная величина первого шага составляет 5 % от стоимости реализуемого с торгов имущества.

В соответствии с пунктом 1 Указа Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 г. № 232 «О некоторых вопросах проведения аукционов (конкурсов)» возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗДАНИЯ С ОБОРУДОВАНИЕМ РУП «Гомельский завод химического мела»

Аукцион состоится 27 декабря 2010 года в 11.00 по адресу: г. Гомель, ул. Достоевского, 1, к. 12

Номер лота, наименование здания	Площадь здания	Начальная стоимость с НДС	Задаток 10 % от стоимости	Шаг аукциона
1. Отделение приготовления с оборудованием	525,5 м ²	221 943 024 белорусских рублей	22 194 302 белорусских рублей	2 219 430 белорусских рублей

Заявления на участие в аукционе с документами в соответствии с законодательством, а также документ, подтверждающий перечисление задатка на р/счет продавца 3012204500014 в филиале ОАО «Белагрозпромбанк» Гомельское облуправление г. Гомель, МФО 151501912, УНП 400021246, принимаются организатором аукциона с момента опубликования данного извещения по адресу: г. Гомель, ул. Достоевского, д. 1, к. 12 в рабочие дни с 8.30 до 17.00 по 24 декабря 2010 года.

Аукцион проводится без условий. Победителем аукциона будет признан участник, предложивший наибольшую цену. Лицо, являющееся победителем аукциона, обязано оплатить приобретенный объект в течение 30 календарных дней с даты проведения аукциона. Объект продается в собственность.

За дополнительной информацией по подготовке и проведению аукциона обращаться по телефонам: т./ф.: 8 0232 36 34 50, 8 029 613 26 44, 8 029 662 05 52.

Рынок работы

Большасць варыянтаў — для рабочых і вяскоўцаў

Сяргей ГРЫБ

Паводле звестак Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, Беларусь працягвае захоўваць нізкі ўзровень зарэгістраванага беспрацоўя — 0,7 працента ад усяго эканамічна актыўнага насельніцтва краіны. Пры гэтым не менш адметным можна лічыць і такі факт: у параўнанні з пачаткам снежня мінулага года агульная колькасць вакансій павялічылася больш чым у 1,4 раза. Цяпер на 34,1 тыс. беспрацоўных прыпадае 52,2 тыс. свабодных месцаў. Праўда, усё ж нельга не адзначыць, што ў асноўным попыт наймальнікаў разлічаны на прадстаўнікоў рабочых спецыяльнасцяў.

Ад фрэзероўшчыка да інжынера

Вымушаны пераход прадпрыемстваў на скарачаны рэжым работы быў рэалізаваны зусім нядаўна. Аднак, мяркуючы па ўсім, гэтая праблема застаецца ў мінулым. Гаворка аб неабходнасці пазбаўлення ад «лішняга» персаналу становіцца ўсё менш актуальнай. А ўсё больш вострай — тэма недахопу працоўных рук.

У прыватнасці, як сведчыць агульнарэспубліканскі банк вакансій, сёння наймальнікам патрабуюцца вялікая колькасць фрэзероўшчыкаў (звычайна прапановы па зарплате тут вагаюцца ў межах 600 тысяч — 1,5 мільёна), наладчыкаў (700 тыс. — 1,5 млн), токараў (600 тыс. — 1,5 млн), механікаў (600 тыс. — 1,2 млн), слесараў (900 тыс. — 1,2 млн), абутнікаў (500 тыс. — 1 млн), швачак (400 тыс. — 1 млн). Існуе таксама шмат заявак на майстроў (700 — 1,2 млн), інжынераў (700 тыс. — 1,5 млн), галоўных інжынераў (1-2 млн рублёў). Для галоўных інжынераў некаторыя прадпрыемствы ўзнікаюць планку зарплаты вышэй — да 2,5-3 мільёнаў.

СТАР. 3

ЕВАНГЕЛЛЕ І ЗНАКІ

ДАІ і Каталіцкая царква разам
у прапагандзе ПДР

Храм выглядаў незвычайна. Па ўсім касцёле былі расставлены... дарожныя знакі. «Галоўная дарога», «Разварот забаронены», «СТОП», а каля алтара — звычайны святлафор, які мігаў, папераменна змяняючы чырвоны колер на жоўты, а жоўты на зялёны.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Сумесная ініцыятыва Каталіцкай царквы і ДАІ Маскоўскага раёна сталіцы была рэалізавана ў праекце «Кіравацца духоўнымі дарожнымі знакамі». У мерапрыемстве прынялі ўдзел Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі архіепіскап Тадэвуш Кандрусевіч і кіраўніцтва ДАІ сталіцы.

СТАР. 6

У Мінску за даўгі перасялілі жыльцоў 29 кватэр

Памяняць сваё жыллё на менш прасторнае і камфортнае ім давялося з-за вялізных даўгоў па аплаце ЖКГ. Усяго ж сёлета ў суды накіраваныя 294 іскі аб перасяленні неплацельшчыкаў.

Прычым, як правіла, грамадзяніну даецца магчымасць пагасіць запазычанасць. Сёння не аплачваюць паслугі ЖКГ своечасова ўладальнікі 23 тыс. асабовых рахункаў. Цяпер запазычанасць складае 4 млрд рублёў. Прычым 44% даўжнікоў — мінчане, якія не плацяць за паслугі ЖКГ ад 1 да 3 месяцаў, 23% — ад 3 да 12 месяцаў, а 43% — больш за год.

Святлана ФРАЛЯНКОВА,
«Мінск—Навіны».

Дагавор аб зоне свабоднага гандлю ў СНД будзе падрыхтаваны да канца года

У Маскве адбылося пасяджэнне Савета кіраўнікоў дзяржаў — удзельніц СНД. Пасяджэнне ўключала таксама шырока парадак дня: на абмеркаванні прэзідэнтаў было вынесена больш за паўтара дзясятка пытанняў.

Адным з асноўных стаў разгляд ходу падрыхтоўкі праекта Дагавора аб зоне свабоднага гандлю.

Як лічыць беларускі бок, зона свабоднага гандлю ў СНД без выключэнняў і абмежаванняў удыхне новае жыццё ў інтэграцыйныя працэсы на постсавецкай прасторы і значна павысіць імідж Садружнасці. Беларусь выходзіць з таго, што палажэнні дагавора аб зоне свабоднага гандлю павінны паляпшаць дзейныя гандлёвыя рэжымы, устаноўленыя раней падпісанымі шматбаковымі і двухбаковымі пагадненнямі ў гэтай сферы, а таксама садзейнічаць скарачэнню колькасці існуючых ва ўзаемным гандлі выключэнняў.

Па ініцыятыве беларускага боку быў падрыхтаваны і прыняты зварот у сувязі з 25-й гадавінай чарнобыльскай катастрофы. Яго мэта — нагадаць аб той страшнай трагедыі, наступствы якой да гэтага часу адчуваюць на сабе многія тысячы людзей як у Беларусі, так і ва Украіне і Расіі.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

Уладзімір МАКЕЙ:

«ЗАКЛІКАЮЧЫ НА ПЛОШЧУ, АЛЬТЭРНАТЫўНЫЯ КАНДЫДАТЫ РЫХТУЮЦЬ ПРАВАКАЦЫЮ»

Аб гэтым заявіў 11 снежня ў інтэрв'ю праграме «Карціна свету з Юрыем Казіяткам» на тэлеканале «РТР-Беларусь» кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Уладзімір Макей, паведамляе БЕЛТА.

Уладзімір Макей упэўнены, што некаторыя прэтэндэнты на прэзідэнцкую пасаду адназначна нацэльваюць сваіх прыхільнікаў на стварэнне прыгожай карцінкі для заходняга тэлебачання, каб потым сказаць: «Бацьце, якая ў нас улада жорсткая, як яна жорстка абыходзіцца са сваімі выбаршчыкамі».

«Мы гэта праходзілі ўжо. Думаю, ва ўлады дастаткова сіл і сродкаў, каб адрэагаваць спакойна і дастойна на такія заклікі і сітуацыю», — падкрэсліў Уладзімір Макей, дадаўшы, што і моладзь цяпер ужо далёка не тая, якая была нават пяць-дзесяць гадоў таму. Маладыя людзі не прымаюць такіх падыходаў.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта лічыць, што заклікі выйсці на плошчу — гэта спосаб альтэрнатыўных кандыдатаў адпрацаваць грошы, атрыманьня ў свой час на правядзенне перадвыбарчай кампаніі, на арганізацыю такіх мерапрыемстваў, схваўшыся за спіны «гэтакіх бяззусых юнакоў». «Думаю, што бацькі, асабліва маці, таксама выдатна разумеюць, што значаць такія плошчы для іх дзяцей. Больш таго, ужо цяпер вядома, што яны не збіраюцца мірным чынам праводзіць гэта мерапрыемства. Ужо закупляюцца цёплыя рэчы, рыхтуюцца піратэхнічныя і выбуховыя сродкі», — сказаў Уладзімір Макей.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта падкрэсліў: плошча — не вырашэнне праблем. У доказ сваіх слоў ён прывёў думку выдатнага рускага філосафа Бярдзьева, які гаварыў, што ўсялякая рэвалюцыя ёсць зло, што ў ходзе рэвалюцыі адбываецца пераацэнка каштоўнасцяў і, больш таго, усе каштоўнасці абсячэнняюцца, сціраюцца адрозненне паміж добром і злом, і самога народа ў рэвалюцыі не відаць. Акрамя таго, заклікі выйсці на плошчу — прыкмета палітычнага бяссілля кандыдатаў у прэзідэнты. Гэта ж адзначаюць і апазіцыйныя палітолагі.

На думку Уладзіміра Макея, выступленні альтэрнатыўных кандыдатаў у прэзідэнты пакідаюць гнятлівае ўражанне.

«Я гэта гавару не толькі як кіраўнік Адміністрацыі, але і як чалавек», — адзначыў Уладзімір Макей. Ён выдзеліў у заявах асобных прэтэндэнтаў на прэзідэнцкую пасаду два асноўныя пасылы: першы — усё дрэнна, другі — я прыйду да ўлады і зраблю народ заможным, але ніхто не гаворыць, якім чынам. Таксама, на думку Уладзіміра Макея, у выказваннях некаторых кандыдатаў прасочваецца пагардлівае стаўленне да народа, паколькі ўсё, што зроблена добрага за апошнія гады, не заўважаецца або аплываецца.

Уладзімір Макей прывёў некалькі прыкладаў. Так, адзін з кандыдатаў, паэт, які цяпер, на думку кіраўніка Адміністрацыі, «ператварыўся ў палітычнага акцёра», правёў пяць гадоў у б'ях за мяжой, спалохаўшыся адказнасці за растрату грошай. Вярнуўшыся назад, ён гаворыць, што гатовы пасля прыходу да ўлады прадаць Расіі ўсё, на яго погляд, нам непатрэбнае і ў чым зацікаўлены расійскі капітал, — нафтавыя прадпрыемствы, газарэзервуары і інш. Сам жа ён не ўклаў ні крыху сваёй працы ў стварэнне гэтай інфраструктуры.

«Або прапануе раздаць усю зямлю ў прыватныя рукі, маўляў, мы створым вялікую колькасць фермерскіх гаспадарак і за гэтым заможна. Атрымліваецца, усё тое, што мы з цяжкасцю стваралі, усё, што цяпер пачало прыносіць даходы (а гэта \$3 млрд экспарту прадуктаў харчавання за год), мы павінны разбурыць. Навошта разбураць тое, што ўжо цяпер эфектыўна працуе», — не можа зразумець Уладзімір Макей.

Яму таксама агідна ад заяў кандыдата, які называе сябе вопытным дыпламатам, аб тым, што ўся ўлада крадзе, чыноўнікі жыруюць, усе яны казнакрады і інш. Паводле слоў кіраўніка Адміністрацыі, калі ёсць такія папрокі, то няхай называюцца канкрэтнымі прозвішчамі. Прэзідэнт вельмі патрабавальна ставіцца да такіх рэчаў, і ні адзін чалавек, які ўчыняе якія-небудзь праступкі, не пазбягае пакарання.

Уладзімір Макей таксама скептычна ставіцца да выказванняў аднаго «вядомага» эканаміста, які гаворыць аб стварэнні мільёна рабочых месцаў. «Спачатку ён прапануе прыватызаваць прадпрыемствы, у выніку чаго з'явіцца як мінімум 3 млн беспрацоўных, а пасля стварыць 1 млн рабочых месцаў», — сказаў Уладзімір Макей. Ёсць шмат супярэчнасцяў і ў прамовах іншых альтэрнатыўных кандыдатаў.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта упэўнены: грамадзяне ўважаюць паставяцца да такіх заяў прэтэндэнтаў на прэзідэнцкую пасаду і змогуць убачыць, што стаіць за прыгожымі словамі. У Беларусі многае зроблена за апошнія гады: гарады абнавіліся, пабудаваны і мадэрнізаваны прадпрыемствы, установы аховы здароўя, культурныя і спартыўныя аб'екты. Пра ўсё гэтыя поспехі забываюць згадаць альтэрнатыўныя кандыдаты, магчыма, таму, што ім больш знаёмая архітэктура замежжа, чым нашых абласных цэнтраў, райцэнтраў, малых гарадоў і пасёлкаў.

Грамадска-культурная акцыя «Беларусь — гэта мы» завяршылася. Амаль 15 тысяч гледачоў наведала канцэрт гэтай акцыі. За ўвесь час яе правядзення (люты-снежань) у Беларусі і за яе межамі прайшлі дзясяткі канцэртаў, у якіх выступіла каля пяцісот мастацкіх калектываў.

Фінальны гала-канцэрт у футбольным манежы сабраў каля пяці тысяч студэнтаў рэгіянальных і сталічных ВУНУ. Канцэрт наведаў таксама **Прэзідэнт краіны Аляксандр ЛУКАШЭНКА**. Дзякуючы за запрашэнне наведаць канцэрт, Прэзідэнт адзначыў:

— Яшчэ год назад, калі ад АНТ паступіла прапанова на конт мерапрыемства ў канцы года, у мяне было толькі адно сумненне, што ўсё гэта будзе разглядацца ў плане перадвыбарчай кампаніі. Вось гэтага я не хацеў бы больш за ўсё. А пасля падумаў: за ўсё, што сёння ні зрабі, усё роўна будзе папракаць дзейнага Прэзідэнта, што, маўляў, гэта ён робіць пад выбары. Я махнуў рукой, няхай думаюць.

Прэзідэнт патлумачыў, што прыйшоў сюды павіншаваць моладзь з фіналам акцыі. Акрамя таго, ён заявіў:

— Наконт таго, што я вам павінен паабяцаць. Вам ужо столькі наабацялі (і льготы, і вялікія стыпендыі), што я не бачу, што яшчэ можна. Але гэта не я абяцаў. Я вам толькі адно хачу паабяцаць: вы будзеце заўжды мець добрае месца працы — хто хоча працаваць, а хто хоча весяліцца — таксама будзе мець такую магчымасць. І ўсё, што заробіце, будзе вашым. Нічога з паветра не падае, мы будзем шмат працаваць.

Выступаючы перад моладзю, Аляксандр Лукашэнка выказаў упэўненасць у тым, што у беларусы будзе спакойнае і камфортнае жыццё:

— Гарантую цалкам нармальнае жыццё ваших сем-

Фота БЕЛТА.

яў. Вялікае дасягненне любой дзяржавы заключана ў тым, каб людзі маглі спакойна хадзіць па сваёй зямлі, каб дзеці мелі магчымасць вучыцца, каб камфортна і бяспечна было жыць. Вось гэта я вам абяцаю — працу і камфортнае жыццё. Але каб гэта было, маіх абяцанняў мала. Мы разам з вамі, заваяваўшы гэта, павінны гэта абараніць, — падкрэсліў Прэзідэнт.

Фінальны канцэрт доўжыўся тры гадзіны. Ён прайшоў у фармаце моладзевай дыскатэкі з выступленнем айчынных і замежных зорак эстрады. Якія ўражанні засталіся ў іх?

— Гэта вялікі гонар для маіх вучняў — прымаць удзел у такім маштабным канцэрце, — гаворыць кіраўнік **музычнага цэнтра імя Ул. Мулявіна Святлана СТАЦЭНКА**. — Вялікі гонар і адказнасць, бо на канцэрце прысутнічаў Прэзідэнт. Салісты нашага цэнтра падрыхтавалі маленькія ўрыўкі з песень, злучыўшы іх у мікс.

Усе песні па сваёй тэматыцы звязаныя з Беларуссю. Гэта цудоўна, што такая акцыя была.

— Мы цалкам падтрымліваем гэтую акцыю. Пабольш бы такіх, — гавораць салісты гурта «**Да Вінчы**». — Мы ўжо выступалі ў межах акцыі ў Гомелі і Брэсце. Любы канцэрт для любога артыста — гэта нармальны і добры дзень. Калі ўсё закулісе «кіпіць» і зала «кіпіць» — гэта вялікі адрэналін. Удзел у такіх канцэртах — гонар і адказнасць. Нам вельмі прыемна прычыніцца да гэтай падзеі.

— Лічу, што такіх мерапрыемстваў павінна быць як мага больш, — дзеліцца сваімі развагамі пасля выступлення **Дзімтрый КАЛДУН**. — Я зараз працую над другім альбомам, яго прэзентацыя запланавана на канец вясны. Ёсць у мяне некаторыя задумкі наконт удзелу ў дарослым Еўрабачанні, але пакуль што толькі задумкі. Паколькі зараз я жыву і працую ў

Маскве, то такія канцэрты для мяне — цудоўная нагода наведаць радзіму.

— Гэта не першы наш удзел у гэтым канцэрце, мы ўжо выходзілі на сцэну ў Магілёве і Гомелі, — распавёў «Звяздзе» саліст гурта «**3+2**» **Арцём МІХАЛЕНКА**. — Вельмі прыемна працаваць з тэлеканалам АНТ. Мы становімся бліжэй да публікі. Бо як бы там ні было, мы працуем для нашага народа.

— Зала вельмі жывая, — дадаюць салісты гурта **Алена і Нінель КАРПОВІЧЫ і Юлія ШЫШКО**. — Цудоўна, што людзі ўсё ж такі не сядзелі, а бавілі час на танцпляцоўцы. Гэта цудоўны зарад бадзёрасці і пазітыву. Было прыемна выступаць, і мы рады, што нас запрасілі. Мы працягваем выступаць групай і плануем гэта рабіць і надалей. Вялікі дзякуй тэлеканалу АНТ, Міністэрству культуры і ўсім, хто прычыніўся да гэтай акцыі.

Ілья ЛАПАТО.

ДАТЭРМІНОВАЕ ГАЛАСАВАННЕ ПА ВЫБАРАХ ПРЭЗІДЭНТА БЕЛАРУСІ ПАЧЫНАЕЦА 14 СНЕЖНЯ

Датэрміновае галасаванне па выбарах Прэзідэнта Беларусі пачынаецца 14 снежня. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў.

У 10.00 па ўсёй Беларусі і за яе межамі адкрыюцца больш як 6 тыс. участкаў для галасавання. У дні датэрміновага галасавання яны будуць працаваць да 19.00 з перапынкам з 14.00 да 16.00. Адаць свой голас у падтрымку аднаго з 10 кандыдатаў змогуць усе, хто па тых ці іншых прычынах не будзе мець магчымасці прыйсці на выбарчыя ўчасткі 19 снежня.

Для атрымання бюлетэня выбаршчыкі павінны прадаставіць пашпарт. Яго можа замяніць ваенны білет (для ваеннаслужачых тэрміновай службы), службовае паведамленне дзяржслужачага, пенсійнае пасведчанне або студэнцкі білет (калі ў іх ёсць фатаграфія), даведка органаў унутраных спраў (для грамадзян, якія страцілі пашпарт), калі іх прад'яўнік ёсць у спісах выбаршчыкаў на гэтым участку.

Той, каго па якой-небудзь прычыне няма ў спісах, будзе ўключаны ў іх дадаткова на падставе дакументаў, што засведчваюць асобу і пацвярджаюць пастаяннае або часовае пражыванне на гэтым выбарчым участку.

Датэрміновае галасаванне па-за памяшканнямі ўчастковай камісіі, у тым ліку па месцы жыхарства, — не дапускаецца. Галасаванне дома можа быць арганізавана па заяве выбаршчыкаў толькі непасрэдна ў дзень выбараў — 19 снежня. Няма магчымасці прагаласаваць датэрмінова таксама і на ўчастках, створаных у санаторыях, прафілакторыях, дамах адпачынку,

бальніцах і іншых стацыянарных лячэбна-прафілактычных установах.

У ЦВК нагадалі, што выбаршчыкі самастойна запаўняюць бюлетэнь. Калі яны па стане здароўя не могуць гэтага зрабіць, то маюць права даверыць гэта іншай асобе, акрамя членаў выбаркамаў, кандыдатаў у Прэзідэнты, іх давераных асоб, наглядальнікаў і прадстаўнікоў СМІ.

У час цяперашняй выбарчай кампаніі будуць прыняты дадатковыя меры для забеспячэння празрыстасці і адкрытасці датэрміновага галасавання. Так, у першы дзень датэрміновага галасавання скрыні будуць правераны і апячатаны старшынёй камісіі ў прысутнасці не менш як дзвюх трэцяй складу камісіі.

У жонкі з дзён датэрміновага галасавання ў 14.00 і ў 19.00 старшыня камісіі або яго намеснік будуць заклеіваць проразы ў скрыні для галасавання лістом паперы, а потым ставіць на ім свой подпіс. Ускрываць проразы можна перад пачаткам галасавання ў 10.00 і ў 16.00. Пры гэтым маюць права прысутнічаць наглядальнікі і прадстаўнікі мас-медыя. У перыяд, пакуль не ідзе галасаванне, бюлетэні захоўваюцца ў сейфах або ў металічных шафах.

Штодзённа ў перыяд датэрміновага галасавання на ўчастках для ўсеагульнага азнамлення будуць вывешваць копію пратакола з указаннем колькасці бюлетэняў, атрыманых камісіямі, нявыкарыстаных і сапсаваных, а таксама колькасці грамадзян, якія іх атрымалі.

Датэрміновае галасаванне прадоўжыцца да 19.00 18 снежня. На наступны дзень — 19 снежня — адбудуцца выбары Прэзідэнта Беларусі.

Фота прадставіла Магілёўская ДАІ.

Пад Шкловам сутыкнуліся легкавушка і аўтобус

12 снежня ўвечары паблізу горада Шклова адбылася аўтааварыя, у якой два чалавекі загінулі, а трэці атрымаў цяжкія траўмы.

Паводле інфармацыі аддзялення агітацыі і прапаганды ДАІ УУС Магілёўскага аблвыканкама, аўтамабіль «Хундай Лантра» выехаў на паласу сустрэчнага руху і сутыкнуўся з аўтобусам «Мерседэс-Бэнц». У выніку іншамарка пераўтварылася ў кучу пакарабанага металу. 24-гадовы

вадзіцель легкавога аўтамабіля і 27-гадовы пасажыр загінулі на месцы. Яшчэ аднаго 27-гадовага пасажыра вымалі з аўтамабіля выратавальнікі МНС. Мужчына атрымаў цяжкія траўмы і пераломы і ў стане траўматычнага шоку шпіталізаваны. Цяпер ён у рэанімацыі і ўсё яшчэ беспрытомны. Вадзіцелі і пасажыры аўтобуса не пацярпелі.

Увогуле за выхадныя дні ў Магілёўскай вобласці атрымалі траўмы ў ДТЗ 6 чалавек. У суботу ўначы ў Магілёўскім раёне паблізу станцыі Палыкавіцкай хутары 34-гадовы жыхар Шклова не справіўся з кіраваннем аўтамабілем «Міцубісі Мантэра»: ён з'ехаў у кювет і ударыўся ў прыдарожнае дрэва. Вадзіцель у выніку аварыі не пацярпеў, а дзве яго пасажыркі, шклаўчанкі 24 і 26 гадоў, з траўмамі дастаўлены ў бальніцу.

Ілона ІВАНОВА.

Бронза за серабром

У аўстрыйскім Хохфільцэне завяршыўся другі этап Кубка свету па біятлоне. Лідар беларускай зборнай Дар'я Домрачова, якая пасля выйгрышу серабра ў спрынце стартвала другой, заваявала бронзавы медаль, паведамляе БЕЛТА.

На двух агнявых рубяжах пры стральбе лежачы Дар'я была бездакорная, а на першай «стойцы» дапусціла адзін промах і была вымушана бегчы штрафны круг. А пры апошнім заходзе на стрэльбішча, страляючы стоячы, Дар'я «зарабіла» яшчэ два штрафныя кругі, і ў выніку фінішавала трэцяй. Золата ў актыве шведкі Хелены Экхольм, а серабро ў фінскай біятланісткі Кайсы Макарайнен.

У мужчынскай эстафетнай гонцы 4x7,5 км не было роўных зборнай Нарвегіі (Аляксандр Ос, Уле-Эйнар Б'ёрндален, Эміль Хегле Свендсен, Тар'е Боэ). Серабро ў актыве аўстрыйскіх біятланістаў, а бронзавыя медалі ва ўпартай барацьбе выйгралі французцы. Зборная Беларусі, за якую выступалі Сяргей Новікаў, Уладзімір Алянішка, Рустам Валулілін і Юген Абраменка, апынулася на 15-й падагульняючай пазіцыі, адстаўшы ад пераможцаў на 5 мін. 48,2 сек. пры двух штрафных кругах.

Большасць варыянтаў — для рабочых і вяскоўцаў

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Трэба адзначыць, што ўсе лічылі за заробак тут і надалей з'яўляюцца сярэднімі, адпаведна, яны могуць «вагацца» як у меншы, так і ў большы бок. Як правіла, большыя сумы прапаваюць наймальнікі ў сталіцы і іншых буйных гарадах. Аднак казаць, што «прывабныя» вакансіі застаюцца недасягальнымі для значнай часткі грамадзян краіны, усё ж нельга. Бо можна нагадаць: перашкод для працаўладкавання ў іншых рэгіёнах, і ў тым ліку ў сталіцы, фактычна няма. А значыць, ёсць выбар. Таму часам ці не галоўнае — проста рэальна супаставіць зарплату з магчымымі выдаткамі, скажам, на найманне жылля.

Будаўнік па-ранейшаму з шанцамі

Даволі запатрабаванымі, асабліва ў тых жа гарадах, застаюцца вадзіцелі аўтатранспарту (500 тыс. — 1,3 млн рублёў) і гандляры (600 тыс. — 1,2 млн рублёў). Плюс да таго прыватныя фірмы робяць шмат заявак на гандлёвых агентаў, і ў гэтым выпадку назіраецца ці не самае істотнае ваганне прапановы заробкаў — ад 200 да 2000 «умоўных адзінак».

Апошнім часам адзначаецца

пэўнае змяшэнне попыту на прадстаўнікоў будаўнічых спецыяльнасцяў. Не сакрэт, што падобная з'ява ў нечым сталася вынікам суветнага эканамічнага крызісу. Не так даўно практыка ўладкавання беларусаў у Расіі і іншых краінах была даволі распаўсюджанай. Аднак у сувязі з праблемамі фінансавання многія будоўлі за мяжой «сталі» — нашы «гастарбайтары» пачалі вяртацца, колькасць вакансій у Беларусі крыху зменшылася. Праўда, калі зыходзіць з заявак арганізацый, то ў нашай краіне і цяпер не павінна ўзнікнуць асаблівых цяжкасцяў з уладкаваннем страхароў (500 тыс. — 1,2 млн), маляроў і абліцоўшчыкаў (800 тыс. — 1,2 млн), муляроў (800 тыс. — 1,5 млн), цесляроў (800 тыс. — 1 млн), машыністаў вежавых кранаў (700 тыс. — 1,1 млн), прарабаў (900 тыс. — 1,3 млн рублёў).

Дэфіцыт — урач і медсястра

Напэўна, з найбольшымі праблемамі могуць сутыкнуцца тыя, хто мае намер уладкавацца ў бюджэтнай сферы. Колькасць вакансій для настаўнікаў, выкладчыкаў, сацыяльных работнікаў, бібліятэкараў, клубных работнікаў ва ўсіх рэгіёнах даволі абмежаваная. Аднак у

агульным правіле існуе выключэнне — сфера аховы здароўя. Практычна паўсюль застаюцца вельмі запатрабаванымі ўрачы (800 тыс. — 2 млн рублёў), а таксама медыцынскія сёстры (500-900 тысяч). І, дарэчы, цікава: самы вялікі дэфіцыт медработнікаў назіраецца ў Мінску.

Галоўным аргументам можа стаць жыллё

Як заўсёды, вялікая колькасць вакансій — у сельгасвытворчасці. Аднак тут застаецца і адчувальны «мінус» — заробкі. Сапраўды, заяўкі з прапановай больш за мільён сёння ўнікальнымі не назавеш. Аднак асноўная частка варыянтаў выглядае больш сціпла. Так, «стандартам» для паляводаў, па сутнасці, з'яўляецца мінімальны зарплата, для трактарыстаў і заатэхнікаў — 400-600 тыс., аператараў машынага даення — 400-700 тыс. рублёў. Крыху вышэй (500 тыс. — 1 млн рублёў) вызначана планка прапаў для галоўных заатэхнікаў.

Разам з тым тут жа нялішне зрабіць адну істотную заўвагу: значная частка сельгаспрадпрыемстваў пры запрашэнні работнікаў абяцае выдзяленне жылля. І калі-нікالی пры выбары само па сабе гэта можа стаць ці не вырашальным аргументам.

Польшча адмяняе патрабаванне аб дазvole на працу для беларусаў

З 1 студзеня 2011 года грамадзяне Беларусі, Расіі, Грузіі, Малдовы і Украіны змогуць працаваць у Польшчы без дазволу на працу. Іншаземцы будуць працаваць у краіне толькі на аснове дакумента ад працадаўцы. Афармляць дазвол на працу не патрабуецца. Працадаўца павінен паведаміць аб намеры працаўладкаваць грамадзяніна адной з гэтых краін ва ўпраўленне працы таго ці іншага рэгіёну і зарэгістраваць там заяву аб прыёме іншаземца на працу.

БЕЛТА.

Абзац

▲ 3 15 снежня ў Мінску з'явіцца новы тралейбусны маршрут — № 18. Ён будзе працаваць у будныя дні ў гадзіны пік на маршруце ДС «Дружная» — ДС «Лермантава».

▲ На Мінскай калычковай аўтадарозе ўначы 11 снежня адбылася аварыя, у якой загінуў жыхар сталіцы 1988 г.н. Прыкладна а палове чацвёртай ночы, кіруючы аўтамабілем «Аўдзі А8», што належыць яго бацьку, малады чалавек рухаўся па МКАД з боку Ігуменскага тракту ў кірунку вул. Чыжэўскіх. На 17-м км ён не справіўся з кіраваннем і выехаў за межы прэзэнцый часткі. Некіруемая «Аўдзі» сутыкнулася з няспраўным МАЗам, які стаяў на ўзбочыне. Грузавік быў пазначаны габарытнымі агнямі і знакам аварыйнага прыпынку. Кіроўца МАЗа ў момант аварыі быў у кабіне. У выніку сутыкнення кіроўца «Аўдзі» загінуў на месцы.

▲ У Мінску памёр дырэктар Новасібірскага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета, паведамляюць інфармагентствы. Дырэктура тэатра, які прыехаў на міжнародны калядны оперны форум, знайшлі павешаным у сьце ў нумары 9 снежня. У гасцініцы, дзе спыніўся дырэктар тэатра, інфармацыю пра тое, што яго знайшлі павешаным, не аспрэчваюць, але і не каментуюць, спаслаўшыся на этычныя меркаванні. Дырэктура тэатра памёр на 40-м годзе жыцця. Праверку па факце праводзіць пракуратура.

▲ Генеральны пракурор Беларусі вызваліў ад пасады пракурора Ленінскага раёна Бабурыска. Прычынай для такога рашэння сталі выяўленыя сур'ёзныя хібы ў арганізацыі працы пракуратуры раёна па вырашэнні заяў і скаргаў грамадзян. Яны сталі вядомыя генеральнаму пракурору Рыгору Васілевічу пры прыёме і разглядзе зваротаў грамадзян 8 снежня ў ААТ «Белшына». Асноўныя праблемы, з якімі работнікі прадпрыемства звярталіся да генпракурора, закраналі працу органаў папярэдняга расследавання, выкананне жыллёвага, пенсійнага заканадаўства, вынікі разгляду судамі крымінальных і грамадзянскіх спраў і інш. Некаторыя са зваротаў былі прынятыя для вырашэння непасрэдна падчас прыёму, іншыя — накіраваныя ў адпаведныя ведамствы, а вынікі іх разгляду ўзятыя генпракурорам на кантроль.

▲ У Мінску 39-гадовы кіроўца «жыгулёў» на вуліцы Якуба Коласа збіў на нерэгуляваным пешаходным пераходзе 9-гадовую дзяўчынку. Едучы насупраць дома № 30 на вуліцы Коласа, кіроўца ўбачыў супрацоўніка ДАІ, які жазлом запатрабаваў спыніцца. Мужчына вырашыў не падпарадкоўвацца, бо кіраваў машынай без правоў (быў пазбаўлены за кіраванне ў нецвярозым стане). Ён павялічыў хуткасць і паляцеў у бок вуліцы Някрасава. Пад'язджаючы да нерэгуляванага пешаходнага пераходу каля дома № 38, ён наехаў на дзяўчынку. Спалохаўшыся адказнасці, аб'ехаў яе і працягваў рух. У гэты момант яго ўжо пераследаваў экіпаж ДАІ. Кіроўца паспрабаваў схвацка на вуліцы Славінскага, але быў затрыманы. У выніку ДТЗ дзяўчынка прычыненая ўдары прырэдняй брушной сценкі, удары правага сцягна.

Поўны абзац

▲ У Днепрапятроўску з'явілася новая паслуга — сабутэльнік. Агенцтва прапануе любому выпіць у добрай кампаніі. Можна замовіць сабутэльніка з вышэйшай адукацыяй, знаўцу анекдотаў альбо з прыемным голасам. Заказное п'янства каштуе 150 грыўняў за вечар, частуе таксама заказчык. Кіраўнік агенцтва прызнаўся: паслуга карыстаецца вялікім попытам. Большасць кліентаў — жанчыны. Часцей за ўсё дапамогу замаўляюць не загадзя, а як неадкладную. За тэрміновасць грошай не бяруць. За працягласць у часе — таксама: 150 грыўняў за сустрэчу. Між тым, ёсць абмежаванні: ніякага інтэму і запою. Псіхологі сцвярджаюць: такая паслуга сапраўды можа падтрымаць чалавека ў цяжкую хвіліну. Але злоўжываць прафесійным сабутэльнікам не рэкамендуецца. Псіхологі просяць прафесійных сабутэльнікаў выдаваць пастаянным кліентам не карту зніжак, а візітоўку псіхатэрапеўта.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

«АДДАЮ ПЕРАВАГУ КАНКРЭТНЫМ СПРАВАМ»

Субсяседнік карэспандэнта «Звязды» — Аркадзь ГАРТУНГ, рэпетытар польскай мовы, старшыня рэвізійнай камісіі Саюза палякаў Беларусі.

— Ваша ацэнка Усебеларускага народнага сходу?

— Сход прайшоў па-дзелавому, пытанні ўзнімаліся патрэбныя, важныя, і, лічу, будуць прынятыя адпаведныя рашэнні. Зразумела, што мы, краіна і народ, будзем вырашаць і тыя праблемы, што не былі пастаўленыя на сходзе і могуць узнікнуць у бліжэйшы час. Мяркую, што гэта ў нас паспяхова атрымаецца, паколькі ў нашага Прэзідэнта ўжо склалася дзейная каманда і ён даказвае справамі сваю прафесійную прыгоднасць. Іншыя кандыдаты на пасаду кіраўніка дзяржавы, мне здаецца, спазніліся гадоў на дзесяць.

— Знаёмліліся з іх праграмамі?

— Паслухаў пару чалавек — нудна стала. Чым яны канкрэтна праявілі сябе ў папярэдняй пяці гадоў — толкам не ведаю. А тое, што ўбачыў, мяне не зацікавіла. Я аддаю перавагу канкрэтным справам. І ўжо шмат гадоў таму вырашыў, хто мне больш блізка ў якасці прэзідэнта. Бачу, як ён спраўляецца з цяжкасцямі, у прыватнасці, знаходзіць сяброў нават на другім канцы свету, калі ўзнікаюць праблемы з энергарэсурсамі. Па справах бачна, што ён добра выконвае свае абавязкі. І нашошта шукаць нейкага саляра, які спявае мне салодкія песні, калі бачу: вось ён, нармальны, талковы Прэзідэнт, які ставіць праблемы і знаходзіць іх вырашэнне. Навошта мне нейкі іншы?

Тым больш што менавіта дзейны Прэзідэнт і яго адміністрацыя дапамагаюць нашаму грамадскаму аб'яднанню, асабліва пачынаючы з 2005 года, калі пэўныя палітычныя колы суседняй краіны пастараліся палітызаваць Саюз палякаў Беларусі. У выніку нічога добрага з гэтага не атрымалася — ні для саюза, ні для міждзяржаўных стасункаў. Нешта выйгралі, пэўна, толькі тыя людзі, якім захацелася ўцягнуць наш саюз у палітыку.

— Саюз палякаў Беларусі ўжо неаднойчы звяртаўся ў розныя ўлады структуры Польшчы з прапановай аб супрацоўніцтве...

— Так, але складваецца ўражанне, што некалькі дзясяткаў чалавек нейкім чынам асабіста

зацікаўлены ў тым, каб працягвалася гэтая процістаянне, праследаванне «дрэнных» палякаў у Беларусі. І яны проста выкарыстоўваюць сваю ўладу, якую атрымалі, можна сказаць, у часовае карыстанне на карысць народа, яму ў шкоду. У выніку працягваюцца проста ганебныя санкцыі

Фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА

ў дачыненні да некалькіх дзясяткаў членаў нашага саюза, якім забаронены ўезд у Польшчу як асобам, што ўяўляюць пагрозу для бяспекі гэтай дзяржавы. Сярод іх, у прыватнасці, Леанарда Рэўкоўскага, па чыёй ініцыятыве ў Слоніме стаў традыцыйным фестываль паланэза і якая мае ўзнагароды ад польскага ўрада. Атрымліваецца, што польскага чыноўніка даволі высокага рангу фактычна дзейнічаюць супраць тых палякаў, якія распаўсюджваюць у Беларусі польскую культуру, вучаць польскай мове, даглядаюць польскія могілкі і стараюцца быць у добрасуседскіх стасунках з краінай, якія нас акружаюць.

Спадзяёмся, новы Прэзідэнт Польшчы нас нарэшце пачуе, паколькі звароты нашага грамадскага аб'яднання ў розныя польскія інстанцыі пакуль, на жаль, застаюцца без адказу. Мяркую, што гэтым пытаннем больш сур'ёзна павінны заняцца і нашы дыпламаты. Мы жадаем спакойна працаваць у кірунку захавання і адраджэння польскай культуры, мовы, традыцый.

Вось канкрэтны прыклад. Цяпер нашым саюзам, у тым ліку дзякуючы сродкам асабістага бізнэсу яго старшыні Станіслава Сямашкі, у вёсцы Старыя Васілішкі Шчучынскага раёна ажыццяўляецца праект аднаўлення дома, дзе нарадзіўся вядомы музыкант Чэслаў Немэн. Улады ідуць насустрач, але, мяркую, было б добра, каб у гэтай справе паўдзельнічалі і польскія культурныя колы (музыканты, літаратары), а можа, нават і польскія чыноўнікі. І не толькі грашымі (мы, зразумела, будзем удзячныя фінансавым сродкам), але і дапамозе з боку дызайнераў ці, мажліва, архіўнымі матэрыяламі для музейнай экспазіцыі. А ёсць жа яшчэ мясціны, звязаныя з Адамам Міцкевічам, Элізай Ажэшка, Агінскімі, іншымі славутымі асобамі Беларусі і Польшчы. Ёсць замкі, дзе таксама можна папрацаваць сумесна... Гэта магло б нас аб'яднаць супраць канфрантацыі, у якой зацікаўленыя асобы дзеечы, але толькі не народы суседніх краін.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

БЛІЗКАЯ УЛАДА

Пра льготы на праезд школьнікаў, арэнднае жыллё, нядбайных рамонтнікаў гаварылі ўдзельнікі «прамой лініі»

У пятніцу вечарам старшыня Брэсцкага аблвыканкама Канстанцін СУМАР правёў «прамую лінію» з жыхарамі вобласці. Больш за 40 чалавек змаглі пагаварыць з губернатарам аб надзённым. Пытанні былі рознымі. Цікава, што на гэты раз гараджане амаль не ўздзімалі праблемы руху гарадскога транспарту ў абласным цэнтры. Прынамсі тыя, хто дазваніўся. На папярэдняй прамой лініі, наша газета аб тым паведамляла, брастаўчане літаральна засыпалі скаргамі на транспартнікаў.

Пасля таго дыялогу старшыня аблвыканкама правёў спецыяльную нараду, прысвечаную якасці пасажырскіх пэравозак у горадзе, дзе рашуча запатрабаваў навесці парадак. І справа зрушылася з месца. На гэты раз жыхары вобласці актыўна ўздзімалі пытанне адмены аплаты за праезд для школьнікаў. Ганна Федараўна з Пінска расказала, што сын з нявесткай выхоўваюць траіх дзяцей-школьнікаў. Акрамя асноўных заняткаў вучні наведваюць гурткі, секцыі. А ў сярэднія дзеньчыкі дзямі выцягнулі з кішэнні праязны ў гардэроб. І гэта адчувальная страта для бюджэту шматдзетнай сям'і. Былі і іншыя прыклады такога ж кшталту. Тэлефонныя абаненты згадвалі пачын Мінскага гарвыканкама па адмене платы за праезд для школьнікаў. Канстанцін Сумар, параіўшыся з калегамі, якія прысутнічалі ў зале, папрасіў кіраўнікоў транспартных арганізацый праявіць лаяльнасць да дзяцей-пасажыраў і не штрафваць іх за безбілетны праезд да той пары, пакуль не будзе прынята адпаведнае рашэнне парламентам ці ўрадам.

Як заўсёды, нямаюла нараканняў было на службы ЖКК і будаўнічыя арганізацыі. Некаторыя сігналы выглядалі даволі востра. Жыхарка дома №78 па вуліцы Гогаля прасіла тэрміновага ўмяшання. Рамонт іх дома праводзіла падрадная прыватная фірма. Але нешта ў іх здарылася, і работу да канца яны не давалі. Па стане на 10 снежня над дзвюма кватэрамі верхня-

хунку, роўная суме дапамог на дзяцей, будзе разблкіравана, і жанчыны атрымаюць грошы». Ірына Дыдышкі з Ляхавіцкага раёна прасіла паспрыяць з правядзеннем вады і газу па іх новай вуліцы. Забудоўшчыца ведае парадак такой работы, ім з суседзямі належыць стварыць кааператыв і суполкай фінансаваць правядзенне сетак. Але яе суседзі не хочуць гэтым займацца, яны наогул не спяшаюцца з будаўніцтвам на выдзеленыя участкі. А Ірына Міхайлаўна ўжо атрымала крэдыт у банку, які трэба асвоіць. Справа няпростая, тут адразу не параіш альбо не прымеш нейкае рашэнне, трэба разбірацца, разглядаць розныя варыянты, на чым і пагадзіліся тэлефонныя абаненты.

Цікавым быў званок з Моўчадзі Баранавіцкага раёна. Пенсіянер, былы калгасны спецыяліст лічыць няправільным, што яго вёску пакуль што не ўключваюць у спіс аграгарадкоў. Некалі даволі адметнае мястэчка мае разгалаванаю інфраструктуру. Праўда, некаторыя прадпрыемствы, нахшталь пякарні, зачыненыя. Але іх можна адкрыць, удыхнуць жыццё, стварыць рабочыя месцы, гаварыў неабыхавы жыхар Моўчадзі. Падобным на гэты, але нашмат больш эмацыйным быў званок з горада Косава Івацвіцкага раёна. Аўтарка яго горада даводзіла губернатару, што іх горад заслугоўвае большай увагі на прадаме добраўпарадкавання і арганізацыі занятасці насельніцтва. Прышоў у заняпад былі спартыўны комплекс мэблевай фабрыкі, няма дзе культуры адпачываць моладзі. А Косава знаходзіцца ў адметнай гістарычнай мясціне, побач адраджалася палаца, прыкладна за два кіламетры — музей Касцюшкі. Такія пытанні хутка не вырашаюцца, і гэта, відавочна, задачы на наступную пяцігодку.

Нечакана ўзнікла пытанне, якое ўскосна датычыць рэстаўрацыі яшчэ аднаго вядомага аб'екта — Ружанскага палаца. Наталля Паўлаўна з Кобрына паскардзілася на тое, што на будоўлі знайшоўся нядробасумленны падрадчык і не заплаціў людзям. Наталля і яе брыгада — пяць рэстаўратараў — выканалі работу па дагаворы, а платы чакаюць больш за два месяцы. У гэтым выпадку канкрэтныя службовыя асобы атрымалі ўказанне правярчы і выправіць нядбайных працадаўцаў.

Пенсіянеры з вёскі Ляпелюка Брэсцкага раёна прасілі ўзвесці ім мост. Стары разбурыўся, а на яго месцы ўзвялі толькі вузенькі пешаходны, таму жыхары адной з зарочных вуліц аказаліся пазбаўленыя магчымасці пад'езду транспарту. Нават калі трэба праводзіць лічыць няправільным, што яго вёску пакуль што не ўключваюць у спіс аграгарадкоў. Некалі даволі адметнае мястэчка мае разгалаванаю інфраструктуру. Праўда, некаторыя прадпрыемствы, нахшталь пякарні, зачыненыя. Але іх можна адкрыць, удыхнуць жыццё, стварыць рабочыя месцы, гаварыў неабыхавы жыхар Моўчадзі. Падобным на гэты, але нашмат больш эмацыйным быў званок з горада Косава Івацвіцкага раёна. Аўтарка яго горада даводзіла губернатару, што іх горад заслугоўвае большай увагі на прадаме добраўпарадкавання і арганізацыі занятасці насельніцтва. Прышоў у заняпад былі спартыўны комплекс мэблевай фабрыкі, няма дзе культуры адпачываць моладзі. А Косава знаходзіцца ў адметнай гістарычнай мясціне, побач адраджалася палаца, прыкладна за два кіламетры — музей Касцюшкі. Такія пытанні хутка не вырашаюцца, і гэта, відавочна, задачы на наступную пяцігодку.

Брастаўчанка Людміла Андрэўна ўзнакла няпросты пытанне забеспячэння жыллём той катэгорыі насельніцтва, якая не можа будаваць кватэры на цяперашніх умовах. Аказалася, у Брэсце 7800 чаргавікоў за апошнія гады адмовіліся ад прапановы ўступаць у кааператывы. Паводле слоў Аляксандра Палышанкова, мэра Брэста, які браў удзел у «прамой лініі», прыкладна палова з іх менавіта тыя людзі, хто па прычыне нізкіх даходаў сям'і не можа дазволіць сабе ўзяць крэдыт у банку. Значыцца, наслапа неабходным узводзіць даступнае жыллё. Што гэта будзе — іпатэка, арэнда ці нешта іншае, зараз вырашаецца на ўзроўні дзяржавы.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ПАЭТ АНДРЭЙ ХАДАНОВІЧ ЗА ТРЫ МЕСЯЦЫ СХУДНЕЎ НА 27 КІЛАГРАМАЎ!

І адмовіўшыся ад празмернага харчавання,
напісаў кнігу дзіцячых вершаў

АНДРЭЙ ХАДАНОВІЧ — выкладчык філфака БДУ, вядомы паэт і перакладчык. У памяці многіх людзей яшчэ жыве вобраз Хадановіча-волата з вялікім круглым пузам. У такім выглядзе Андрэй паспеў сфоткацца нават для календара аголеных літаратараў. Цяпер, пабачыўшы Хадановіча, вы можаце падумаць, што ён захварэў. Жывата няма, стройны, як Клаўдзія Шыфер, падцягнуты, спартыўны. Што сталася прычынай гэтага і, галоўнае, як паэту ўдалося дасягнуць такіх вынікаў, пра якія марыць многія «пампушкі»? Рэцэпт — у эксклюзіўным інтэрв'ю спецыяльнаму карэспандэнту «Звязды» Глебу ЛАБАДЗЕНКУ.

«МАЯ ПЯЧОНКА БЫЛА САМАЙ ВЯЛІКАЙ НА ЎСЁЙ ПОСТСАВЕЦКАЙ ПРАСТОРЫ»

— Андрэй, звычайна такія гутаркі ладзяцца з поп-зоркамі — як яны худнелі, як яны сталі лепш выглядаць. А тут уз'яў і схуднеў паэт. Прычына — вы занадта шмат важылі ці нешта яшчэ?

— Калі адказваць не зусім сур'ёзна... У Беларусі паэт — закладнік сваёй рэпутацыі. Калі ты паэт, правільны паэт, ты павінен выглядаць худым, нешчаслівым, галодным, замучаным, здраджаным, кінутым, суіцыдальным. А калі ты выглядаеш вясёлым, упэўненым, паспяховым, усміхаецца — ты кепскі, няправільны паэт, табе нестася трагізму, ты неглыбокі, несур'ёзны. Даводзіцца чуць менавіта такія высновы адносна таго, што я раблю. Калі ж адказваць на пытанне цалкам сур'ёзна... Год таму я меў гонар прадстаўляць Бацькаўшчыну на паэтычным фестывалі ў Маскве. Адным з арганізатараў быў вядомы лекар, які ахвяраваў на гэта апаратуру і час у сваёй клініцы. Паколькі паэт па азначэнні — істака пітушчя, то яго сумленне знаходзіцца ў пячонцы. Таму ўсіх паэтаў, удзельнікаў міжнароднага фестывалю, адправілі на УЗІ ўнутраных органаў. Вынікі мяне засмуцілі — мая пячонка была самай вялікай на ўсёй постсавецкай прасторы! Добры доктар сцэшыў, што працэс абарачальны, варта колькі тыдняў весці здаровы лад жыцця. Я так спалохаўся, што веў здаровы лад жыцця не колькі тыдняў, а колькі месяцаў. І вось толькі-толькі вяртаюся да звыклага.

— Андрэй, дык ад чаго ў вас былі такія праблемы?

— Вобразна кажучы — таму што злоўжываў піццём і закускай...

— І як пачалося змаганне?

— Пачалося яно з восені мінулага года. Калі б мне нехта сказаў, што я буду дзень прыдні пачынаць жыццё з аўсянай кашы — я яму б фізіяномію падрапаў. Не скваркі нейкія там трушчыцы зранку ці што іншае любімае, а аўсянку! Але праз нейкі час гэта пачало прыносіць мне здавальненне. Засынанне ў цвярозым стане з ненабытым страўнікам... Думкі пра тое, што апоўначы есці ўжо не варта — досыць не рабіць гэтага пасля васьмай гадзіны вечара... Што не варта трушчыцы самых мучных і тлустых прадуктаў... Не па-бульбашоўску колькі месяцаў не злоўжываў улюбленай бульбай, а ёў усялякія манкі, грэчкі, лавашы замест хлеба. Цукар знік з гарбаты... Галоўнае — з рацыёну знікла піва! Даходзіла да страханага. Ездзіў з маладымі літаратарамі ў Прагу, дзе яны пілі найтаннейшае і найсмачнейшае ў Еўропе піва — а я сядзеў насупраць са шклянкай

таматнага соку, які каштаваў удвая больш за тое піва.

— Гэтыя ўсе рэкамендацыі вам даў лекар ці вынайшлі нейкую дыету?

— Пасля таго абследавання ў нас з лекарам была паўгадзінная размова. Ведаеце — часам лекачы людзі па фатаграфіі. Ён мне паказаў здымак маёй пячонкі. Падзейнічала. У жыцці чалавек заўсёды ведае (тэрэтычна) — што правільна і няправільна, але робіць заўжды як прыемна. І чаў ён на тое «правільна», пакуль не закрэне, не напалохае. Мяне закрунула.

«ГОД ТАМУ ЗАПЫХВАЎСЯ, УЗЬЯГЮЧЫ НА ПЯТЫ ПАВЕРХ ФІЛФАКА...»

— Мэта была — прывесці пячонку ў норму ці свой знешні выгляд?

— Адмовіўшыся ад чагосьці, ты заўжды атрымаеш кампенсацыю. Год таму я лавіў сябе на думцы, што запыхваюся, узьбягаючы на пяты паверх філфака. А ўжо гэтым летам я ўзбег без ліфта на Эйфелеву вежу і не вельмі засопа...

— Філфак БДУ можа пераэдаваць у рэстаранцыю «Жуль Верн», якая месціцца на Эйфелевай вежы...

— Дакладна!... Я звярнуў увагу, што пачаў вастрэаваць на наваколле. Лягчы пішацца, вяселей жывецца. Дазваляеш сабе спартыўны лад жыцця. У прыцыпе, усё, што я зараз кажу пра піццё і ежу — яно другаснае. У мяне было якраз лета, якое я правёў на жончынай радзіме ў Пружаннах, дзе штодзень прыемна бавіў час: возера і заплыў у гэтым возеры, лядовы палац і заезд у гэтым палацы... Дажыў да 37 гадоў — і ніколі ў жыцці не стаяў на каньках. У жніўні гэтага года вырашыў паспрабаваць... Не разбіўся на смерць — і, акрылены поспехам, ледзь не кожны дзень практыкую гадзіну катання. І трэці аргумент — ровар. Спачатку 5, потым і 10, і 20 кіламетраў. Сумяшчаю карыснае для здароўя з прыемным для сямі — ровар з прымацаваным да руля сядлом, куды можна яшчэ пасадзіць і малую Алену Андрэюну, і ў суправаджэнні жонкі Марыны ўсім разам паехаць.

— А без другога, спартыўнага складніка, проста «не жоршы» і выконваючы гаспадарнічыя парады — можна дабіцца поспеху?

— Я не спрабаваў. Нават цяпер, узімку, коўзаюся на каньках. Хаджу да мамы круціць велатрэнажор. Уключаю DVD з якім-небудзь элітарным кіном — і кручу трэнажор у тэмпе закладнай музыкі, таксама сумяшчаю прыемнае з карысным. Штотранці адціскаюся разоў 20 ці болей, трэнірую прэс. Штодня ўзважваюся, сачу за зменамі.

«ПРЫХОДЗЯЦЬ ЗНАЁМЫЯ НА ПІВА — І ПРЫНОСЯЦЬ САБЕ ПІВА, А МНЕ ТАМАТНЫ СОК»

— Давайце падсумуем лічбамі: з чаго вы пачыналі і чым скончылі?

— Пачынаў я з запущанага стану, маючы 116 кілаграмаў летась пры росце 185. Паводле розных табліц, мушу ваżyць менш за 90.

— Пасля таго, як вы пачалі рэзка за сабой сачыць — як хутка пачалі адбывацца змены?

— Першы месяц ці два зжэрлі тры чвэрці лішніх кілаграмаў. Потым было ўжо павольней, але цяпер я ўжо 90 размяняў. Як пазаймаюся спортам — дык і ўсё 88 важу. Крышачку запусціў — 91. Але пабачыш 91 — зноўку прэс трэніруеш.

каў. Ужо пару гадоў мая дачка Аленка натхняе мяне на, можа быць, не самыя наварочаныя дзіцячыя вершы, якія пішуцца па прыцыпе чукчы — што бачу, тое пяю. Альбо — «што бачыць малая, тое з яе «сацзамовы» агучае ейны татка». Так і атрымалася цэлая кніжка вершаў, якая будзе называцца «Нататкі таткі». За апошні год «дыеты» ў кніжку ўвайшлі вершы, напрыклад, пра катанне на ровары і каньках, пра розныя іншыя актыўныя і радасныя дзеянні. Правяраю адразу на малой. Яна — самы лепшы крытык, якога не падманеш. Дзіцяці альбо цікава, альбо нецікава. Яна альбо слухае, альбо пачынае займацца сваімі справамі.

— Якія не даслухала, ішлі ў кошыкі ці на працоўку?

— Якія не прайшлі «мастацкую раду», перарабляліся на «дарослыя!» (Смяецца.)

— Выходзіць, супердыета — вы скінулі 27 кілаграмаў за год?!

— Фактычна — за тры месяцы!.. У далейшым ішло замацаванне вынікаў.

— Дык а цяпер цяжка падтрымліваць форму? Усё адно даводзіцца лапаць аўсянку замест скварак?

— Фокус у тым, што мне перасталі падабацца зранку скваркі і пачала цешыць аўсяная каша.

— Ага, а піва пачало здавацца горкім?..

— Піва пачало здавацца горкім. Да мяне прыходзіць знаёмыя на піва, прыносяць сабе і Марыны піва, а мне — таматны сок.

— Не адчуваеце сябе інвалідам?

— Каб не адчуваць інвалідама, магу дазволіць сабе чырвонага віна, зуброўкі з яблычным сокам, бехераўкі з гарбатай. Гарэлка і піва стараюся не ўжываць.

«СЯДАЮ ПЕРАКЛАДАЦЬ ВЕРШ, А ДАЧКА КАЖА: «ЗАРАЗ БУДЗЕМ ГЛЯДЗЕЦЬ ФОТКІ!...»

— Андрэй, ці змянілася тэматыка вашых вершаў ад усіх гэтых эксперыментаў з уласным целам?

— У мяне, не паверыце, сапраўды пачалі пісацца вершы «за здаровы лад жыцця». Але трэба быць ідыётам, каб наіўна ў лоб даросламу чытачу прапагандаваць штосьці такое. У мяне гэта вылезла ў выглядзе дзіцячых вершы-

— Увогуле — ці не складае на паэту быць адначасова і бацькам такога мілага юнага стварэння?

— Складана, бо ў дзіцяці свая логіка. Творца любіць па азначэнні эгаіст — і дзіця эгаіст. Я сядою за камп'ютар са сваімі планами паперакладаць вершы, якія даўно пара аддаваць у выдавецтва — а Аленка ўзлазіць на калені і гаворыць: «А цяпер мы будзем глядзець фоткі». Цяжка сфармуляваць зразумелы ёй аргумент, чаму мы не мусім глядзець фотак... (Усміхаецца.) Даводзіцца глядзець фоткі!..

— Дык дзіця дадае паэту вершы ці адымае?

— Мне канкрэтна дадае. Без сумнення — не было б зараз цэлага пласта дзіцячых вершаў. Але нават «дарослых» крыніц натхнення дадае. Гэта можа быць абсалютна адасоблены верш, але натхнёны прыёмнай гадзінкай «бацькоўскага» баўлення часу.

— Дык калі шукаць у кнігарнях кніжку «Нататкі таткі»?

— Я вывешваў гэтыя вершы спачатку ў сябе ў блогу. Бацькі пампавалі, чыталі дзеткам — і дасылалі мне водгукі. Потым на мяне выйшаў кіеўскі паэт Іван Андрусяк, які захацеў перакласці гэта на ўкраінскую мову. Потым выйшла на сувязь кіеўскае выдавецтва «Грані-Т», якое захацела гэта выдаць. Цяпер вось завяршаецца мастацкае аздабленне кнігі.

— Дзіўная сітуацыя. Але такім спосабам выйшла і ваша першая кніжка — спачатку па-ўкраінску, потым па-беларуску. Чаму так?

— Магчыма, у Кіеве больш арганізаванасці ў гэтым плане. Магчыма, там большы кніжны рынак... Проста там выдавец сам знайшоў мяне. А тут я мушу хадзіць і шукаць, дзе і як выдаць. Ты — сам сабе літаратурны агент, а часам і выдавец. Да таго ж, дзіцячыя кніжкі, якія часам выходзяць у нас, — на таннай шэрай паперы, без ілюстрацый. Такія кнігі мая дачка любіць слухаць, але не хоча браць у рукі. Украінскія калегі пагадзіліся выдаць кнігу ў цвёрдай вокладцы і з добрымі каларовымі карцінкамі.

— Андрэй, а тое, што вы вывешвалі вершыкі ў блог — гэта не дасць падставу людзям падумаць: «А чаго нам кніжку купляць, мы гэта ўжо ў інтэрнеце пампавалі»?

— Ну, калі яны самі праілюструюць — калі ласка... Дзіцячая кніжка, паўтаруся, павінна быць такой, каб дзіцяці было цікава трымаць яе ў руках.

«У КАЛУМБІІ ЧЫТАЎ ВЕРШЫ НА СТАДЫЁНЕ ПЕРАД 10 ТЫСЯЧАМІ ЧАЛАВЕК»

— Андрэй, часам даводзіцца чуць думку пра тое, што вас «зашмат»: на усіх фестывалях, конкурсах, у журы — паўсюль Хадановіч. Што вы — не проста паэт, але шоумен, самапіяршыч...?

— Напэўна, думка пра маю празмерную публічнасць занадта перабольшаная. Я выбіраюся з дому ў горад добра калі двойчы на тыдзень... — Але ўсё адно, відаць, вы — самы «яздзючы» беларускі літаратар.

Дзе даводзілася быць за апошнія гады?

— Ездзіў сапраўды нямала. Але бывае так, што некалькі паездак адна за адной, а потым з прыемнасцю некалькі месяцаў бавіш дома з сям'ёю. За апошнія гады пабываў на паэтычных фестывалях у Калумбіі, Італіі (востраў Сардынія), Японіі, Славакіі, Чэхіі, Славеніі, Ірландыі, Нямеччыне, зразумела — нашыя суседнія краіны...

— Патлумачце чытачам «Звязды», што робіць беларускамоўны паэт перад ірландскай ці калумбійскай публікай.

— Зразумела, трэба, каб паэт ведаў хоць адну мову, на якой яго там зразумеюць. У Ірландыі і Калумбіі я практыкаваўся ў англійскай, якая, на жаль, пакідае жадаць лепшага. Звычайна ты чытаеш па-беларуску, а пасля ідзе пераклад. Паэтычны ці проста паэтычны — гэта залежыць ад узроўню арганізацыі фестывалю. З найлепшай арганізацыяй я сутыкнуўся ў Калумбіі — за год да фестывалю ў мяне папрасілі ладную колькасць вершаў, пераклалі іх і далі чытаць прафесійнаму акцёру. Там жа я быў шакіраваны, калі паэтычны выступы збіралі на мясцовым стадыёне каля 10 тысяч чалавек. Атрымаў магчымасць адчуць сябе паэтам таго часу, калі стадыёны збіралі паэты на нашай радзіме...

— Карацей, Хадановіч ездзіць таму, што нешта для гэтага робіць. Але астатніх пачынае душыць жаба: яны ж таксама вершы пішуць!..

— Магчыма, жаба душыць, бо Хадановіч з дзіцем піша верш у той момант, пакуль нехта выпівае і закусвае?..

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.
Фота аўтара і з хатняга архіва Андрэя ХАДАНОВІЧА.

ВЫРАЖ І ЧЫТАЙ ДЗІЦЯЦІ!

Андрэй ХАДАНОВІЧ. 3 будучай кнігі «Нататкі таткі»

КАТОК

Увечары — цукеркі й торт,
А зараз — канькабежны спорт.

да дзяўчынак —
І нам патрэбны адпачынак.
А потым зноў лячу на лёд,
Як рэактыўны самалёт.

Выходжу з мамай, мама — з татам,
А тата — з фотаапаратам.

Я правяла б жыццё на лёдзе.
Шкада, што тата кажа «годзе».

РОВАР

Ура лядоваму палацу!
Хаджу туды, нібы на працу.
(А мама з татам — папарацы.)

Іду па ягады на градку,
А потым гучна клічу татку:

Заходзім, а ўнутры — народу!
Відаць, не проста ім без лёду.

Давай на ровары паедзем!
(З табой і плюшавым мядзвездзем.)

Бяруць білеты па чарзе —
І ўся чарга на лёд паўзе.

Пракоцімся да луна-парку!
Не адмаўляйся — будзе сварка.

Сама выходжу, без падтрымкі.
(Хутчэй рабіце фотаздымкі!)

Я раварыстка па жыцці,
Адно спярша мне прыкруці Дзіцячае сядло да рамы.

Мяне падзеннем не спалохаць:
У налакотніку мой локаць,

Не знаеш, як? Спытай у мамы!..
Як хутка круцяцца педаль!
Чакай, зваліліся сандалі!

У накаленніку каленка —
Я выглядаю, як спартсменка.

Уважлівей, не тая вуліца!
Ой, зараз ровар перакуліцца!..

Хай іншы, стаўшы на канькі,
Ляціць на іх ва ўсе бакі,

Прабітыя абодва колы,
І татка нейкі невясёлы:

А вопытныя канькабежкі
Не слізгаюць, а ходзяць пешкі.

Разбіў каленку аб зямлю.
Не лайся, я цябе люблю!

Найлепшы канькабежны спорт —
Калі ціхенька і паўз борт!

Ты быў найлепшым раварыстам,
А я — найлепшым таварыствам!

Пайду на лаўку,

Святлана БАРЫСЕНКА

НАМЕСНІК міністра ўнутраных спраў — начальнік міліцыі Грамадскай бяспекі Яўген ПОЛУДЗЕНЬ адказаў падчас «прамой лініі», якая адбылася ў МУС, на пытанні грамадзян. Пытанні датычыліся асабістай і маёмаснай бяспекі, свечасовага рэагавання на паведамленні аб правапарушэннях, прафілактыкі злачынстваў, бяспекі дарожнага руху. Хто не паспеў дазвітацца да ўстаноўлены час, можа напісаць ліст на адрас міністэрства або пакінуць інфармацыю па электронным адрасе miapress@mia.by.

— Добры дзень! Мяне звалі Мікалай, пенсіянер. Каля Камароўкі, у двары, прыпаркаваў машыну. Праз паўгадзіны яе эвакуіравалі. Заплаціў за эвакуіраванне 80 тысяч, але мне казалі, што не трымаю машыны, пакуль не заплачу яшчэ 17 500. Чаму мне адрозу ў банку не сказалі пра гэта? Чаму наогул двайная аплата?

— Першую суму вы аплацілі за эвакуацыю. А 17 500 — гэта сума аплаты за парушэнне правілаў стаянкі. Другі момант. Каля Камароўскага рынку устаноўлены знакі, якія забараняюць прыпынак і стаянку. На сёння там дастаткова паркінгу, і таму навідавоку выключна ваша віна. Яшчэ раз нагадаю: грамадзяне, не парушайце правілы дарожнага руху. Іншая справа, ёсць яшчэ ў сталіцы нястача месцаў для паркоўкі. Нядаўна на камісіі па бяспецы дарожнага руху пры Савеце Міністраў разглядалася гэта пытанне, і Мінгарвыканкам намерзіў меры па будаўніцтве новых паркоўкаў.

— А чаму адрозу ніхто не кажа пра два віды аплаты, каб можна было ўнесці іх за адзін раз?

— Таму што гэта абсалютна розныя дакументы. Адзін звязаны з Адміністрацыйным кодэксам — парушэнне аўтастаянкі, а другі — выключна аплата эвакуацыі.

— Я жыхарка горада Бабруйска. Завуць мяне Галіна Ніканаўна. Мне 63 гады. Некалі купіла домік на вуліцы Партызанскай. Адна частка дасталася мне, на другой жыве сусед. Але ж мой малады сусед набудаваў шэраг прыбудов і адабраў у мяне фактычна ўсю зямлю, застаўся, можа, толькі 1 квадратны метр... Але аплачваю я ўсё як належыць...

— Вы звярталіся ў гарвыканкам?

— Гарвыканкам якраз і ёсць галоўны віноўнік сітуацыі... Там ніхто не хоча звяртаць увагі на тое, што зямля была падзелена яшчэ ў 1986 годзе Вярхоўным судом. Мне цяпер нават дрэвы недзе будзе скласці...

— Судовыя рашэнні павінны выконвацца, на тое ёсць судовыя выканаўчыя... Напішыце нам, калі ласка, ліст з усімі акалічнасцямі, каб мы маглі больш дэталёва разабрацца ў вашай сітуацыі. А можаце і запісацца да мяне на прыём.

— Мне 63 гады, мінчанка. 23 лютага мінулага года было прынятае разумнае рашэнне аб забароне распівання піва ва ўсіх грамадскіх месцах. Спацатку было відавочным тое, што правахоўнікі сур'ёзна ставяцца да гэтага... Сёння ў цэнтры горада мы не ўбачым падобнай карціны, аднак што датычыцца двароў аддаленых вуліц, то тут моладзь збіраецца як і раней. Надыйдзе вясна, і гэта стане яшчэ больш відавочным... У мяне такая просьба. 23 лютага, калі споўніцца год пасля згаданага рашэння, нагадайце, калі ласка, яшчэ раз нашаму насельніцтву з дапамогай СМІ, што распіванне спіртных напояў у грамадскіх месцах забаронена.

— У абавязковым парадку зробім гэта...

— Яшчэ ў мяне ёсць пытанне. Вось дзюжурца патрульня машыны, але дзюжурства ажыццяўляецца, галоўным чынам, на цэнтральных, добра асветленых вуліцах. А чаму патруль не заязджае ў цёмныя двары, дзе якраз і збіраецца моладзь?

— Патрульня машыны заязджаюць і ў двары, але, напэўна, вы часцей бачыце дзюжурную машыну або машыны ДАІ, і таму складваецца ўражанне, што мы працуем толькі ў цэнтры. На самай справе ў кожнага — свае

участкі работы, і калі ў нейкім раёне не мяняецца крымінагенная сітуацыя, то дзюжурствы ажыццяўляюцца нават па часе... Вядома, нам усім хацелася б, каб у кожным двары было па машыне, але такой магчымасці аб'ектыўна няма.

— У жніўні ў тры гадзіны ночы група падлеткаў пад маімі вокнамі разбіла шкло на аўтобусным прыпынку. Я набраў 102, і вельмі хутка, як у кіно, прыехалі чатыры патрульня машыны. Але ж падлеткі дзейнічалі досыць доўга, і ў мяне не складалася ўражання, што патрульня вядзецца належным, як вы кажаце, чынам.

— Паводле нашых нормаў, на працягу 7 хвілін пасля выкліку павінен прыехаць бліжэйшы напад. Што датычыцца таго, што вы казалі, то мы, безумоўна, прааналізуем вашы пажаданні, улічым іх у сваёй рабоце. Вельмі добра, што ў вас такая актыўная жыццёвая пазіцыя.

— Справа ў тым, што я стараста па доме, і жыву непадалёк ад вадаёма, дзе і катары, і падлеткі з півам... Таму я вымушана заўважаць «піўную» праблему.

— Дзякуй вам за вашу актыўную пазіцыю.

— Прызначца, мне не вельмі хочацца займацца такой работай, я хацела б, каб гэтым займаўся міліцыя. Дарэчы, чаму б не паставіць у грамадскіх месцах, на тых жа стаянках знакі з выявай перакрэсленай цыгарэты і бутэлькі?

— Добрая прапанова. Гэтым пытаннем мы таксама абавязкова зоймемся.

— Мяне звалі Марына. Пражываю на вуліцы Гарэцкага. Праблема ў тым, што мае суседзі — наркаманы. Мы звярталіся ў міліцыю, паставілі прыезджаюць, стукаюць у дзверы, ім ніхто не адчыняе, і яны з'язджаюць. Хоць невыносны пах яны, безумоўна, чуюць. Мы звярталіся ў ЖЭС, але там адмахваюцца, кажуць, што гэтым міліцыя павінна займацца. Нават у пісьмовым выглядзе далі адказ, што справа, маўляў, не наша, звяртаецца на Кальварыйскую, 41. Аднак людзі, якія знаходзяцца ў кватэры, — не ўласнікі, а проста там пражываюць...

— Мы прыёмем неабходныя меры і возьмем гэту кватэру на кантроль.

— Вас непакояць з Гомеля. Ліквідавалі прадпрыемства, аднак на суд не выклікалі ні мяне як дырэктара, ні заснавальніка. На працягу двух гадоў я не магу атрымаць адказ суда, на падставе чаго адбылася ліквідацыя. Больш за тое, няма і загаду аб маім звальненні, і мяне ніхто не бярэ на работу без працоўнай кніжкі. У Дэпартаменце па працы скавалі звяртацца ў суд па месцы жыхарства. Звярталася двойчы ў суд, але справа заставалася без разгляду, звярталася і ў арбітраж, гаспадарчы суд, да заснавальніка... Паралельна прадпрыемства правярала фінансавая міліцыя, ад якой я таксама не дачакалася ніякага адказу. Што мне рабіць?

— Размова ідзе пра грамадзянска-прававыя адносіны. Пакуль можаце даслаць нам падрабязнае растлумачэнне сітуацыі і мы паспрабуем больш дэталёва разабрацца, у якую інстанцыю накіраваць вашу пытанне.

— Званю з Мінска. У сакавіку мяне затрымалі па адміністрацыйным правапарушэнні і пасля гэтага канфіскавалі ружжо. Скажыце, ці законна гэта?

— Вы раней прыцягваліся да адміністрацыйнай адказнасці? — Не.

Фота Вячаслава ЦУПРАНАВА.

— За якое правапарушэнне вас затрымалі?

— Распіванне спіртных напояў.

— Міліцыя павінна забяспечыць бяспеку навакольных дзеля прафілактыкі надзвычайных здарэнняў. У тым ліку ў дачыненні да асоб, якія прыцягваюцца да адміністрацыйнай адказнасці за распіванне спіртных напояў нават аднаразова.

— Але я законапаласлухны, ніколі нічога не парушаў, маю дазвол на ўтрыманне зброі да 2012 года.

— Можаце напісаць нам заяву, яшчэ раз разгледзім законнасць канфіскацыі і дадзім вам пісьмовы адказ.

— Антон Сцяпанавіч, Ленінскі раён сталіцы. У мяне прэтэнзіі да міліцыі нашага раёна. Нада мной жывуць п'яніцы, не даюць ніякага спакою, а міліцыя на мае заявы дае адказ, што праведзена работа, размова, але ж нічога не мяняецца. Там і п'янікі, і бойкі...

— У Адміністрацыйным кодэксе ёсць артыкул 21.16 — «Парушэнне правілаў карыстання жыллымі памяшканнямі». Вашы суседзі парушаюць гэтыя правілы. Па згаданым артыкуле адміністрацыйныя матэрыялы складаюць жыллёвыя службы.

Таму тут работа не толькі адной міліцыі. У першую чаргу пры такіх скаргах ад жыхароў жыллёвыя службы павінны скласці адпаведныя дакументы, узяць пад увагу матэрыялы, якія па дадзенай кватэры ёсць у нас і звярнуцца ў суд. Суд і прымае рашэнне аб лёсе людзей, якія сістэматычна парушаюць правілы пражывання.

— Больш за дзесяць гадоў парушаюць...

— Дык вось суд прыме рашэнне аб высяленні ці нейкім іншым пакаранні.

— А прычым жыллёвая служба, калі там яўнае хуліганства?

— Для таго, каб мець вынік, трэба напісаць заяву ў жыллёвую службу. Копію — у міліцыю. І толькі сумесна мы зможам нешта зрабіць. Міліцыя не прымае рашэння аб высяленні.

— А ці могуць ізалюваць парушальнікаў?

— Я такога паняцця як «ізаляванне» не ведаю. Для таго ж, каб парушальнікаў затрымалі і прыцягнуць да адказнасці, трэба мець падставы. Утрыманне ў тым жа цэнтры ізаляцыі правапарушальнікаў на працягу 10-15 сутак магчымае толькі па рашэнні суда.

— Лідзія Мікалаеўна. У сакавіку ў Оршы сусед ударыў мяне нажом у спіну. Аднак злачынства засталася без пакарання. Чаму ў маім выпадку ў міліцыі аказалася недастаткова сіл і сродкаў для затрымання злачынцы па «гарах слядах»?

— Вы дакладна ведаеце аб тым, хто ўдарыў?

— Так. Я пра гэта паведамляла, але навідавоку было нежаданне расследаваць гэтую справу.

— Наколькі я разумею, адсутнічалі доказы... Той, хто вас ударыў, адмаўляецца ад учынку?

— Так. — Я не гатовы даць вам дакладны адказ менавіта цяпер. Пакіньце, калі ласка, свой адрас, мы разберомся, пасля чаго дадзім пісьмовы адказ.

— Маё прозвішча Ільіна. Я пазычыла грошы адной жанчыне. Маю распіскі, але яна не збіраецца мне вяртаць доўг. Партызанскі ж РАУС не можа даць мне адказ адносна таго, што яна не можа мне

вярнуць грошы...

— Гэта грамадзянска-прававая адносіны, а не справа МУС. Вы звярталіся ў суд?

— Не.

— Дык звярніцеся. Суд даручыць міліцыі правесці разбор, сабраць матэрыялы.

— Але мая мэта — не высветліць, чаму чалавек не аддае доўг, а чаму паўгода не з'яўляецца на выклікі міліцыі, не размаўляе са следчым?

— Аб чым была ваша заява?

— Аб прыцягненні за махлярства.

— Махлярства будзе ў тым выпадку, калі чалавек вас падманвае, у судзе аб'яцае аддаць грошы, але не аддае. Калі пасля суда вы не дачакаецеся вяртання грошай, тады ўжо падключыцца міліцыя.

— Але яна можа не з'явіцца ў суд...

— Тады гэта будзе задача міліцыі — прымусова дастаўка ў суд. Напішыце ў суд заяву аб вяртанні вам доўгу, а адносна махлярства вы не можаце самі вырашаць, ці ёсць яно. Гэта будзе вырашаць міліцыя і суд.

— Сяргей Сяргеевіч, пражываю ў Наваполацку, грамадзянін Расійскай Федэрацыі. Маю від на жыхарства з 1993 года. Зараз пенсіянер. Я паляўнічы, маю пасведчанне, зарэгістраваную зброю. Дзесьці з месяц мне рэгулярна зваюць з міліцыі і просяць здаць зброю на добрахотнае падставе. Пытаюся, на якой падставе, але мне кажуць: проста добрахотна.

— Дазвол на зброю выдалі ў Беларусі?

— Так.

— Вы не грамадзянін Рэспублікі Беларусь?

— Не.

— Справа ў тым, што вам выдалі дазвол на захоўванне да ўступлення ў законную сілу Закона «Аб зброі», які дазваляе валодаць зброяй толькі грамадзянам Беларусі. Аднак, сапраўды, да нас прыязджаюць грамадзяне Расіі, Украіны, якія там былі паляўнічымі, а ў нас не маюць такой магчымасці. Таму вы напішыце заяву на маё імя, мы яе разгледзім. Гэта будзе важна і для ўнясення змен у заканадаўства.

— Кацярына Мікалаеўна непакояць. Мне здаецца, што ў нас не існуе ніякай бяспекі звычайных грамадзян. Крымінальны элемент як адчувалі сябе бяспечна, так і адчуваюць. У нас чалавек, які хоча нармальна жыць і працаваць, не абаронены... Адзін чалавек мяне падмануў, аднак абарона і праўда на яго баку, нягледзячы на тое, што гэты чалавек з месцаў не надта аддаленых...

— Цяжка ўстанавіць справядлівасць з вашых слоў. Дашліце, калі ласка, на адрас міністэрства ліст з канкрэтным пытаннем, і мы разберомся.

— Раіса Парфёнаўна... Насупраць магазіна «Карона» — пешаходная дарожка, якая ўвесь час занята машынамі. Людзі ідуць па праезнай частцы. А зараз яшчэ снег ляжыць.. Мне здаецца, гэта небяспечна. Як бы разуліць гэта пытанне? Ці нельга агародзіць пешаходную дарожку, каб машыны на яе не заязджалі?

— Мы адправім вашу пытанне і прапанову ў Мінгарвыканкам. Вядома, ля «Кароны» павінен быць шматпавархавы паркінг, а пакуль праблема, сапраўды, ёсць. У гэтай сувязі з боку супрацоўнікаў ДАІ мы забяспечым кантроль за выкананнем правілаў прыпынку і стаянкі.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ 22 декабря 2010 г.

УП «Минский городской центр недвижимости» (Организатор аукциона) проводит повторный открытый аукцион по продаже одной трехкомнатной квартиры без отделки, расположенной по адресу: г. Минск, Притыцкого, д. 87, кв. 97

Сведения о предмете аукциона	трехкомнатная квартира, расположенная на пятнадцатом этаже пятнадцатизэтажного дома, общая площадь по СНБ — 94,6 кв.м, общая площадь — 81,0 кв.м, жилая площадь — 44,5 кв.м, инвентарный номер — 500/D-70784181
Местонахождение имущества	г. Минск, ул. Притыцкого, д. 87, кв. 97
Наименование продавца	Инженерное республиканское унитарное предприятие «БЕЛСТРОЙЦЕНТР», ул. Р. Люксембург, 101, 220036, г. Минск, (017) 208 27 12
Начальная цена	314 382 000 белорусских рублей
Размер задатка	3 143 000 белорусских рублей
Организатор аукциона	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, 220030, г. Минск, (017) 227 40 22

Повторный аукцион состоится **22 декабря 2010 г. в 15.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 7 (зал аукционов).

Участниками аукциона могут быть граждане Республики Беларусь, в том числе постоянно проживающие за ее пределами, иностранные граждане и лица без гражданства, в том числе не проживающие постоянно на территории Республики Беларусь, но имеющие право на приобретение жилых помещений в соответствии с международными договорами Республики Беларусь, а также юридические лица, в том числе не зарегистрированные в установленном порядке на территории Республики Беларусь, но которые вправе приобретать жилые помещения в Республике Беларусь, если это установлено международными договорами, представившие организатору аукциона следующие документы:

- заявление на участие в аукционе;
- заявление об ознакомлении с предметом аукциона;
- подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона;
- заверенную банком копию платежного поручения о перечислении денежных средств (задатка) на текущий (расчетный) счет организатора аукциона в размере 1 процента начальной цены предмета аукциона;
- физические лица — ксерокопию паспорта;
- юридические лица — копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица, их подлинники для последующего заверения копий организатором аукциона — для юридического лица, зарегистрированного в установленном порядке на территории Республики Беларусь; легализованные в установленном порядке копии учредительных документов, выписка из торгового реестра страны происхождения (должна быть произведена не ранее чем за шесть месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенными переводами на белорусский или русский язык — для юридического лица, не зарегистрированного в установленном порядке на территории Республики Беларусь.

Задаток для участия вносится в безналичном порядке, не позднее 16 декабря 2010 г., на расчетный счет № 3012037450010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по г. Минску УП «Минский городской центр недвижимости» по Минской области, код 153001334, УНН 190398583.

При подаче заявления на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются:

- физическим лицом — документ, удостоверяющий личность;
- представителем физического лица — документ, удостоверяющий личность представителя, и нотариально заверенная доверенность;
- представителем юридического лица (в том числе уполномоченным должностным лицом) — доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица.

При отсутствии у физического лица, открытого в учреждении банка лицевого счета, счет должен быть открыт до подачи заявления на участие в торгах и указан в соответствующем заявлении.

Квартира продается только для использования под жилье. Договор купли-продажи квартиры подлежит в установленном порядке государственной регистрации в Республиканском унитарном предприятии «Минское городское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру». Расходы, связанные с государственной регистрацией договора купли-продажи и основанного на нем перехода права собственности, оплачиваются победителем аукциона.

Задаток возвращается всем участникам аукциона, кроме участников аукциона, выигравших торги, в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона. Задаток возвращается на лицевой счет участника аукциона по письменному заявлению, в котором указаны все необходимые банковские реквизиты.

Участнику аукциона, выигравшему торги, задаток не возвращается, а учитывается при окончательных расчетах за приобретаемое жилое помещение.

Договор купли-продажи квартиры подписывается и представляется для государственной регистрации в республиканское унитарное предприятие «Минское городское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в течение двух календарных дней со дня проведения аукциона. Оплата стоимости приобретенной на аукционе квартиры осуществляется в установленном порядке по безналичному расчету в белорусских рублях в течение 14 рабочих дней со дня государственной регистрации договора купли-продажи.

Победитель аукциона обязан возместить организатору аукциона затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона осуществляется в установленном порядке по безналичному расчету в белорусских рублях в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона. Информация о сумме возмещения затрат на организацию и проведение аукциона доводится до сведения участников перед началом торгов под роспись.

Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются с **14 по 16 декабря 2010 г.** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6 во вторник — четверг с 8.45 до 18.00 (Перерыв на обед: с 13.00 до 14.00).

Телефон для справок: (017) 227 40 22. Интернет: www.mgcn.by.

Телефон для справок по вопросу осмотра квартиры: (017) 208 27 12.

СТУДЭНТЫ «БАМБІЛ» АЎТО

У Віцебску міліцыянеры ў шэсць гадзінаў раніцы затрымалі на вуліцы П. Броўкі двух студэнтаў і 18-гадовага беспрацоўнага, які займаўся крадзяжом з салонаў машыны. Устанавілі, што хлопцы, усе мясцовыя жыхары, скралі магнітолу з «Фальксвагена» коштам 750 тысяч рублёў. А яшчэ раней з другой машыны скралі тры аўтамабільныя пакрышкі, запасное кола, вогнетушыцель, аптэчку. Каб забрацца ў салоны аўто, ламалі дзвярныя замкі. Заведзена крымінальная справа.

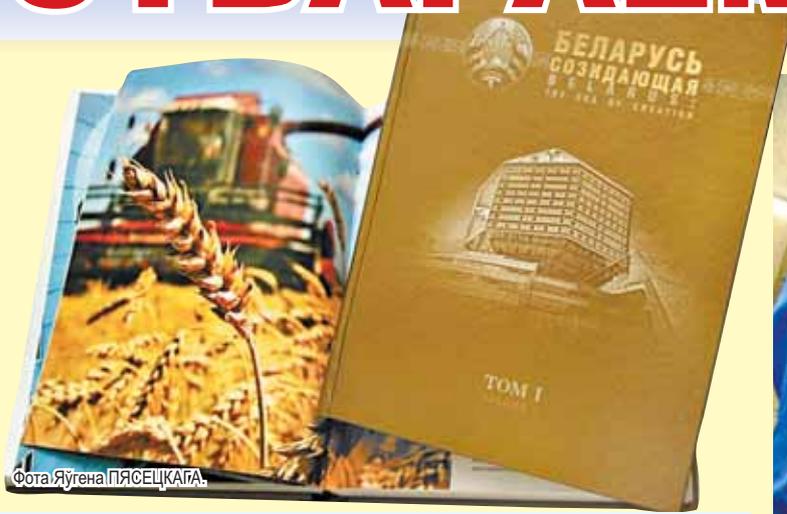
Аляксандр ПУКШАНСКІ.

КВАТЭРА ДЛЯ ІНТЫМУ

Паводле інфармацыі прэс-службы Брэсцкага абласнога УУС, у Брэсце затрыманы непрацуючы гараджанін у момант атрымання ім 15 еўра за кватэру, якую ён прадаставіў жыхару Кемерава на пэўны час. 27-гадовы вадзіцель дальнабойшчык прывёў у кватэру 33-гадовую брастаўчанку для «атрымання інтымных паслуг». Вядома, пускаць у сваё жыллё каго заўгодна чалавеку не забаронена. Але тое, што апісана вышэй, можа быць кваліфікавана як незаконны бізнэс. А за яго трэба неслі адказнасць.

Яна СВЕТАВА.

СТВАРАЕМ КРАЇНУ, СТВАРАЕМ СЯБЕ!

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Фота БЕЛТА.

ТОЛЬКІ ЛЕПШЫЯ прадпрыемствы і грандыёзныя праекты, створаныя і мадэрнізаваныя за апошнія 15 гадоў у нашай краіне, ледзь-ледзь змаглі ўмясціць у сабе два велізарныя тамы (як падняць!) фотакаталога Беларускага тэлеграфнага агенцтва «Беларусь стваральная».

На старонках важнага фаліянта — шырокая панарама будаўніцтва, рэканструкцыі і мадэрнізацыі буйных гарадоў і малых населеных пунктаў, дарог да кожнай аддаленай вёсачкі і прадпрыемстваў, якія сёння з'яўляюцца візітнымі карткамі нашай краіны ў свеце. Гэта тое, што стварылі беларусы за гады суверэнітэту. Медыцына, прамысловасць, транспарт, спорт, культура, турызм... Абсалютна ўсе грані нашай з вамі шматграннай рэчаіснасці ўдыхнулі новае жыццё! Кнігу паспелі трапіць назваць «партфолія дзейнай улады».

Фотаальбом Беларускага тэлеграфнага агенцтва «Беларусь стваральная» прадстаўляе найбольш яркія старонкі гісторыі краіны.

«Гэта кніга пра краіну. Калісьці кіраўнік дзяржавы выказаў ідэю, што добра было б пад адной вокладкай сабраць лепшыя фотаздымкі. Мы пачулі гэта і падумалі: а чаму б не паспрабаваць? Безумоўна, усё паказаць немагчыма. У фотаальбоме прадстаўлены найбольш яркія старонкі», — сказаў **генеральны дырэктар БЕЛТА Дзмітрый ЖУК**. Паводле яго слоў, «Беларусь стваральная» стваралася лёгка, нягледзячы на вялізны аб'ём: у краіне сапраўды ёсць што паказаць.

На думку **міністра інфармацыі Алега ПРАЛЯСКОЎСКАГА**, «Беларусь стваральная» — унікальная кніга, якую можна разглядаць як падарунак беларускаму народу. Па сутнасці, гэта сучасная гісторыя будаўніцтва дзяржавы, прычым як у прамым, так і пераносным сэнсах, паколькі ў фотаальбоме знайшло адлюстраванне не толькі будаўніцтва розных аб'ектаў, уключаючы такія ўнікальныя як Нацыянальная бібліятэка, «Лінія Сталіна» і «Мінск-Арэна», але і будаўніцтва сучаснай незалежнай дзяржавы ў цэлым.

«Беларусь стваральная» — гэта адно з самых маштабных ілюстраваных выданняў у гісторыі Беларусі. Фотаальбом выпушчаны на рускай і англійскай мовах у двух тамах (I том — 576 стар. і II — 592 стар.) тыражом 5 тыс. экзэмпляраў. На старонках выдання прадстаўлена шырокая панарама будаўніцтва, рэканструкцыі і мадэрнізацыі буйных гарадоў і малых населеных пунктаў Беларусі за пятнаццацігадовы перыяд яе найноўшай гісторыі.

Чытач атрымае падрабязную інфармацыю пра больш чым 260 аб'ектаў, будынкаў і збудаванняў. Сярод іх — шэдэўры сучаснай архітэктуры, якія сталі ў адзін шэраг з лепшымі сусветнымі ўзорамі: пабудаваныя Нацыянальная бібліятэка Беларусі, шматфункцыянальны спартыўна-відовішчны комплекс «Мінск-Арэна», чыгуначны вакзал у Мінску, Палац Рэспублікі, кінатэатр-мультиплекс «Беларусь», канкафедэральны сабор іконы Божай Маці «Усіх тужлівых радасць» у Мінску; адрэстаўраваныя Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета, палацава-паркавы ансамбль у Нясвіжы, Мірскі замак, палац Румянцавых-Паскевічаў у Гомелі, касцёл імя Найсвяцейшай Панны Марыі ў Мінску...

Сёння мы пачынаем расказ пра найбольш адметныя з іх. **СТАР. 8-10**

Фота БЕЛТА.

Фота Анатоля КІШЧУКА.

Фота Анатоля КІШЧУКА.

На «БЕЛКАМУНМАШЫ» арыентуюцца на вопыт Заходняй Еўропы і распрацоўваюць аўтобус з гібрыдным прывадам

АЎТОБУС з гібрыдным прывадам збіраюцца выпрабаваць на «Белкамунмашы» ў 2011 годзе. Пра асаблівасці гэтай новай мадэлі грамадскага транспарту, а таксама пра іншыя перспектывынае праграмы прадпрыемства «Звяздзе» расказаў галоўны канструктар ААТ «Белкамунмаш» Алег Быццо.

— Асноўная праблема вялікіх гарадоў — экалогія. І тралейбус — гэта добрае рашэнне, але яно не заўсёды падыходзіць і не ўсе праблемы можа вырашыць. Таму мы, гледзячы, як развіваюцца аналагічныя прадпрыемствы ў Заходняй Еўропе, зараз працуем над стварэннем аўтобуса з гібрыдным прывадам, — расказвае Алег Быццо. — Гэта, па сутнасці, будзе тралейбус, але сілкаванне для яго будзе брацца не з кантактнай сеткі, а стане выпрацоўвацца дызель-генератарнай устаноўкай, якая працуе разам з накапляльнікамі электраэнергіі. І калі класічны аўтобус мае паказчык экалагічнасці, скажам, ЕУРА-4, то з гэтым жа рухавіком наш аўтобус зможа мець экалагічны стандарт ЕУРА-5 за кошт таго, што рухавік працуе ў аптымальным рэжыме без перагазавак, а дынаміку руху пры разгонах забяспечвае электраэнергія з накапляльнікаў, — сказаў Алег Вітальевіч і дадаў, што, акрамя экалагічнага, тут ёсць і эканамічны фактар, бо новы аўтобус з гібрыдным прывадам дасць эканомію да 25% паліва.

тратуараў і дваровых тэрыторый, — дзеліцца планами галоўны канструктар «Белкамунмаша».

Што тычыцца выпуску тралейбусаў і трамваяў, то і тут ААТ «Белкамунмаш» ёсць чым ганарыцца. Хоць першыя тут пачалі рабіць з 1993 года, а другія — з 2000 года. Напрыклад, беларускія тралейбусы сёння ездзяць у 30 рэгіёнах Расіі, ва Украіне, у Латвіі, Малдове, Сербіі, а адзін пробны экзэмпляр нават за акіянам — у аргенцінскім горадзе Кордава.

— Сур'ёзны рост вытворчасці пачаўся ў 2007 годзе з прыходам новага дырэктара Уладзіміра Караля. Амаль за 4 гады мы павялічылі ў 4 разы аб'ёмы выпускаемай прадукцыі. Гэта ў першую чаргу звязана з тым, што ўнутры рэспублікі палепшылася эканамічная сітуацыя — з'явіліся грошы на набыццё гарадскога электрычнага транспарту, і ўлады ўбачылі, што транспарт сапраўды патрабуе кардынальнага абнаўлення і павышэння камфорту для пасажыраў, — расказвае Алег Быццо пра развіццё вытворчасці тралейбусаў. — Таму з 2007 года мы пачалі выпускаць толькі

уваходу ў транспарт і хуткасць пасады-высадкі пасажыраў. Па-трэцяе, вельмі сур'ёзна была мадэрнізавана электрычная частка: замест складанай рэлейнай схемы мы прымянілі КЭН-сістэму — па сутнасці працэсарна-камп'ютарнае кіраванне тралейбусам. Гэта дазволіла

ца інфармацыя наконт яго спраўнасці. Па-чацвёртае, тралейбус мы спраектавалі так, што там практычна на 100% выключаная магчымасць токаўчэчкі, бо праводу пад кузавам тралейбуса няма. Нарэшце, мы паспрабавалі зрабіць магчымасць аўтаномнага ходу на базе накапляльнікаў электраэнергіі: тралейбус можа рухацца да 5 кіламетраў па маршруце з поўнай нагрузкай і пры захаванні дынамікі руху. Такі прычып шырока выкарыстоўваецца на Заходзе, калі ў цэнтры горада, дзе няма кантактнай сеткі, тралейбус рухаецца на дызель-генератары і забяспечвае прыгожы выгляд горада, а ў спальных раёнах — на электрычнасці, забяспечваючы экалогію. Мы ж прапаноўвалі поўнаасцю экалагічны варыянт, калі замест дызель-генератара стаялі б накапляльнікі электраэнергіі: за палову гадзіны яны зараджаюцца, і тралейбус зноў гатовы ехаць 5 кіламетраў без кантактнага сеткі. Дарэчы, тралейбусы з дызель-генератарамі мы таксама робім — якраз такі экзэмпляр быў накіраваны ў Аргенціну, дзе з 40-кіламетравага маршруту 17 кіламетраў тралейбус праходзіць на дызель-генератары, — расказаў Алег Быццо.

Ёсць свае цікавосткі і ў трамвайнай вытворчасці. Прынамсі, на «Белкамунмашы» лічаць, што трамвай моцней класіцы альтэрнатыву метро. Прычым не ў горадзе, а за яго межамі:

— З 2007 года мы пачалі праектаваць трохсекцыйны трамвай з нізкай падлогай. Яго хуткасць можа склацца да 100 кіламетраў за гадзіну пры адпаведнай якасці трамвайных рэек. Ён быў накіраваны на тое, каб выкарыстоўвацца на хуткасных лініях і ў самім Мінску, і ў прыгарадзе для сувязі сталіцы і гарадоў-спадарожнікаў. Трамвай мае пасажыраўмяшчальнасць 226 чалавек, а калі трамвайныя рэйкі выдзелены ад асноўнай дарожнай сеткі і агароджаны, калі

адлегласць паміж прыпынкамі дасягае 1 кіламетра, то па сваіх тэхнічных характарыстыках такі трамвай набліжаецца да метро. Аднак кошт і самога рухомага саставу, і кошт будаўніцтва значна меншы — у некалькі дзясяткаў разоў, — лічыць галоўны канструктар «Белкамунмаша». — Калі горад-спадарожнік злучаны з Мінскам чыгункай, то там больш мэтазгодна пусціць электрацягнікі, але калі, напрыклад, узяць Лагойск, то можна было б пабудаваць трамвайную лінію — праз Сілічы і Раўбічы. Гэта было б вельмі зручна для пасажыраў з-за большай хуткасці, а таксама знізілася б нагрузка шашы ў тым напрамку.

Як адзначыў Алег Быццо, зараз на прадпрыемстве ідзе мадэрнізацыя абсталявання, укараняецца сістэма ашчаднай вытворчасці, упершыню калісьці прымененая на фірме Toyota, калі менеджмент накіраваны на максімальнае зніжэнне ўсіх відаў выдаткаў у вытворчасці.

— Такая сістэма ўкараняецца, каб мець магчымасць канкуруваць на рынку. Бо неабходна павышаць якасць, тэхнічны ўзровень, але пры гэтым не павышаць кошту, каб заставацца пастаянна канкурэнтаздольным, — лічыць галоўны канструктар прадпрыемства. — Перад намі ў 2009 годзе была пастаўлена задача павялічыць вытворчасць у два разы ў грашовым вымярэнні. Я мяркую, што з улікам нашых новых напрацовак і напрамкаў мы павінны яе выканаць.

Дарэчы, яшчэ ў 2009 годзе «Белкамунмаш» меў станоўчае салда па імпарце-экспарце. Сёлета сітуацыя складваецца яшчэ лепшая: імпорт запчастак скараціўся працэнтаў на 20, а вось экспарт прадукцыі вырас на 52%.

**Павел БЕРАСНЕЎ,
Фотаздымкі
Марыны БЕГУНКОВАЙ і БЕЛТА.**

На 2011 год «Белкамунмаш» запланаваў выпуск доследнага ўзору, правядзенне яго выпрабаванняў і сертыфікацыі.

Яшчэ адзін новы напрамак дзейнасці, над якім пачалі працаваць на «Белкамунмашы», гэта выпуск дызель-цягнікоў для беларускай чыгункі, а ў перспектыве — выхад з гэтай прадукцыяй на знешнія рынкі:

— Мы пачалі ў гэтым напрамку працаваць сёлета. Будумоўна, вынаходзіць веласіпед тут няма сэнсу, таму мы выбралі аднаго з еўрапейскіх партнёраў — польскую фірму PESA, якая выпускае патрэбны нам рухомы састаў для чыгункі, мае багаты вопыт, добрую якасць пры прымальным кошце. З гэтай фірмай мы зараз арганізоўваем зборку дызель-цягнікоў, — паведаміў Алег Быццо.

Не забывае «Белкамунмаш» і сваіх традыцыйных напрамкаў — гэта выпуск спецтэхнікі для МНС і МУС, а таксама тэхнікі для камунальных службаў. У прыватнасці, зараз распрацоўваецца вакуум-падмятальная машына, якая будзе вуліцы... пыласосіць!

— У Еўропе вуліцы сёння не падмятаюцца, а пыласосацца, як кватэры. Таму мы сёння таксама развіваем гэты напрамак — распрацоўваем вакуум-падмятальную машыну на базе аўтамабіля МАЗ для ўборкі вуліц. А ў планах яшчэ і стварэнне такіх жа малагабарытных вакуумна-падмятальных машын, прызначаных для

тралейбусы з нізкай падлогай для Мінска і іншых гарадоў Беларусі. Маючы добры задзел па беларускіх заказах, мы пачалі сур'ёзна прасоўваць нашу прадукцыю на экспарт. Мы паставілі тралейбусы ў Маскву, Санкт-Пецярбург, іншыя рэгіёны Расіі. Сёлета выйгралі тэндэр на пастаўку 83 тралейбусаў у Бялград. Дарэчы, апошнія чатыры тэндэры ў Бялградзе выйграе толькі «Белкамунмаш», таму з пастаўкай гэтых 83-х машын амаль 100% тралейбуснага парка Бялграда будуць складаць беларускія тралейбусы.

Сёння на «Белкамунмашы» ў асноўным збіраюць тралейбусы трэцяга пакалення, якія з'яўляюцца найбольш «абкатанымі» і прымальнымі па параметрах, якасці і цане. Аднак на прадпрыемстве глядзяць і ў заўтрашні дзень — яшчэ ў 2007 годзе быў прадстаўлены першы экзэмпляр тралейбуса 4-га пакалення:

— Тралейбус 4-га пакалення ў многім апераджаў нават аналагі ў Заходняй Еўропе. Яго асноўнымі адрозненнямі з'яўляецца тое, што, па-першае, кузаў тралейбуса зроблены з пластыку: гэта павінна павысіць даўгавечнасць, асабліва ў нашых жорсткіх умовах, калі вуліцы ўзімку пасыпаюцца рэагентамі. Па-другое, для зручнасці пасажыраў была павялічана база з 6 да 8 метраў. У сувязі з гэтым пярэдня аркі колаў былі перанесены ў кабінку вадзіцеля, а ў салоне стала большай плошча нізкай падлогі — гэта палепшыла зручнасць

паменшыць колькасць праводу, а таксама наладзіць поўную дыягностыку электрасістэмы тралейбуса, дадаць функцыі, не мяняючы матэрыяльнай часткі — толькі пры дапамозе праграмавага забеспячэння. Тралейбус 4-га пакалення мае сістэму навігацыі і звязаны з дыспетчарскім пунктам, куды падаець

Праграма развіцця МНПЗ праведзена своєчасова

Злістапада гэтага года на Мазырскім нафтаперапрацоўчым заводзе ў прамысловых аб'ёмах пачалі выпускаць бензін АІ-95 стандарту Еўра-5. Гэты высокаактанавы бензін адпавядае якасці еўрапейскага стандарту EN-228:2008. Новы від паліва Еўра-5 дазваляе павысіць магутнасць рухавіка, знізіць расход паліва, палепшыць эксплуатацыйныя характарыстыкі аўтамабіля, запэўнівае галоўны інжынер ААТ «Мазырскі НПЗ» Сяргей ТУКАЧ:

— Бензін стандарту Еўра-5 абараняе і ачышчае рухавік ад нагару, павялічвае яго рэсурс і значна зніжае колькасць шкодных выкідаў у атмасферу. Дзякуючы ўкараненню сучасных тэхналогій, стала магчымым знізіць утрыманне серы, араматыкі, смолаў, палепшыць фракцыйны склад бензіну. Новая прадукцыя прызначаная для рэалізацыі не толькі на знешніх рынках, але і для спажывання ў Рэспубліцы Беларусь.

Між тым, гэтае дасягненне — вынік працы, якая паслядоўна выконвалася на працягу многіх папярэдніх гадоў. З лістапада завод працуе на поўнай загрузцы, але нават у апошні, вельмі складаны для нафтаперапрацоўшчыкаў, год, калі змяніліся ўмовы паставак вуглевадароднай сыравіны (што аказала негатыўны ўплыў на дзейнасць прадпрыемства), завод не адмовіўся ад стратэгічных задач і працягваў удасканальванне тэхналагічных працэсаў. Рэалізацыя найважнейшых інвестыцыйных праектаў, прадугледжаных «Праграмай развіцця ААТ «Мазырскі НПЗ» на перыяд 2005—2015 гг.», дазваляе забяспечыць вытворчасць маторнага паліва па стандартах Еўрапейскай супольнасці, якія становяцца больш жорсткімі пад націскам экан-

Генеральны дырэктар ААТ «Мазырскі НПЗ» Анатоля КУПРЫЯНАЎ.

дартаў і самастойнага экспертнага прадукту. Інвестыцыі ў будаўніцтва аб'ектаў па першым этапе рэканструкцыі склалі \$214,14 млн.

Дырэктар дырэкцыі па рэканструкцыі і развіцці ААТ «Мазырскі НПЗ» Аляксандр ЛЯШНЕЎСКІ расказвае, што цяпер рэалізуецца другі этап рэканструкцыі прадпрыемства:

— Гэта цэлы комплекс для вытворчасці так званага маторнага

аб'ектаў, якія ўваходзяць у другі этап рэканструкцыі, склаў \$491,25 млн.

Акрамя таго, цяпер у стадыі рэалізацыі знаходзяцца буйныя інвестыцыйныя праекты: будаўніцтва комплексу гідракрэкінгу цяжкіх нафтавых рэшткаў, устаноўка

вакуумнай перагонкі мазуту, блок рэгенерацыі МЭА ўстаноўкі вытворчасці серы, комплекс высокаактанавых кампанентаў бензіну. Усяго, пачынаючы з 2005 года, агульны аб'ём фінансавання праектаў, рэалізаваных і тых, што рэалізуюцца ў 2010 годзе ў межах праграмы развіцця ААТ «Мазырскі НПЗ», склаў больш за \$750 млн.

У развітых еўрапейскіх краінах і ЗША глыбіня перапрацоўкі нафты дасягае 85-90% і вышэй. На бліжэйшыя пяць гадоў запланавана будаўніцтва комплексу гідракрэкінгу цяжкіх нафтавых рэшткаў, што дазволіць давесці глыбіню перапрацоўкі нафты да ўзроўню еўрапейскіх НПЗ, расказвае дырэктар дырэкцыі па рэканструкцыі і развіц-

часовай рэалізацыі праграмы развіцця, па ўзроўню якасці прадукцыі выйшлі наперад сярод аналагічных заводаў у краінах СНД.

З моманту пачатку паставак нафты з Венесуэлы на Мазырскі НПЗ паступіла яе каля 980 тыс. тон. Да 70% прадукцыі ААТ «Мазырскі НПЗ» ідзе на экспарт, у асноўным у краіны Еўрасаюза. Асноўныя напрамкі пастаўкі нафтапрадуктаў: Нідэрланды, Вялікабрытанія, Украіна, Малдова, Польшча, Венгрыя, Румынія, Літва, Латвія, Эстонія, Славакія, Кіпр, Швецыя, Данія і іншыя.

Сёння калектыў ААТ «Мазырскі НПЗ» налічвае больш за 4730 чалавек. Працаўнікі прадпрыемства атрымліваюць магчымасць пабудавать прыблізна 100 кватэр у год. ААТ «Мазырскі НПЗ», які з'яўляецца адным з найбуйнейшых прадпрыемстваў Гомельскай вобласці, аказвае значны ўплыў на развіццё інфраструктуры горада Мазыра і Мазырскага раёна. З удзелам прадпрыемства добраўпарадкаваныя вуліцы і тэрыторыі, пабудавана першая чарга гарналыжнага комплексу. ААТ «Мазырскі НПЗ» стаў ініцыятарам і спонсарам будаўніцтва ў Мазыры сучаснага Палаца гульнявых відаў спорту, на што ўжо накіравана 36 млрд рублёў.

Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод і яго шлях да еўрапейскай якасці нафтапрадуктаў — яркавы прыклад пераходу да інтэнсіўнага варыянта развіцця вытворчасці. Сучасныя тэхналогіі, якія тут укараняюцца, даказалі жыццяздольнасць і эфектыўнасць дзякуючы высокай кваліфікацыі работнікаў, спалучэнню інжынернай творчасці і дакладнага эканамічнага разліку. Бензін і дызпаліва, газа і пячное паліва з Мазыра прызнаныя ў Беларусі і СНД, а сёння ўсё больш упэўнена заяўляюць пра сябе на сусветных рынках.

**Ірына АСТАШКЕВІЧ,
Фотаздымкі
Яўгена ПЯСЕЦКАГА.**

лагічнага фактару і патрабаванняў аўтатранспартнай прамысловасці.

У 2006 годзе быў уведзены ў эксплуатацыю комплекс па вытворчасці бензолу, які стаў першым аб'ектам першага этапу рэканструкцыі прадпрыемства. Ён дазволіў знізіць утрыманне бензолу ў аўтабензіне да ўзроўню менш за 1%, як таго патрабуюць еўрапейскія стандарты якасці. Пасля былі пабудаваны парк нізкасарністай нафты і ўстаноўка ўтылізацыі факельных газаў. У жніўні 2008 года была ўведзена ў прамысловую эксплуатацыю камбінаваная ўстаноўка алкіліравання, якая забяспечвае выпуск алкілату — высокаактанавага экалагічна чыстага кампанента для вытворчасці бензінаў еўрапейскіх стан-

паліва. Яго будаўніцтва накіравана на павышэнне якасці прадукцыі і выпуск маторнага паліва (бензіну, дызпаліва), якое адпавядае еўрапейскім стандартам.

Сёлета тэхналагічная схема завода была дапоўненая ўстаноўкай гідрааб'ясэрвання бензіну каталітычнага крэкінгу, якая забяспечвае зніжэнне ўтрымання серы ў аўтабензіне. Да канца года тут плануецца завяршыць выкананне ўсіх будаўніча-монтажных работ на ўстаноўцы гідрачысткі дызельнага паліва. Да аб'ектаў другога этапу рэканструкцыі таксама адносяцца ўстаноўка вытворчасці вадароду, эстакада тактавага наліву, ўстаноўка ізамерызацыі. Агульны аб'ём фінансавання будаўніцтва ўсіх

ДАЛЯГЛЯДЫ ПАРКУ «НАРАЧАНСКІ»

Наша даведка

Нацыянальны парк «Нарачанскі» быў створаны ў адпаведнасці з указам Прэзідэнта № 447 ад 28 ліпеня 1999 г. у мэтах захавання ўнікальных прыродных комплексаў, больш поўнага і эфектыўнага выкарыстання рэкрэацыйных магчымасцяў прыродных рэсурсаў Мядзельскага раёна і сумежных з ім тэрыторый. Сёння «Нарачанскі» — складаная шматпрофільная прыродаахоўная навуковая і гаспадарчая ўстанова, якой пад сілу вырашэнне адказных задач.

СЭЛЕТНЯЯ, як прынята цяпер кажаць, анамальна летняя гарачыня зноў нагадала, якім бясцэнным прыродным багаццем мы валодаем — дзясяткамі тысяч вялікіх і малых азёраў, рэк і рачулак. У спякотныя дні людзі ў вольны час літаральна рваліся на іх берагі ў пошуках прахалоды, асалоды акунца ў 30-градусную гарачыню ў празрыстую і ласкавую ваду. Асабліва шмат купальшчыкаў назіралася летам на Нарачы — самым вялікім і маляўнічым возеры Беларусі. Многі дзясяткі тысяч турыстаў адпачылі тут у здраўніцах, гасцініцах, кемпінгах, у палатках на арганізаваных стаянках. Хаця ў цэлым у Нарачанскім рэгіёне можа адпачываць значна большая колькасць людзей.

Эфект дало паступовае выцясненне водаплаўных птушак, скошванне трыснягу ў вадзе ля берага, уладкаванне на пляжах пантонных пабудов, якія дазваляюць мінуць мелкаводдзе і заходзіць ў возера на адноснай глыбіні. Дарэчы, гэта шырокараспаўсюджаная міжнародная практыка.

Карацей кажучы, выкананне той экалагічнай праграмы стала, вобразна кажучы, тым падмуркам, дзякуючы якому з'явіліся падставы для прыняцця новай праграмы па развіцці курортнай зоны Нарачанскага рэгіёна. Бо як можна было б пашыраць аднайменны курортны пасёлак, узводзіць новыя

Намеснік генеральнага дырэктара парку Валерый ЛЮШТЫК сярод значных спраў за мінулыя пяцігодкі называе ажыццяўленне дзяржаўнай праграмы аздарулення возера Нарач. Яна пачала рэалізоўвацца 1 студзеня 2005 года. Валерый Сямёнавіч жартуе, што гэта той рэдкі выпадак, калі грошы былі ўдала закапананы ў зямлю. Бо сярод асноўных мер па аздаруленні возера былі рэалізаваныя грунтоўная мадэрнізацыя інфраструктуры, ачышчальныя збудаванні, замена каналізацыйных труб і г. д. Адбылася газыфікацыя населеных пунктаў рэгіёна, у прыватнасці, з мазуту на газ перавялі кацельню ў вёсцы Варанцы. Увогуле амаль у 10 разоў зменшыліся аб'ёмы шкодных выкідаў у атмасферу. Паветра над возерам стала яшчэ больш чыстым і свежым.

Кіраўніцтва парку тады ўлічыла заўвагі і прапановы экалагаў, прадстаўнікоў грамадскасці, якія былі занепакоеныя праблемамі Нарачанскага рэгіёна, у прыватнасці, ростам антрапагеннай нагрукі на возера. Экалагі не без падстаў заклікалі берагчы прыроду, не дапускаць яе дэградацыі, што можа прывесці да змянення біяразнастайнасці навакольнага асяроддзя, а таму вельмі ўважліва ставіцца да развіцця турыстычнай інфраструктуры рэгіёна. Напрыклад, плён даў комплекс мерапрыемстваў (праўда, не ў такой ступені, як хацелася) па барацьбе з так званым цыркарыёзам. Бо самае непрыемнае ў час адпачынку на Нарачы — гэта калі пры праграванні вады больш за 24-25 градусаў на скуры купальшчыка з'яўляюцца маленькія чырвоныя кропкі-болькі.

аздарулення аб'екты, павялічваюць колькасць адпачывальнікаў у здраўніцах і месцах адпачынку так званых «дзікіх» турыстаў, калі на ладан дыхалі водаправод, каналізацыя, не была наладжана належным чынам уборка смецця, утылізацыя адходаў.

Усе гэтыя пяць гадоў вялікае значэнне таксама надавалася ўдасканаленню знешняга выгляду курортнага пасёлка Нарач і цэнтральнай часткі курортнай зоны, будаўніцтва новых аб'ектаў адпачынку ў месцах з ужо развітай інфраструктурай, стварэнню спрыяльнага асяроддзя для лячэння і турызму. Былі пракладзены новыя сцежкі для пешых прагулак. У стадыю

завяршэння ўступіла рэканструкцыя гасцініцы ў цэнтры курортнага пасёлка, дабудаваны пяты паверх, хутка пачнецца ўнутраная аддзелка нумароў. У новым сезоне гасцініца прыме наведнікаў, будзе завершана доўгабуд у санаторыі «Прыазёрны». Удасканаліваецца абслугоўванне турыстаў і аматараў рыбалкі. Ужо ў Мінску можна набыць пугёўку на зімовую рыбалку на Нарачы, іншых азёрах парку, а раней гэта можна было зрабіць толькі на месцы ў Мядзельскім раёне, ды яшчэ ў Паставах і Смаргоні. Актыўна пачынаюць будаваць хаткі рыбака ў адведзеных

месцах. Адметная асаблівасць парку «Нарачанскі», які знаходзіцца на тэрыторыі беларускага Паазер'я, — знаходжанне на яго тэрыторыі 43 азёраў. Гэта ў першую чаргу самае вялікае возера Нарач (7962 га) і найглыбейшае возера Балдук (39,7 м). Нарач вызначаецца самай высокай якасцю вады: празрыстасць яе змяняецца на працягу года ад 2,5 да 14 м. У сярэднім па шматгадовых назіраннях гэты паказчык складае каля 6 м.

На разумнае і абачлівае выкарыстанне гэтага багацця накіравана прынятая ў адпаведнасці з указам Прэ-

зідэнта Рэспублікі Беларусь № 514 ад 30 верасня 2010 года дзяржаўная праграма развіцця курортнай зоны Нарачанскага рэгіёна на 2011—2015 гады. Паводле яе, на тэрыторыі Нацыянальнага парку «Нарачанскі» будзе створаны самы буйны ў Беларусі курортна-аздаруленчы, культурна-забаўляльны і турыстычны цэнтр, які зможна паспяхова канкураваць з вядомымі замежнымі курортамі.

Праграма распрацавана ў мэтах павышэння эфектыўнасці выкарыстання ўнікальнага прыродна-рэсурснага патэнцыялу Нарачанскага краю, вырашэння шэрагу сацыяльна-эканамічных і экалагічных пытанняў, якія ўзніклі ў апошнія гады на тэрыторыі рэгіёна.

— У мэтах развіцця інфраструктуры рэгіёна будзе праведзена рэканструкцыя здраўніц, гасцініц, культурна-забаўляльных аб'ектаў, прадпрыемстваў гандлю і харчавання. Прадугледжваецца таксама стварэнне інфраструктуры для развіцця аграэкалагічнага, культурна-пазнавальнага, воднага, спартыўнага, аздаруленчага і іншых відаў турызму. Намечана добраўпарадкаванне шэрагу турыстычных маршрутаў, абсталяванне экалагічнай сцежкі і экспазіцыйнага аб'екта ў прыродным комплексе «Блакiтныя азёры». Важ-

граюць сваю ролю. Бо для фарміравання спрыяльнага клімату развіцця прыватнага бізнесу для суб'ектаў гаспадарання, якія рэалізуюць інвестыцыйныя праекты ў Нарачанскім краі, указам Прэзідэнта ўводзіцца пяцігадовы мараторый на выплату падатку на нерухомую маёмасць, падатку на прыбытак, зямельнага падатку. Таксама названыя суб'екты вызваляюцца ад адлічэнняў у інавацыйны фонд Мінскага аблвыканкама і Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, ад выплаты сродкаў, якія спажываюцца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі пры выдачы дазвольнай дакументацыі на будаўніцтва і (або) рэканструкцыю аб'ектаў, і платы за права заключэння дагавораў арэнды зямельных участкаў.

Стаіць задача наладзіць паўнацэнны адпачынак на азёрах Мядзел, Мясра, Свір, Расохі, Швакшты і іншых, дзе чыстая вада, маляўнічая прырода. Толькі не хапае прыдарожнага сэрвісу, пунктаў турыстычных паслуг, аўтастаянак, пунктаў харчавання, месцаў для палаткаў, вогнішчаў, элементарных прыбяральных. Але ёсць усе надзеі, што рэалізацыя новай праграмы развіцця «Нарачанскага» паступова зменціць сітуацыю.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.
Фотаздымкі БЕЛТА.

ЖУРАВІНЫ Ў ЦУКРЫ — І СМАЧНА, І КАРЫСНА

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ПРЫГАЖОСЦЬ З КІСЛІНКАЙ

З надыходам халадоў скарача часта страчвае эластычнасць, лупчыцца і чырванее. У гэтым выпадку дапаможа пажыўная маска з журавінавага соку. Змяшайце палову жаўтка, адну сталовую лыжку соку і адну чайную лыжку сметаны. Нанясце на твар на 15 хвілін, змойце, а затым падмацуйце дзеянне маскі чайным марлевым кампрэсам. Можна рабіць такія маскі 2—3 разы на тыдзень, курс — 10—12 масак.

ЖУРАВІНЫ Ў ЦУКРЫ

500 г журавін, 500 г цукровай пудры, яйка (бялок) — 1 шт.

Для дэсерту выбяраць буйныя ягады, прамыць і абсушыць на папяровым ручніку. Бялок аддзяліць ад жаўтка. Бялок узбіць, дадаць да яго ягады і ўсё акуратна перамяшаць, каб бялок раўнамерна размеркаваўся па ягадах. Затым перасыпаць ягады на сіта, каб лішні бялок мог сцягнуцца. Цукровую пудру размеркаваць па паверхні дошкі або плоскай талеркі і выкладзіць частку ягад. Пальчыкам перакочваць жура-

віны, сачыць, каб кожная ягада пакрылася слоём пудры. Паўтарыць гэту працэдуру з усімі ягадамі.

ЖУРАВІНАВА-ЯБЛЫЧНАЕ СУФЛЕ

100 г журавін, 1 яблык, 100 мл салодкага белага віна, 100 мл сметанковага ёгурту, 2 яйкі, 20 г цукру, 3 пласцінкі жэлаціну.

Яблык ачысціць ад лупіны і насення, нарэзаць скрылікамі і адварыць у белым віне, каб размякчэў. Затым адкінуць на сіта, даць сцячы вадкасці, а кавалчкі яблыкаў працерці ў пюрэ і астудзіць. У яблычнае пюрэ дадаць палову ёгурту, палову ўзбітых яечных бялкоў і добра перамяшаць. Журавіны вярнуць у вадзе з цукрам 25—30 хвілін, адкінуць на сіта, ягады працерці ў пюрэ. Затым дадаць разведзены ў вадзе жэлацін, астудзіць, даліць астатні ёгурт і ўзбітыя яечныя бялкі, перамяшаць. Заліць суфле ў формы: на доўжыню — журавінавае, зверху — яблычнае. Астудзіць. Перад падачай на стол доўжыню формы акунуць у цёплую ваду і дастаць суфле.

ру сталовых лыжак журавін, пракіпаюць на слабым агні на працягу 10 хвілін, астудзіць, працадзіць і піце па паўшклянкі чатыры разы на дзень. * Калі на скуры ёсць гнайнікі і прышчыкі, падыдзе кампрэс з журавінавага соку. З прыгаршчы ягад выцісніць сок, намачыць у ім баваўняную касметычную сурвэтку і пакладзіць яе на твар. Палляжыць 10 хвілін, цалкам расслабіўшыся.

● Пры паніжаным імунітэце: змяшайце 1 кг журавін, 1 кг парэзаных яблыкаў, 2 шклянкі ачышчаных і здробных грэцкіх арэхаў і заліць сумесь сіропам, прыгатаваным з 1 шклянкі вады і 2,5 кг цукру. Праварыць сумесь на слабым агні 30 хвілін і перакладзіць у слоік. Прымайце па 1 ст. лыжку ранняй, запіваючы цёплай вадой.

● Пры гіпертаніі: прапусціць журавіны праз мясарубку, змяшайце з мёдам у роўных прапорцыях, прымайце па 1 ст. лыжку 3 разы на дзень за 15—20 хвілін да яды.

● Для прафілактыкі цыстыты піце свежавыціснуты сок журавін па 2 ст. лыжкі два разы на дзень за паўгадзіны да яды.

Увага! Журавінава сок садзейнічае павышэнню кіслотнасці, таму людзям з павышанай сакрэцыйнай страўніка і язавай хваробай лепш лячыцца іншымі спосабамі.

ЖУРАВІНЫ — выдатная крыніца вітаміну С. А ён так неабходны нашаму арганізму ў сезон прастуд і інфекцый! Акрамя таго, у склад журавін уваходзіць даволі рэдкі вітамін РР, які спрыяе засваенню аскарбінак, а таму гэтым ягадам — як сродку павышэння імунітэту — амаль няма роўных.

Толькі ўлічыць, што вітамін С разбураецца падчас кіпячэння, таму, калі вы гатуеце журавінавы морс, ягады лепш не адварваць. Напой будзе больш карысным, калі з ягад выціснуць сок, зварыць з цукрам скурку і рэшткі мякаці (яны нададуць морсу колер), а калі сіроп астыне, дадаць у яго журавінавы сок.

Пад далікатнай скуркай журавін яшчэ хаваюцца вітаміны групы В (умацоўваюць нервовую сістэму і дабратворна ўплываюць на знешні выгляд скуры і валасоў), арганічныя кіслоты (лімонная, бензойная, яблычная і інш.), пекцінавыя рэчывы, а таксама каштоўныя мікраэлемэнты — такія, як калій, ёд, магній, фосфар, жале-за, марганец.

Журавінавыя морсы і кампоты добра ўжываць пры прастудзе. Па-першае, журавіны аказваюць гарачкапаніжальны эффект, па-другое, цудоўна праганяюць смага, а па-трэцяе, выдаляюць з арганізма таксіны, якія назіраюцца ў арганізме падчас хваробы. А журавінавы сок, змешаны з мёдам, не толькі дапамагае адкашлівацца і змагцаць з ан-

гінай, але і павышае імунітэт, ратуець вас ад чарговай інфекцыі.

Журавіны вельмі карысныя і людзям, у якіх ёсць праблемы з сэрцам і сасудамі, — яны зніжаюць узровень шкоднага халестэрыну ў крыві і нармалізуюць ціск. Паніжэнне ціску адбываецца дзякуючы мачагоннаму эфекту журавін, прычым, у адрозненне ад многіх іншых мачагонных сродкаў, журавінавы сок не вымывае з арганізма калій, які патрэбны сэрцу.

Да таго ж журавіны могуць з поспехам замяніць павараную соль, якую неабходна абмяжоўваць пры сардэчна-сасудзістых захворваннях і праблемах з лішняй вагой. Замест солі дадавайце ў ежу ягады або сок — і яна не будзе здавацца надта прэснай.

Акрамя таго, у складзе журавін прысутнічаюць фітанцыды, або, як іх яшчэ называюць, прыродныя антыбіётыкі. Дзякуючы ім гэтыя ягады часта выкарыстоўваюцца для прафілактыкі нястраўнасці, а таксама пры цыстыце.

НАРОДНЫЯ РЭЦЭПТЫ

● Пры нястраўнасці заліць 2 шклянкі гарачай вады па-

ПАЎНАВАРТАСНЫ СОН І АКТЫЎНЫ РУХ

Шкада, але апошнім часам узроставае планка здароўя звычайкі, як курэнне, ужыванне алкаголю і наркатыкаў, апускаецца ўсё ніжэй і ніжэй. Курцы сёння ўмудраюцца нават вучні малодшых класаў. Бацькі і настаўнікі павінны перыядычна прасвятляць школьнікаў наконт шкоды такіх звычак.

Аднак на гэтым абавязкі дарослых у папярэджанні дзіцячых хвароб сэрца не заканчваюцца. Каб захаваць здароўе малага, важна не ўпусціць любыя змены ў дзіцячым арганізме і не «прамаргаць» парушэнні, якія з'явіліся ў рабоце якога-небудзь органа. Таму *бацькі павінны паклапаціцца пра тое, каб дзеці праходзілі поўны медыцынскі агляд штогод*. Гаворка ідзе пра тую самую дыспансерызацыю, якую некаторыя лічаць бескарэйнай. Марнаванне часу, думаюць адны. Гэта трэба медперсаналу паліклінікі для «галачкі», разважаюць іншыя. А між тым, гэта трэба перш за ўсё нашым дзецям, каб у выпадку выяўлення якіх-небудзь адхіленняў можна было прызначыць і правесці своечасовае і эфектыўнае лячэнне.

Асабліваю ўвагу варта ўдзяляць стану здароўя школьнікаў. Сардэчна-сасудзістая сістэма дзіцяці ў гэты перыяд яго развіцця вельмі востра рэагуе на павелічэнне разумовай нагрукі і паніжэнне рухальнай актыўнасці. На жаль, менавіта гэта цягне за сабой вучоўва ў школе. Таму задача бацькоў і педагогаў — дапамагчы малому паступова адаптавацца да новых для яго жыццёвых рэалій. Што гэта значыць? *Перш за ўсё, школьніку неабходна арганізаваць правільны рэжым дня, рацыянальнае харчаванне, паўнавартасны сон і адпачынак, а таксама стварыць умовы для дастатковай рухальнай актыўнасці*.

Медыкі адзначаюць, што пазбегнуць стомы і захаваць сэрца здаровым надойга дапаможа чаргаванне дзіцею разумовых нагрук з фізічнымі практыкаваннямі. Спецыялісты папярэджваюць: маларухомы лад жыцця школьніка, які па вушы закапаны ў падручнікаў, можа заслабнець яго здароўю драную службу. А вось штодзённы прагулкі на свежым паветры, заняткі спортам, рухомыя гульні — усё гэта, наадварот, пойдзе толькі на карысць дзіцячаму арганізму. Не пашкодзіць і загартоўка.

Такім чынам, дарагія бацькі, якім бы моцным не было ў вас жаданне, каб ваша дзіця вучылася на адны толькі «дзясяткі», нельга прымушаць яго займацца з ранняга да ночы, тым самым перагружаючы яго заняткамі і ахвяруючы сном і адпачынкам. «Дзясяткі» на шкоду здароўю — не лепшая плата за тое, каб праславіцца сярод аднакласнікаў усёдама.

Варта звярнуць увагу і на наступны момант.

Не сакрэт, што сардэчна-сасудзістая сістэма падлетка востра рэагуе на любое псіхічнае напружанне. Прычынай бурнага эмацыйнага ўсплёску могуць стаць стасункі з аднакласнікамі, нізкая паспяховасць, пастаянныя кантрольныя работы і г.д. Таму *разам з лішнімі разумовавымі нагрукамі трэба пастарацца засцерагчы дзіця і ад лішняга эмацыйнага напружання*. Часцей пытайцеся ў дзіцяці, як у яго складваюцца стасункі ў класе, як да яго ставяцца настаўнікі, што ў яго атрымліваецца, а што зусім не выходзіць. Уважліва назірайце за тым, не ці ператамляецца дзіцячы арганізм падчас вучобы, як часта ён зведвае стрэсавыя сітуацыі і наколькі яны для яго вострыя. Памятайце, што на стрэс у першую чаргу рэагуе сэрца.

Моцныя негатыўныя эмоцыі, якія напрамую ўплываюць на здароўе дзіцяці, могуць выклікаць і праблемы ў сям'і. Толькі ўявіце: напружаныя заняткі ў школе, шматгадзіннае праседжанне за падручнікамі дома плюс гурткі і секцыі — і ўсё гэта звальнаецца на далікатныя плечы малага. У такой сітуацыі дзіцяці патрабуецца бацькоўская падтрымка. А калі бацькі занятыя высятленнем адносін? Калі ім не да дзіцяці, бо яны захопленыя сваркамі адно з адным? А калі яшчэ ў дадатак да ўсяго тут замешана п'янства аднаго з бацькоў? Мала таго, што ў гэтым выпадку дзіцяці даводзіцца несці груз сваіх праблем у адзіночку, дык яшчэ яно спрэс пазбаўленае магчымасці нармальнага псіхалагічна камфортных умоў знаходжання дома. Вось вам і дадатковыя перажыванні, і адмоўныя эмоцыі.

ВІТАМІНЫ ДЛЯ СЭРЦА

Для нармальнай работы сэрца і прафілактыкі яго захворванняў дзіцяці неабходна арганізаваць правільнае і рацыянальнае харчаванне. Важна навучыць малага захоўваць рэжым, згодна з якім прыём ежы будзе адбывацца ў адзін і той жа час. Пры гэтым паўсядзённы рацыён павінен быць насычаны вітамінамі, а значыць, павінен утрымліваць у дастатковай колькасці і аптымальных суадносін патрэбных для дзіцячага арганізма рэчывы.

Так, выбіраючы прадукты, звяртайце ўвагу на тое, каб у іх было шмат вітамінаў групы В, якія дабратворна ўплываюць на абмен рэчываў, а таксама вітамінаў С і РР. Апошнія умацоўваюць сасуды.

Асноўнымі крыніцамі вітаміну С з'яўляюцца садавіна (апельсіны, лімоны, чорныя парэчкі), агародніна (перац, таматы, капуста) і разнастайнае зялёнае. На вітаміны групы В багаты бабовыя (фасоля, гарох, бабы) і злакі. А вось вітаміну РР шмат у вятрубі, дражджах, рысе, пшаніцы, ячмені, у рыбе, печані, нырках.

Акрамя вышэйназваных вітамінаў, у рацыён дзіцяці павінны уваходзіць наступныя хімічныя элементы: *ёд, калій, кальцый і магній*. Ёд, у

прыватнасці, у дастатковай колькасці ўтрымліваецца ў морапрадуктах. Калій — у бульбе, капусте, абрыкосах, чарнасліве, куразе, інжыры, пятрушцы. Кальцый — у малочных прадуктах, магній — у грэцкіх арэхах, бураках, моркве, салаце, бананах і ў большасці круп.

Калі па нейкіх прычынах вы не можаце забяспечыць дзіця паўнавартасным харчаваннем, купіце і не забывайце нагадваць яму пра штодзённы прыём спецыяльнага вітаміннага комплексу. Ягога менавіта — пацікаўцеся ў доктара.

ГРУПА РЫЗЫКІ

Каб пазбегнуць праблем з сэрцам, асабліваю ўвагу бацькам варта ўдзяляць тым дзецям, якія уваходзяць у групы рызыкі развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў. Перш за ўсё гэта *дзеці з дрэннай спадчыннасцю*. Калі бабулі-дзядулі, а таксама бацькі пакутуюць ад сардэчных хвароб, ёсць верагоднасць, што гэтыя хваробы могуць у далейшым перайсці ў спадчыну і да дзіцяці. Такіх малых трэба перыядычна вадзіць на агляд да медыкаў, якія змогуць назіраць за зменамі яго ЭКГ, артэрыяльнага ціску, частаты сардэчных скарачэнняў і іншых важных паказчыкаў.

Не менш сур'ёзны контроль варта ўстанавіць за *дзецьмі, якія часта хварэюць*. Пільнай увагі спецыялістаў патрабуюць таксама *малыя, народжаныя падчас родаў, што працякалі з ускладненнямі*. І, як бы дзіўна гэта ні гучала, у групы рызыкі таксама уваходзяць *дзеці, якія актыўна займаюцца спортам*. (Апошнім часам пачалі з'яўляцца паведамленні пра выпадкі раптоўнай смерці сярод спартсменаў.) Так, сумны факт — нярэдка заняты спортам сапраўды спалучаныя з такой рызыкай.

Каб прадухіліць праблемы са здароўем у юных спартсменаў, рэкамендуецца правяраць іх стан падчас трэніровак і спаборніцтваў. Безумоўна, ажыццяўляць такія правяры павінны медыцынскія работнікі, якія абавязаны прысутнічаць у комплексе, дзе дзеці займаюцца спортам. Акрамя таго, такім дзецям неабходна перыядычна рабіць электракардыяграму і ультрагукавое даследаванне сэрца. У некаторых выпадках урач можа прызначыць правядзенне нагруканых тэстаў на бегавой дарожцы і сутачную рэгістрацыю ЭКГ.

Калі ваша дзіця ніколі не ўваходзіла ні ў адну з груп рызыкі, але падчас прафілактычнага агляду ў яго былі выяўлены парушэнні, пра якія вы не ведалі або якіх у малага раней не было, нельга пускаць усё на самацёк і рабіць выгляд, што нічога новага і страшнага вы не даведаліся. За хваробай, яе цячэннем і самае галоўнае, лячэннем неабходна абавязкова сачыць. Прычым не толькі ўрачам, але і самім бацькам. Сэрца — орган, з якім не жартуюць.

Падрыхтавала Вольга КУЛІНКОВІЧ.

БЕРАЖЫЦЕ СЭРЦА ЗАМАЛАДА

Дзіцячая
ТЭМА

АДНЫМ з самых уразлівых органаў чалавека з'яўляецца сэрца. Разам з сасудамі яно ўтварае адну катэгорыю хвароб, назва якой сардэчна-сасудзістыя захворванні. Апошнія займаюць сёння першыя радкі сярод прычын, якія забіраюць тысячы і дзясяткі тысяч чалавечых жыццяў па ўсім свеце штогод. Вось чаму сэрца, а разам з ім і сасуды, трэба берагчы з маленства. Само дзіця наўрад ці гэта зразумее з-за свайго ўзросту. Да паўналецця клопат пра здароўе малага ляжыць на плячах бацькоў.

Закранаючы тэму сардэчна-сасудзістых захворванняў, медыкі б'юць трывогу. І робяць гэта адразу па дзвюх прычынах. Па-першае, у сувязі з тым, што сёння захворванні сардэчна-сасудзістай сістэмы займаюць лідзіруючае становішча сярод асноўных прычын смяротнасці. Ну і, па-другое, у сувязі з тым, што гэтыя захворванні прыкметна «памаладзелі». У апошнія гады значна павялічылася распаўсюджанасць сардэчных хвароб сярод дзяцей. Расце таксама колькасць немаўлят, якія ўжо нараджаюцца з падобнымі хваробамі. А ўжо зусім настараюцца тое, што сярод падлеткаў пачалі сустракацца такія «захворванні пажылых», як артэрыяльная гіпертанія, атэрасклероз і нават інфаркт міякарда...

САРДЭЧНЫЯ БЕДЫ: АД МАЛОГА ДА ВЯЛІКАГА

Хутчэй за ўсё, многія ведаюць, што менавіта садзейнічае развіццю сардэчна-сасудзістых захворванняў. Сярод галоўных прычын медыкі называюць лад жыцця, які вядуць сучасныя людзі, і дрэнную экалогію. А таксама даюць сюды пераяданне, лішнюю вагу, гіпадынамію, курэнне, злоўжыванне алкаголем і г.д.

Калі з дарослымі ўсё зразумела — у сваіх праблемах з сэрцам некаторыя вінаватыя самі, — то адкуль гэтыя праблемы бяруцца ў дзяцей? *Спецыялісты тлумачаць: многія малыя ўжо нараджаюцца з захворваннямі сэрца. Гэта адбываецца ў выніку таго, што некаторыя сучасныя матулі да моманту цяжарнасці маюць цэлы букет сур'ёзных хранічных захворванняў, якія могуць аказаць негатыўны ўплыў на развіццё плода і справакаваць з'яўленне ў немаўляці розных хвароб, у тым ліку сардэчных. Нярэдка да апошніх прыводзяць і складаныя роды. Ды і, вядома ж, ніхто не адмяняў згубнага ўздзеяння на дзіцячыя сэрца і сасуды забруджанага паветра, глебы і вады — усяго таго, што мы называем дрэннай экалогіяй.*

На стан сардэчна-сасудзістай сістэмы малага ўплывае таксама аказваць таксама сацыяльнае асяроддзе, у якім яно расце, дамашня абстаноўка, а таксама непасрэльныя нагрукі і стрэсы, з якімі сутыкаецца дзіцячы арганізм у перыяд школьнай вучобы.

Хакей. КХЛ

Успомнім год мінулы...

МАШЫНЫ часу існуюць пакуль што толькі ў фантастычных апавяданнях, але хакеісты мінскага «Дынама» сваімі апошнімі гульнямі робяць усё, каб перанесці сваіх заўзятараў у мінулыя сезоны. Паядыні супраць «Аўтамабіліста» і «Нафтахіміка» ў выкананні беларускай каманды прадэманстравалі ўсё тое, пра што год таму хацелася хутчэй забыцца.

У пятніцу «бела-блакітныя» наведліся ў Екацярынбург — горад, дзе ў мінулым сезоне працаваў галоўны трэнер мінчан Марэк Сікора. І пачатак матча не прадвясчаў бяды. Пачалі «зубры» моцна. Статыстыка першага перыяду зафіксавала чатырохкратную перавагу па кідках — 16:4. Не саступала колькасці і якасць. Галывы дублет змясціўся ў паўтары хвіліны. Спачатку абаронца гаспадароў не здолеў падстрахаваць свайго галкіпера, адбіўшага моцны кідок, і занёс шайбу ў свае вароты. Гол запісалі на рахунак Петрашэка. А праз хвіліну адзначыўся Сяргей Дрозд, закінуўшы з перадачы Сікору. Тым самым нападаючы пацвердзілі добрыя ўражанні ад спалучэння Стэфановіч-Дрозд-Сікора.

Другі перыяд, на жаль, сваімі сімптомамі чарговы раз даказаў хранічную хваробу «Дынама» — каманда ўжо не першы год найгорш праводзіць дваццаціхвілінкі ў сярэдзіне матча. Аднаўлення раўнавагі «Аўтамабіліст» змог дабіцца ўсяго за 25 секунд. Вызначыліся Татарынаў і Разанцаў. Пакуль мінчане разбіраліся, што рабіць, «Аўтамабіліст» выйшаў наперад — Ніканцаў замкнуў прастэрл партнёра. Некалькі дынамаўскіх магчымасцяў зраўняць лік упэўнена ліквідаваў галкіпер гаспадароў.

Надзея на тое, што ў трэцім перыядзе падначаленыя Сікору выраўняюць гульню, не спраўдзіліся. Было некалькі добрых атак, але яны разбіліся аб рэальнасць у выглядзе дзвюх шайб у вароты Эша. На тэблэ загэраліся лічбы 5 і 2, і «Дынама» пацярыла другое запар паражэнне, у якім нельга знайсці кагосьці аднаго вінаватага. Дрэнна згуляла ўся каманда, пачынаючы ад галкіпера і заканчваючы кожнай тройкай нападзення. Не атрымалася святга і ў Петэра Падграцкі, які адзначыў у дзень гульні свой 31-ы дзень нараджэння.

Крызіс працягнуўся ў нядзелю ў Ніжнякамску. Мясцовы «Нафтахімік» пад кіраўніцтвам добра вядомага ў Беларусі трэнера Уладзіміра Крыкунова (гэта ён перамагаў з нашай зборнай шведаў у Солт-Лэйк-Сіці) заўсёды быў не вельмі зручным супернікам для «зуброў». Тым больш тады, калі яны распачалі «зімовую спячку».

Як і анасаваў Марэк Сікора, у гэтым паядынку ў варотах «зуброў» з'явіўся Андрэй Мезін, які праводзіў свой першы матч пасля траўмы. Галкіпер зборнай Беларусі быў як заўсёды надзейны, і, каб не ён, паражэнне гасцей магло б быць і буйнейшым. А так «Дынама» саступіла з футбольным лікам 0:1.

Увогуле матч атрымаўся сумны. Ці хакеісты абедзвюх каманд стаміліся з-за напружанага графіку, ці тактычныя схемы трэнераў патрабавалі шмат увагі надзяляць абароне, але нават адзіны галывы кідок з'явіўся амаль з нічога. Перапасоўка беларускіх абаронцаў у сваёй зоне скончылася адборам Брэндла і кідком нападаючага гаспадароў — Мезін амаль не меў шанцаў. Як не мелі добрых шанцаў аднавіць раўнавагу дынамаўцы. Нават пры гульні ў большасці 5 на 3.

З чатырох выязных матчаў «зубры» прывезлі 2 балы з 12 магчымых. Вынік не зусім той, які патрэбны для каманды, якая прэтэндуе на плей-оф. Марэку Сікору трэба добра папрацаваць, каб прывесці каманду ў неабходную кандыцыю. Наступны матч «бела-блакітныя» правядуць ужо пасля паўзы 22 снежня на «Мінск-Арэне» супраць «Барыса».

Яўген БАРАКСА.

Дзе-нідзе ў Беларусі цяпер можна купіць сыравэнджаную каўбасу з такой назвай — **кіндзюк**. Як растлумачыць з'яўленне на нашым рынку кіндзюка? Гэта адмысловы гатунак вяндрліны, які ў Літве найчасцей называюць *skilandis* — ці не самы «раскручаны» прадукт літоўскай гастронаміі — разам з «цэпелінамі» і святочным пірагом «шакоціс». Да таго ж скіландзіс — першы літоўскі прадукт, які трапіў пад прававую ахову на ўсёй тэрыторыі ЕС. Палякі зараз праводзяць аналагічную працэдуру з кіндзюком, які ўжо зарэгістраваны як традыцыйны прадукт у самой Польшчы. Вядомы гэты традыцыйны прадукт і на поўначы Украіны, пад назвай «кендьюх». Але і ў Віленскім краі, і Аўкштайці, ды й на паўночным захадзе Беларусі гэтую страву таксама не адно стагоддзе называлі «кіндзюком». Ці ўдасца паспрацаваць з польскай манупольяй нашаму «класічнаму» кіндзюку? Баюся, што не.

Бо што такое спраўдны кіндзюк? Вялікая сыравэнджаная каўбаса круглай або авальнай формы, зробленая з буйных кавалкаў мяса (на зрэзе яны выразна бачныя), шчыльна наладаная або ў свіны страўнік (такія кіндзюкі важаць часам да 4 кг), або ў добра вымыты мачавы пузыр (да 1,5 кг). Вырабы апошняга тыпу ў Беларусі яшчэ называюць, выбачайце... «сцуплёк».

Кіндзюкі выраблялі пераважна на захадзе і поўначы Беларусі, значна радзей — на паўднёвым усходзе. Этнограф С. Максімаў пісаў у 1882 пра меню яшчэ беларускамоўнай тады Смаленшчыны: «Калі дадаць да ўсяго згаданага *шкалондзу* — тоўстую вэнджаную каўбасу... увосень — курачку ці парася, дык і ўсе стравы амаль пералічаныя, а затым ізноў «шкода»

паўсюджаныя, апроч кіндзюка, — **каўбух, багук і парук**. Але прадукт той самы! Галоўныя элементы рэцэптуры, і асабліва форма, застаюцца нязменнымі ўжо шмат стагоддзяў.

Беларускі кіндзюк і літоўскі skilandis.

Вось кароткае апісанне стандарту кіндзюка з сайта польскага міністэрства сельскай гаспадаркі і развіцця вёскі:

Выгляд: сухая вяндрліна з пасечанага мяса вышэйшага гатунку. На разрэзе выразна бачныя кавалкі мяса.

Форма: кіндзюк прыгатаваны ў мачавым пузыры — круглы, у страўніку — прыплюснуты з абодвух бакоў, авальны.

Памеры і вага: кіндзюк, прыгатаваны ў мачавым пузыры, мае дыяметр каля 15—20 см і важыць 1,5 кг. Кіндзюк у страўніку важыць да 4 кг.

Кансістэнцыя: цвёрдая, суцэльная.

НАША СТРАВА: КІНДЗЮК

Смак і пах: кісавата-саланаваты, з вострым пахам вяндрліны і спецыя.

Колер: звонку карычневы, на разрэзе ружовы, паступова цямнее.

Такі самы стандарт і літоўскага skilandis-a.

А цяпер параўнайце з нашым «класічным»: «Колбасы сырокопченые саламя. Искусств. оболочка. Нарезка вакуум + картон. ТУ ВУ 809000326.031-2007».

Наколькі дапушчальна называць кіндзюком звычайны каўбасны «батон», з рэцэптурай «а-ля саламя»? Ніяк не навуковым паважаць памяць многіх пакален-

няў людзей, з Беларусі, Літвы і Польшчы, якія сотні гадоў разумелі пад кіндзюком-скіландзісам-каўбухом-багуком-паруком-шкалондзай цалкам акрэслены прадукт.

Алесь БЕЛЫ.

Інгрэдыенты

- 5 кг свежай свініны (шынка)
- 1 кг сала з бакоў
- 200 г солі
- 1 ст. ложка перцу
- 5 расцёртых зубкоў часнаку
- 5 г салетры
- 50 г спірту (прыбірае вільгаць)
- 1 лыжачка цукру
- 4 свіныя мачавыя пухіры

Мяса і сала пакрышыць у сярэдняга памеру кубікі, дадаць перац. На патэльні прахыць разам соль, салетру, цукар і спірт (без вільгаці). Дадаць да спецыяльна расцёрты часнок, потым разам усе спецыялы дадаем у мяса, старанна перамешваем. Старанна і чыста вымытыя свіныя мачавыя пухіры трэба начыніць мясам і салам так, каб не заставалася вятра. Шчыльна зашыць пухіры і пакласці паміж дзвюма (ці болей) дошчачкамі, якія моцна абязваем усё матузком і падвешваем у халодным памышанні на 8-10 дзён. Потым вэндзім у халодным дыме (найлепш чорнай альхі), у канцы вэнджання дадаем некалькі галінак ядлоўцаў.

Хацеў яшчэ выпіць...

У Ганцавічах адбыўся суд над 29-гадовым жыхаром в. Хатынічы, які забіў сваю маці.

Трагедыя разыгралася 12 жніўня. У гэты дзень выпівалі сям'ёй — бацька, маці і два сыны. Калі гарэлкі не хапіла, адзін з сыноў патрабаваў у маці грошы. Калі ж іх не атрымаў, то пачаў біць яе рукамі і нагамі. Пакуль адзін сын збіваў маці, бацька з другім сынам стаялі перад

хатай і курылі. Калі крыкі ў хаце заціхлі, бацька зайшоў туды і ўбачыў, што жонка ляжыць на падлозе, а сын стаіць над ёй. З цяжкімі траўмамі і пераломамі жанчыну даставілі ў Ганцавіцкую райбальніцу, дзе яна і памерла. Доктары налічылі на цэле забітай больш за паўсотню пашкоджанняў. Суд прыгаварыў забойцу да 15 гадоў турмы.

Сымон СВИСТУНОВІЧ.

Погляд ПРОБЛІСК ПАМ'ЯЦІ Ў СЛУЦКІХ МУРАХ

Рака часу ўсё хавае, растварае, нішчыць; і варта чалавеку згубіць памяць, адысці ад духоўнага жыцця, выкінуць з душы сукупны вобраз роду і Айчыны, як тая пупавіна, якая звязвае яго з роднай зямлёю, перарываецца і нікчэмным у часе робіцца ягоны век. Але столькі таго і чалавека, што трапляе на вочы астатніх, што фігуруе ад моманту нараджэння да моманту смерці.

Інакш выглядае карціна, калі тая ці іншая асоба адчувае сябе часткаю роду, часцінкаю Айчыны. У такім разе яна ўжо не выпадае з этнічнага звязу, не губляе духоўнай павязі з радавымі каранямі, жыве клопатамі свайго народа. Канкрэтная асоба ў духоўным жыцці вымяраецца ўжо не часам ад свайго нараджэння, — яна вымяраецца ад вытокаў свайго роду, і яе жыццё потым працягваецца далей — у нашчадках.

На гэтыя разважанняў і коле прыцяляў навяло нас наведванне вялізных, прыкладна на шэсць гектараў, і ў поўным сэнсе гістарычных могілак, закладзеных у Слуцку недзе ажно ў сярэднявеччы, — кладзі знаходзяцца на вуліцы 14 Партызан, знішчаных польскімі легіянерамі ў 1920 годзе. З 80-х гадоў мінулага стагоддзя могілкі набылі статус закрытых.

Пры ўсім багацці і разнастайнасці старых і найноўшых магіл, наземных помнікаў і нават абеліскаў, дзівіла тут карціна непразных джунгляў,

утвораных дрэвамі, пераплеценым кустаўмі і бильнягом у чалавечы рост, кучамі і нават гарамі смецця, шкла, бутэлек з-пад гарэлкі і піва... Калі шчыра, мы не ведалі больш нідзе ў краіне, каб на кладах была такая раскоша для пуштазеля і нават вукоў у сметніку...

Могілка — гэта люстэрка душы народа, мясцовых жыхароў. Але ж, бацьчы, як зараслі! У Слуцку, што праўда то праўда, ніхто не пратэставаў супраць падобнага стану могілак — звыкліся, — пакуль у 2008 годзе неспакойная душа — настаўніца Зінаіда Вячаславаўна Цімошак — не даведлася, што там, на кладах, пры самай вуліцы, пахаваны пісьменнік-дэмакрат Альгерд Абуховіч. Настаўніца ж мела сяброў, і разам яны пачалі наведваць і прыбіраць магілку Абуховіча, вывучаць яго жыццё, праводзіць дні памяці. А потым даведліся і больш: на могілках захаваны цэлы пантэон гістарычных асоб і слаўных жыхароў горада, чыноўнікаў, святароў — як іераманах Макарыў, — дырэктароў і выкладчыкаў Слуцкай мужчынскай гімназіі; стаіць помнік і выкладчыку Мікалаю Пракаповічу (1927), які ягоныя вучні прывезлі сюды з Пецярбурга. Бліжэй да нашага часу тут былі пахаваны таксама героі Вялікай Айчыннай вайны — Мікалай Бялько (ён жа і кіраўнік партызанскага атрада ў 20-х гадах), героі сацыялістычнай працы — С.Ф. Рубанаў, ды-

рэктар пасляваеннай школы, В.П. Козел, кіраўнік калгаса, праславіўся на вытворчасці лёну.

Цэлая гісторыя сталася з мармуровым помнікам Люцыне Орда з роду Руткоўскіх, нявесты мастака і кампазітара Напаалеона Орды, яна жонка сына Міхаіла. Магіла Люцыны пасля Айчыннай вайны была раскапана, яе разрабавалі. Потым у іншых рабаўнікоў ужо была спроба вывезці надмагільную пліту. Мясцовы краязнаўца Рыгор Родчанка, паклікаўшы міліцыю, перашкодзіў гэта зрабіць. І ўсё адно пасля мясцовага «нячысцікі» пліту разламалі.

А на кальвінскай частцы могілак знаходзіцца магіла са словамі «сін'ёр беларускі». Гэты надпіс азначае, што няжычык быў выхаванцам той жа слаўнай беларускай (кальвінскай) гімназіі.

У горадзе няма спісу пахаваных, і помнікі нікім не вывучаюцца. Пра гэта з жалем пісаў Ігар Цітоўскі ў артыкуле «Гісторыя Слуцкіх некропаляў» («Полымя», 2009, №4). Ён адзначае таксама: «Сустрэкаюцца тут металічныя каваныя літвыя агароджы, якія, як і многія помнікі, з'яўляюцца сапраўднымі творами мастацтва. На жаль, бязбожныя вандалы і шукальнікі скарбаў на працягу многіх гадоў разбураюць або знішчаюць старыя пахаванні пераважна з багатымі надмагіллямі».

Настаўніцы Зінаіда Цімошак, як і яе паплечнікам, за-

нядбаная могілка пачалі вярэдзіць душу. Яна, З. Цімошак, увогуле надзеленая добрым патрыятычным норавам, сапраўдным грамадзянскім характарам, неаднойчы спрабавала бараніць жывых людзей, калі ў нейкіх там жыццёвых варунках іх крыўдзілі, мела ў гэтым занятку ўдачы — яе паважалі. Надыйшла, аднак, чарга ўзяцца за могілкі.

У краіне ўжо на слыхы было, як у паселішчы Мосар, што ў Глыбоцкім раёне Віцебскай вобласці, светлай памяці косяндз Юзаф Булька разам са сваімі вернікамі ператварыў мясцовыя кладзі, што былі ў запушчаным стане, у сапраўдны пантэон. Аднак у Слуцку падобная праца на шырокіх кладах без дапамогі дзяржавы не паддавалася ўяўленню, але ж Ю. Булька рабіў тую сваю справу таксама не без дапамогі ўлад. Урэшце, З. Цімошак пачала рыхтаваць калектыўныя звароты ў райвыканкам і іншыя прыналежныя ўладам службы. Міналі дні і месяцы, ды ўсё адно на могілках па іх упарадкаванні мала што рабілася... На лісты мясцовай руплівіцы адказвала і няпэўна, і без належнага клопату жылёва-камунальнага гаспадарка.

Упарта абаронца Памяці продкаў зварнулася з заявай у суд. Юрыдычна яна абарылася на сумесную Пастанову Міністэрства жылёва-камунальнай гаспадаркі і Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 28 чэрвеня 2002

года №17/43 пра ўтрыманне месцаў захавання памерлых; пастанова ў Слуцку не выконвалася. Абарылася яна і на Закон «Аб абароне правоў спажываўцоў», мяркуючы, што апошні дае ёй, сумленнай падаткаплацельшчыцы, права патрабаваць ад улад належных па якасці паслуг у пахаванні і ўтрыманні могілак. А тое, што тут назіралася, яе абражала.

І трэба аддаць належнае суду Слуцкага раёна — ён прыняў заяву ад спадарыні Цімошак і потым на двух папярэдніх прызначаных пасяджэннях — а вяла справу суддзя Юлія Паўленка — карэктна і ўнікліва разгледзеў сутнасць дакору Цімошак. На адкрытым судзе прысутнічала поўная зала людзей, і нам, аўтарам гэтых нататкаў, цікава было паназіраць за судовым працэсам. Ісцэц З. Цімошак і шматлікія сведкі даказвалі, што ў іх горадзе па вуліцы 14 Партызан могілка сапраўды моцна запушчаныя і проста ў дзікім стане, сведкі прыводзілі неабвержныя факты, дадалі да справы фотаздымкі. Адно другі бок адмаўляў перад судом відавочныя факты і спрабаваў сцвярджаць адваротнае, маўляў, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Зразумела, суду ў гэтым выпадку было над чым падумаць. Суд вынес вырак, у якім, аднак, не знайшоў юрыдычна правамоцнай яе асабіста апору на Закон «Аб абароне правоў спажываўцоў». Па гэтай жа пры-

чыне Слуцкі суд не задаволіў іск Цімошак у поўнай меры. Але затое вынесены прыватныя вызначэнні на адрас КВП ЖКГ і Слуцкага раённага аддзела міліцыі, якія не працягваюць належнай чыннасці на гарадскіх могілках.

Зінаіда Вячаславаўна ўмее зыходзіць з агульнай карысці і вынесеным рашэннем суда задаволеная. Ужо перад самым судом, няўрокам качучы, улады дружна ўзяліся за добраўпарадкаванне на кладах. Усцешыў на судзе і В. Ражанец, старшыня Слуцкага райсавета. Улічваючы культурна-гістарычную каштоўнасць закрытых слугі могілак, ён прапанаваў Цімошак сабраць і прааналізаваць матэрыялы з тым, каб падрытываць у вышэйшых дзяржаўных службах ліст з прапановай надаць могілкам статус дзяржаўнага помніка гісторыі і культуры, — са свайго боку гэта прапанова ён будзе падтрымліваць.

Пра што нам цяпер думаецца? Прыклад случанкі Зінаіды Цімошак паказальны. Праблема яна і шматлікія паплечнікі, жыхары гэтага горада, паставаў шчыра, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Пра што нам цяпер думаецца? Прыклад случанкі Зінаіды Цімошак паказальны. Праблема яна і шматлікія паплечнікі, жыхары гэтага горада, паставаў шчыра, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Пра што нам цяпер думаецца? Прыклад случанкі Зінаіды Цімошак паказальны. Праблема яна і шматлікія паплечнікі, жыхары гэтага горада, паставаў шчыра, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Пра што нам цяпер думаецца? Прыклад случанкі Зінаіды Цімошак паказальны. Праблема яна і шматлікія паплечнікі, жыхары гэтага горада, паставаў шчыра, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Пра што нам цяпер думаецца? Прыклад случанкі Зінаіды Цімошак паказальны. Праблема яна і шматлікія паплечнікі, жыхары гэтага горада, паставаў шчыра, «закрытыя могілкі ў належным стане».

Яўген ГУЧОК, Васіль ЯКАВЕНКА,

АПАВЯДАННІ Васіля Шабалтаса часам нагадваюць нарысы — настолькі ўсё скрупулёзна і дэталёва выпісана. Адчуваецца пільнасць позірку і вялікая павага да таго, пра што ён апавядае. Сёння ж манера пісьма, на жаль, іншая, больш прыблізная, з націскам на так званую псіхалогію, пазначэнне, намёк. А хто ў гэтай «псіхалогіі», намёках разбярэцца? За плячыма ж Васіля Шабалтаса

вялікая жыццёвая школа, валоданне мноствам спецыяльнасцей. Праца і веданне яе сутнасці. І таму, пэўна, невыпадкова ў гэтым годзе ў яго запар выходзіць некалькі кніжак у Расіі і Беларусі. З чым мы і віншваем нашага аўтара, дарэчы, адзначанага за ўдзел у нашым конкурсе мінулага года Ганаровым дыпламам.

Віктар КАЗЬКО.

Мілашэвіцкі ФАП Іван Канстанцінавіч Гоцін прыняў у другой палове 80-х. Да гэтага тут быў урачэбны ўчастак з бальніцай на 20 ложкаў. Ён абслугоўваў вялікую вёску Мілашэвічы і шэсць меншых — там жыло каля чатырох тысяч жыхароў. З цягам часу колькасць сялян пачала змяншацца: старыя паміралі, маладыя шукалі шчасця ў гарадах. І бальніцу закрылі. Два ўрачы падаліся ў бізнэс, сярэдні персанал таксама скарацілі.

У вёсцы новага доктара спачатку прынялі насцярожана. Потым прыглядзеліся, палачыліся ў яго і прызналі.

Прайшло пяць гадоў. Івану было ўжо 34. Гэта быў высокі, крыху паўнаваты мужчына, белы халат на яго шырокіх плячах глядзеўся цеснавата і даходзіў толькі да каленяў.

Кватараваў Іван у цёткі Фросі, дом якой стаяў побач з будынкам ФАПа. Жанчыне было пад шэсцьдзесят, яна ўжо атрымлівала пенсію, раней працавала ў бальніцы санітаркай, цяпер — прыбіральшчыцай у ФАПе. Наогул жа пры ўсёй Мілашэвіцкай медустанове была нахшталт загадчыцы гаспадаркі. Калі бальніцу закрывалі, яна сабрала пасцельную бялізну з усіх палат, перамяла яе, адпрасавала і заслала ўсе ложка, спадзеючыся, што бальніцу зачылі памылкова і ў хуткім часе яна запрацае зноў.

У дзевяць гадзін раніцы Гоцін пачынаў прыём хворых. Фельчар асабліва любіў гэтую работу. За пяць гадоў ён пазнаёміўся амаль з усімі сялячанами. Калі нехта з іх заходзіў у кабінет, фельчар, якога ўсе звалі доктарам, міжволі ўспамінаў і яго прафесію, і сям'ю, і адносіны ў сям'і. Чалавек заходзіў у ФАП, аблытаны сеткай сувязяў са светам, і ўсё, што адбывалася з ім, перадавалася ў свет: спыняліся ў час жніва камбайны, адмяняліся ў школе заняткі, адкладваліся гэтыя дзеянні, адмяняліся гаваралі і плакалі.

...Шэрая ў зборку спадніца, шэрая кофта, шэрыя ад пылу спартоўкі, вострыя хуценькія вочы, дробныя рухі — усё гэта надавала бабулі падабенства з мышкай. Яна хуценька падбегла да стала і загаварыла, не пераводзячы дыхання. Было ў яе сумбураўны рэчы і «нуро» Пробліск памяці ў слупціх мурха

«і «ножачкі вельмі бяляць», і «душа не прымае». Іван Канстанцінавіч яе амаль не слухаў, справа была ясная — старасць. Ва ўсім яе высахлым целе са зношанай скурай, уздутымі венамі, выпіраючымі сухажыллямі толькі вочы і буйныя, звяжылыя да фізічнай працы вузлаватыя кісці рук захоўвалі жыццё. Яна без сорама перад доктарам смела распранулася да пояса, фельчар яе ўважліва паслухаў, пастанукаў і сказаў:

— Трэба палячыцца, бабуля, дам вам накіраванне ў раён.

— О-ё-ёй! А можа, якіх таблетаў дасі, як жа я хату пакіну, хто кабачка карміць будзе, курак?

— Суседку папросіце, яна здарэўшая за вас.

Наступным — вялізнай, чорнай, маслам пабліскаючай глыбай — у кабінет не ўвайшоў, а ўламіўся камбайнер Ігнат Воран. Ад яго, забіваючы лекавы дух, зыходзіў пах машынага масла і поту. Ён заціх каля парога, не асмельваючыся праходзіць далей.

З тойтай, абматанай белаю анучай кісці рукі на падлогу ўпала свежая кропля крыві. Іван Канстанцінавіч падняўся насустрач траўмаванаму, прывёў яго ў перавязочную. Пакуль фельчар апрацоўваў рану, накладваў на яе скобкі,

мужчына, крыва ўсміхаючыся ад болю, расказаў:

— Саломна наматалася на шасцярню прыёмніка, хацеў ачысціць і не заўважыў, як пальцы засадзіў.

— Дам бальнічны, праз тры дні на перавязку.

— Што вы, доктар, які бальнічны? — спалохана адказаў камбайнер. — Правай жа рукой я працаваць магу, не трэба бальнічнага.

Пакуль перавязваў, Гоцін успомніў пра выпадак, калі яны, студэнты, праходзілі практыку ў моргу. Іван, пад наглядом урача, ускрываў мужчыну, што загінуў у аўтамабільнай аварыі. На стале, разам з целам, ляжала адарваная кісць рукі. Калі ўрач кудысьці адлучыўся, Іван цішком гэтую руку заціхнуў сабе ў кішэню пінжака. Дома разабраў на часткі і ўсё замаляваў у свой анатамічны альбом. Можна дзякуючы гэтай выпадку, год назад, ужо ў Мілашэвічах,

прывёз сабе ў ФАП хірургічны стол, таксама спісаны, — «на крайні выпадак», падумаў. Такіх выпадкаў потым было шмат. Прайшоў час адзначаць, што ў медвучылішча Гоцін трапіў выпадкова — недабраўшы балаў пры паступленні ў медыцынскі інстытут, падаў дакументы ў Слонімскае медвучылішча. Скончыўшы яго, папрацаваў тры гады ў вясковым ФАПе ў прыгарадзе Н-ска. За гэты час ажаніўся і паступіў у Н-скі медінстытут. Справы ішлі добра, пакуль не здарылася нечаканае: Іван з сябрамі ўвязаліся ў бойку, за што атрымаў год турмы. Ад былой вучобы засталася толькі залікова кніжка за тры курсы. Пакуль сядзеў, жонка яго выпісала з кватэры і знайшла другога... На волі Гоцін уладкаваўся фельчарам на «хуткую дапамогу», адпрацаваў тры гады. Горад абрыдзеў, пацягнула ў вясковую цішыню. Схадзіў у абласны аддзел

ная клетка ледзь прыкметна ўздрыгвала ад удараў знутры. Прыціснуў да цела стэтакоскоп, адчуў, як глуха захлапаецца сэрца. Памераў тэмпературу — 38. Паставіў дыягназ: запаленне лёгкіх. Трэба тэрмінова ў бальніцу.

— Апранайцеся, — сказаў жанчыне, а сам падсеў да тэлефона.

— «Хуткая»? Прыміце выклік, гэта фельчар з Мілашэвіч. Запаленне лёгкіх. Трэба тэрмінова ў бальніцу. Запісалі? Усяго добрага.

Потым зрабіў жанчыне ўкол, сказаў:

— Гадзіны праз паўтары да вас «хуткая дапамога» прыедзе. Сяргей Гардзеевіч, дапамажыце жонцы сабрацца: ручнік, кружку, ложку, тапачкі, усё гэта ў сумку. Нічога страшнага, але трэба трохі падлячыцца.

На дварэ ўжо са злосцю сказаў гаспадару:

— А вы куды глядзелі? Ба-

хмара. У паветры запахла дажджом. Зняўшы з задняга сядзення саквяж, заспяшаўся ў кабінет: ведаў, што там яго чакалі двое пацыентаў, якім фельчар паабяцаў вырваць хворыя зубы. Многія медыцынскія працэдур у яго функцыі не ўваходзілі, але ён не мог бачыць пакуты людзей, змучаных болем. Вось і сёння ў спісаным стаматалагічным крэсле, якое два гады таму Гоцін прывёз з горада, сядзеў стары Хвядос з апухлай шчакай. Каб вырваць сапсаваны зуб, яму трэба было 120 км трэсціся ў аўтобусе, што хадзіў у іх вёску адзін раз за тыдзень, прыехаць у стаматалагічную паліклініку, заняць чаргу, вырваць зуб і дзесьці пераначаваць. Турбот болей, чым болю...

— Ну як? — спытаў хворага, калі той злез з крэсла.

— Мілы вы мой, дазвольце пацалаваць вашу залатую ручку, — прашамкаў стары.

здаў кватэру ў арэнду, а сам пераехаў з сям'ёй у Мілашэвічы. Тут узяў чатыры гектары зямлі, двалі паспяхова вырошчвалі свіней на мяса і ўжо лічыўся багатым.

— Зацяжарала я, — плачучым голасам сказала дзяўчына. — Калі бацька даведаецца — заб'е.

— Хто?

— Аднакласнік, Сяргей Аляхновіч.

— А ці ведаеш ты, што пасля першага аборт у цябе потым можа не быць дзяцей?

— Ведаю, але ж у мяне няма другога выйсця. Калі адмовіце, мне застанеца толькі адно — яно ў сумцы ляжыць. — Гоцін падняўся, з цікавасцю адкрыў цэлафанавы пакет, які ляжаў каля ўвахода ў кабінет. Дастаў белую, таўшчынёй з палец, вярочку, з агідай шпурнуў яе ў кут, сказаў:

— І, падумаўшы:

— Я з тваім бацькам пагавару. Упэўнены, што ён усё зразумее. І з роднымі Аляхновіча паразмаўляю. Дарэчы, ты Сяргея кахаеш? — дзяўчына заківала галавой.

— Тады ідзі спакойна дадому і не перажывай. Усё будзе добра.

У тым, што дамовіцца з фермерам, Гоцін не сумняваўся. Ведаў гэтага разважлівага сціплага чалавека, які ніколі не дапусціць, каб яго адзіная дачка палезла ў пятлю.

Калі дзяўчына выйшла, у пакоі ўсталявалася нязвыклая цішыня, толькі на акне, папіскаючы ў каробачцы, шамацелі пчолы. Паглядзеў на гадзіннік: стрэлка набліжалася да лічбы шэсць. У гэты час да яго павіна была прыйсці старая настаўніца, Нэля Андрэеўна. У яе балелі калені. Ён ёй зрабіў дзесяць працэдур азакерытам, цяпер замацоўваў праведзенае лячэнне ўджаленнем пчол. Скрыпнулі дзверы, па калідоры застукала аб падлогу палка — значыць, прыйшла старая, падумаў.

— Можна да вас? — у прыадчыненых дзверы прасунулася сівая галава.

— Ну як, лепей не стала? — нястрымана спытаў з ходу.

— Калі б не вы, дарагі доктар, я б ужо ляжала.

— Калі так — садзіцеся. — Фельчар узяў каробачку з пчоламі, дастаў пінцэтам адну, паднёс яе да сіняватага сухарлявага калена старой.

Абараняючыся, пчолка тут жа з сілай утырнула сваё зазубранае джала ў цела, бабуля паморшчылася ад болю.

— Нічога, крыху пацярпіце, — супакоіў яе фельчар і паднёс да калена чарговую пчолу. Калі бабуля выйшла, пачуў стук вядра ад дзверей — прыйшла цётка Фрося, прыбіральшчыца.

— Канстанцінавіч, здымай свой халат і топай дадому, хопіць працаваць, — распарадзілася старая. — Ежа ў печы, на першае расольнік з уюнамі, на другое — бульба з трусцінай.

— Добра, Мікалаеўна, дзякуй. Паабедую і трэба будзе схадзіць да фермера, даўно яго не бачыў, пагаварыць хочацца.

— Ну ідзі, ідзі! — чамусьці незадаволенна прабурчала старая. — І пра сабе ж трэба трохі падумаць! Да Каці схадзі, сохне яна па табе, добрая б пара была.

Гоцін засмяяўся і выйшаў на вуліцу.

Страціўшае за дзень моц і сілу, пачырванелае сонца схілялася да зямлі. Пахла сухім сенам з прымессю палыну. Дзесьці прынула карова, галасіста засакаў павень. Мілашэвічы, як іншыя вёскі, паміраць не хацела. І гэта вельмі добра, падумаў Іван, таму і ён тут.

Васіль ШАБАЛТАС

ФЕЛЬЧАР

ён так лоўка прышыў адпілены на цыркулярцы палец на руцэ стальяра, што палец нават працаваў і ў ім аднавіўся крываток.

Вёска Мілашэвічы для раённай станцыі «хуткай дапамогі» была як бяльмо на воку. Каб патрапіць у яе, трэба было ехаць уздоўж Прыпяці амаль шэсцьдзесят кіламетраў па асфальце да моста, пераехаўшы яго, вяртацца ўздоўж ракі з другога боку. Раней тут працаваў паром, але з цягам часу ён згніў і разваліўся. Улады запланавалі зрабіць мост, але прыйшла перабудова — і ні парома, ні моста. Асабліва цяжка было машынам «хуткай дапамогі» вясной і восенню, калі праехаць па гразкай дарозе было амаль немагчыма. Калі іншы раз Гоцін званіў у горад і выклікаў «хуткую», яго прасілі:

— Іван Канстанцінавіч, а можа як-небудзь самі... Мы ж туды не даедзем.

Былі выпадкі: вадзіцелі замест паездкі ў Мілашэвічы клалі ў стол заяву аб звальненні. Фельчар усё разумееў і «хуткую» ў такі «бездарожны» час выклікаў у крайнім выпадку.

Але неяк па вясне, у красавіку, у вучня дзясятага класа Алега Лойкі забалеў жывот. Маці прывяла хлопца ў ФАП. Фельчар яго ўважліва аглядзеў, паслухаў і паставіў дыягназ — апендыцыт. Пазваніў у раён, на станцыю хуткай дапамогі, а там за галаву схпіліся: мала таго, што дарога разбітая, дык і паліва няма — на вуліцы быў 1991 год. Медыкі з горада казалі так: пакажамце, што-небудзь прыдумаем. Думалі доўга. Іван чакаў, а хлопцу ўсё горш.

Фельчар ведаў, чым гэта можа скончыцца. Паклікаў з аптэкі Кацю, якая раней, пры бальніцы, працавала медсястрой у перавязочнай, загадаў стэрылізаваць хірургічны інструмент, які ён назбіраў усякімі праўдамі і няпраўдамі. Тут трэба падкрэсліць, што неяк раней, да Гоціна, не дачакаўшыся «хуткай дапамогі», у Мілашэвічах памерлі два чалавекі.

Аперацыю фельчар правёў, як потым сказаў галоўны хірург раёна, на выдатна. Ды інакш і быць не магло, таму што Гоцін з дзяцінства марыў стаць хірургам. Калі ўжо высветлілася, што мост не пабудуюць (не было грошай), фельчар неяк выпадкова

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

аховы здароўя, вызнаў пра вакансію ў сельскіх ФАПах. Так ён аказаўся ў Мілашэвічах.

Край гэты Івану-рыбаку спадабаўся. З аднаго боку — рака Прыпяць, з другога — азёрна-балотная нізіна, дзе вадзілася мноства рыбы, асабліва ўюноў. Калі моцныя зімнія маразы скоўвалі дрыгву, мужыкі на балотах рабілі лункі, ставілі кашы з прадукхамі. Лавілі ўюноў мяшкамі.

...Пасля дванаццаці гадзін, калі канчаў прыём хворых у ФАПе, Іван садзіўся на матацыкл і ехаў па выкліках, адведваў хворых па хатах. Зайшоў у дом Сяргея Кнігі, а там накурана, быццам у калгаснай канторы.

— Што ў вас здарылася?

— Баба вось захварэла, — адказаў стары. — Ляжыць, не ўстае.

— Вы б, Сяргей Гардзеевіч, менш у хаце курылі. Тут не толькі баба — любы захварэе. — Апрашуў халат і з саквяжам прайшоў у другую палову хаты. Жанчына ляжала на пасцелі. Убачыўшы фельчара, яна нават не варухнулася.

— Калі захварэла? — спытаў у гаспадары.

— Трэці дзень як не падымаецца. Нават карову даіць самому даводзіцца. Зноў жа кабану варыць... Гора ды і толькі...

Прысеў каля хворай на ложка. Жанчына дыхала шумна, цяжка. Твар ацёчны, шэры. Памераў ціск — паніжаны. Дапамог хворай сесці. Груд-

ба, баба! Ездзіце на іх, як на кабылах, пакуль не ўпадзеце! Так запустіць хваробу...

Каля матацыкла ўбачыў свайго вернага сябра, сабаку Жучка.

— Ну што, прыбег? Можна ўжо на дзевак пацягнула?..

Яшчэ паўтара месяца таму фельчар вяртаўся з аб'езду далёкіх вёсак, на дарозе ўбачыў збітага машынай сабаку, спыніўся. Сабачка канаў, але нечакана з цяжкасцю адкрыў вочы і так паглядзеў на чалавека, што Іван хуценька падхапіў яго на рукі, паклаў на бензабак і павёз дадому. Тры гадзіны над ім чарадзейнічалі: сшыў разарваныя печань і страўнік, сумясіў паламаняныя косці ног і ўзяў іх у лубкі. Ведаў: галава і сэрца — цэлыя, значыць павінен выжыць. Уколы рабіў, як чалавеку, і праз месяц сабака зноў зірнуў яму ў вочы, быццам гаворачы: «Дзякуй табе, добры чалавек!». З таго часу яны сталі неразлучнымі. Сядзе Іван на матацыкл, Жук, кульгаючы на дзве нагі, — за ім. Націсне на газ — сабака за гаспадаром не паспявае, выдзіхаецца, сядзе і ад бяссілля пачынае ўслед выць. Каб не мучыць жывёліну, Іван зрабіў на заднім сядзенні спецыяльнае прыстававанне. З той пары і на рыбалку, і ў грыбы ездзілі ўдваіх.

...У другой палове дня гарачае сонца прыкрыла чорная, з шэрым адценнем

— Ідзіце, дзядуля, і ўжывайце больш часнаку.

Калі дзед выйшаў, зірнуў у калідор і сустрэўся з сумнымі вачамі дзяўчыны, што цішком сядзела там.

— Ты да мяне? — спытаў, спахмурнеўшы тварам.

— Да вас, доктар, — адказала, сарамліва апусціўшы ўніз вочы.

— Заходзь. З чым прыйшла? — спытаў, цяжка ўздыхнуўшы. Ён добра ведаў гэтую катэгорыю рэдкіх пацыентак, дасканала вывучыў іх паводзіны пры сустрэчы з ім, медыкам. Яшчэ адна падзяляцела, падумаў, губляючы добры настрой. «Будзь пракляты той дзень і час, калі ў мяне паднялася рука зрабіць у Мілашэвічах першы аборт». А справа заключалася ў тым, што яшчэ ў пачатку сваёй працы тут паддаўся на ўмовы свайго новага сябра Ігара Лупяка і зрабіў аборт яго каханцы. Усё, здаецца, было шытакрыта. Але маладыя жанчыны неяк пранюхалі пра гэта. Гоцін, вядома, ім адмаўляў, гаварыў: «Гэта супрацьзаконна, вы хочаце мяне ў турму пасадзіць?». Але здараліся выпадкі, калі адказаць было немагчыма.

— Ну раскажы, што з табой здарылася, — Гоцін ведаў, што гэтая дзяўчына — дзясцікласніца, дачка фермера Ціханава, які пяць гадоў таму пераехаў з Мінска ў бацькоўскі дом. Там, у горадзе, ён трапіў пад скарачэнне,

«У БЕЛАРУСІ НАС ПРЫМАЮЦЬ ЯК СВАІХ — БЫЦЦАМ МЫ АДСЮЛЬ РОДАМ»

Украінскія выканаўцы пасля выступлення ў заключным канцэрце рэспубліканскай акцыі «Беларусь — гэта мы» ў эксклюзіўным інтэрв'ю «Звяздзе» расказалі, з кім з беларускай эстрады яны хацелі б запісаць песню, за што яны палюбілі беларусаў і ці праўда, што іх гурт распаўся...

— Тое, што наш гурт распаўся — няпраўда, — упэўнена сцвярджае Патап. — Проста паралельна мы заняліся сумеснымі праектамі з іншымі выканаўцамі. Насця ў нас спявала з зоркай серыяла Марыяй Бярэньвай ва ўкраінскім варыянце перадачы «Дзве зоркі». Я таксама спяваў з рознымі спявачкамі, у тым ліку і з Верай Брэжневай. Гэта была проста перазагрузка. «Патап і Насця» — гэта гурт, які сваё існаванне працягвае. А наш распад — гэта тое, што было. Мы разам, як «кока» і «кола».

— Патап, а як вам, дарэчы, праца з Верай Брэжневай? Не думалі рабіць дуэт з ёй?

— Мая сумесная песня з Верай Брэжневай — гэта проста такі прыкольчык, як бы эксперымент. Ну як можна параўноўваць Насцю і Веру?! Насця — мой партнёр, з ёй ужо даўно выступаю. Яна — частка вялікай каманды і творчай сям'і. А Вера Брэжнева — проста кіч, гэта проста расслабуха. Каб пра нас пагаварылі. Усе і праўда заварушыліся і пачалі гаварыць. І кожны год якія-небудзь журналісты напішучы, нібыта мы распадаемся. Але параўноўваць Веру і Насцю нельга. Нельга таму, што, як мінімум, адна з іх бландзінка, а другая — брунэтка.

— Ці выступалі вы ўжо ў Беларусі? Якія засталіся ўражанні?

Насця: — Мы ўжо былі ў Беларусі. Выступалі ў Мінску на цырымоніі ўзнагароджання мінскай прэміі MTV. Гэта было год таму. Таксама літаральна месяц назад былі ў Гомелі з касавым канцэртам у цырку. Сабралі ўвесь цырк — было так пры-

ёмна, што людзі ведаюць нас, слухаюць нашы песні. Прычым ведаюць шмат песень, што, вядома ж, вельмі прыемна для нашага калектыву. Нас так цёпла тут прынялі, што я з задавальненнем праехалася б у тур па Беларусі.

Патап:

— Беларуская публіка — шыкоўная. Увогуле, беларусы — асаблівыя людзі. У нас шмат знаёмых з Беларусі — і яны ўсе вельмі дабрадушныя. А тыя беларусы, што жывуць у Беларусі — у разы больш прыемныя і мілыя, простыя і добрыя людзі. Самае галоўнае, што беларуская публіка зусім не адрозніваецца ад украінскай — мы вельмі любім украінскую публіку. Яшчэ пасля канцэрта ў Гомелі мы былі прыемна ўражаныя: у Беларусі нас прымаюць як сваіх, як быццам мы адсюль родам, — хоць мы і з іншай краіны. Мы ўвогуле не адчуваем, што знаходзімся ў іншай краіне. А яшчэ — вельмі любім беларускія песні. У нашай праграме нават ёсць некалькі такіх твораў па-беларуску. Напрыклад, «Белавежская пушча»...

Насця (перабівае):

— Гэта наша любімая...

Патап:

— ...Альбо «Алеся» з рэпертуару «Сяброў».

— Магчыма, вы хацелі б праспяваць з кім-небудзь з беларускай эстрады?

Патап:

— Можна было б. Напрыклад, з Б'янкай. Яна — беларуска.

Насця:

— А я б з Сярогам хацела...

Патап (смяецца):

— Пакуль жыву, гэтага не дапушчу!

— Ці збіраецеся вы на Еўрабачанне?

Насця: — Вельмі не хочацца ехаць на Еўрабачанне, таму што ўсе гэтыя грошы, якія трэба ўкласці туды, хацелася б выкарыстаць на кліпы, песні і запісы. Гэта вельмі цяжкае пытанне. Я ўгаварваю Патапа, каб мы туды не ехалі.

Патап:

— Калі гэта і здарыцца, то як сольны праект Насці. І тое пазней...

Насця (перабівае):

— ...Гадоў так праз сорак.

Патап:

— Калі я яе ўгавару. Магчыма, і ад Беларусі (смяецца). — Аўт.). У планах жа — запісаць трэці альбом. Гэта будзе мікс — два альбомы ў адным, «Звязды» першым расказваем. І нарэшце мы зноў выйдзем на экраны, каб людзі больш не задавалі нам пытанняў пра распад гурта..

— Магчыма, у новым альбоме будзе песня і на беларускай мове?

Патап:

— Невядома (усміхаецца). Мы выступаем звычайна на рускай мове. Але сёння мы ўжо дакладна вызначыліся, што ў новым альбоме будзе песня на украінскай мове. Але беларуская і ўкраінская мовы настолькі падобныя, што мы з задаваль-

неннем запішам песню і па-беларуску. Я думаю, што будзе нескладана. Спачатку хацелася б з мэтрамі. Магчыма, гэта будзе «Верасы», «Сябры», «Песняры». Альбо «Ляпіс Трубяцкой» мінімум, альбо Люха Міцько са сваім калектывам. Класна — у Беларусі шмат выканаўцаў, якія нам падабаюцца.

— Вашы ўражанні ад канцэрты «Беларусь — гэта мы»?

Насця:

— Гэта вельмі цэласнае мерапрыемства. Мы выйшлі на сцэну, і было ўражанне, што зала зараз выбухне. Прыемна, што нас ведаюць і любяць. Я — за патрыятызм. Вельмі важна тое месца, дзе ты нарадзіўся і дзе твая зямля. Гэта твая стартавая псіхалагічная платформа. Украінцы самі па сабе вельмі падакаваныя. З ярка выражанай нацыянальнай ідэяй. Прыемна, што беларусы сябе таксама атаясамліваюць са сваёй культурай, мовай, сцягам і сардэчна прымаюць гасцей на сваёй зямлі.

Патап:

— Беларусь — асобная краіна са сваімі асаблівымі культурай, мовай, палітыкай, зямлёй. Беларусы — цудоўная нацыя. І на беларускай зямлі жывуць цудоўныя людзі — нашы браты.

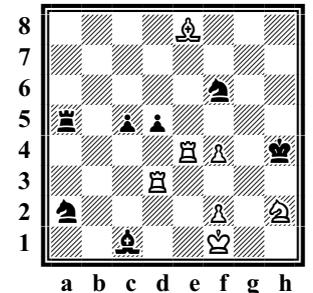
Ілья ЛАПАТО. P.S. У правядзенні інтэрв'ю аўтар выказвае падзяку тэлеканалу АНТ.

ЮБІЛЕЙНЫ КОНКУРС Шматхадовыя задачы (Заканчэнне. Пачатак у нумары за 3 снежня г.г.)

На міжнародны конкурс складання шматхадовак наступіла 26 твораў ад 15 аўтараў. 3-за дэфектаў выключаны наступныя задачы: Я. Арлоў (Расія): пабочнае рашэнне. 1. с7! zz, 1... Kpd2 2. Се3+ Kpd1 3. Ле5 de 4. с8Фе4 5. Фс3-6. Фd2. Фе1х; В. Дуброўскі (Расія), пазіцыя (Кb3—Kb1), п.р. 1. Фс8, 1. Фс5, 1. Ka3+, пазіцыя (Kc1—Kd3), ёсць карацейшы мат за 3 хады: 1. Kc4+ Kpe4 2. Лс3 Kpf4 3. Лd4x. Твор В. Квяткоўскага (Украіна) мае папярэдніка: Н. Злыднюў «Шахматная кампазіцыя», 2002 г. Kpb2, Cb6, Cd1, Ka3 — Kpb4, п. d2. 8x.

Свае задачы прыслалі шахматныя кампазітары Беларусі, Ізраіля, Расіі і Украіны.

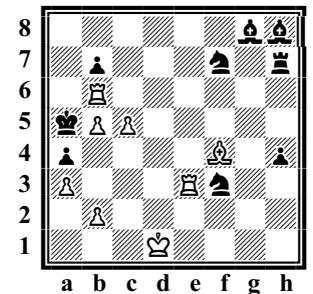
Суддзя рэспубліканскай катэгорыі **Алег Ефрасінін (Валгаград)** адзнакі размеркаваў так: А. Сыгуроў, Я. Фамічоў (Расія) **I прыз**

Б. Kpf1, Лd3, Ле4, Се8, Kh2, п. f2, f4 (7). Ч. Kph4, Ла5, Сс1, Ка2, Kf6, п. с5, d5 (7).

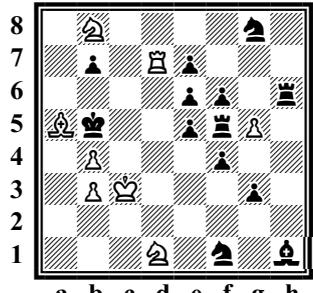
Задача чэшскай школы з трыма правільнымі матамі, аб'яднанымі ціхімі хадомі белых і ахвярамі фігур. 1. Ле5!-2. Cd7 K:d7 3. Лh3+ Kр:h3 4. Лh5x, 1... C:f4 2. Лh5+ K:h5 3. Kf3+ Kpg4 4. Cd7x, 1... Ла3 2. Лd:d5 C:f4 3. Лh5+ Kр:h5 4. Лh5x. Усё добра, але трэці правільны мат з'яўляецца практычна якраз копіяй мата з першага варыянта. Змазвае ўражанне і дуаль у пагрозе на фармальную абарону ад кароткага мата: 2... Kq4 3. C:g4, 3. Лh3+, 3. Kf3+.

С. Абраменка (Расія) **II прыз**

Белья: Kpd1, Лb6, Ле3, Cf4, п. a3, b2, b5, c5 (8). Чорныя: Кра5, Лh7, Cg8, Ch8, Kf3, Kf7, п. a4, b7, h4 (9). Мат за 5 хадцоў.

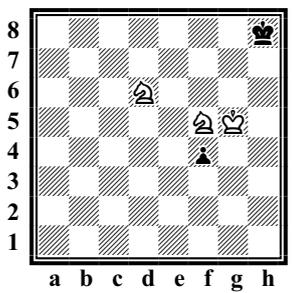
Задача лагічнага плана. Пасля 1. Ле8!-2. Ла8x. Абарона адзіная 1... Kd8. Цяпер рана гуляць. 2. Л:d8? Сb3+! ці Лd7+! Трэба ўстараніць гэтыя перашкоды 2. Cd2+! K:d2 3. b4+! ab — цяпер не можа шахаваць і чорны слон. І зараз праходзіць галоўны план: 4. Л:d8 (5. Ла8x) 4... Кра4 5. Ла8x. Нельга змяніць парадок хадцоў: 2. b4+? ab 3. Cd2 Кра4! Г. Папоў (Расія) **III прыз**

Белья: Kpc3, Лd7, Ca5, Kb8, Kd1, п. b3, b4, g5 (8). Чорныя: Kpb5, Лf5, Лh6, Ch1, Kf1, Kg8, п. b7, e5, e6, e7, f4, f6, g3 (13). Мат за 4 хадцы.

Два паслядоўныя маршруты белага караля па трохвугольніку, але чорныя фактычна безабаронныя. 1. Kpd3! e4+ 2. Kpd4! e5+ 3. Kpc3 e3 4. Kpd3 e4+ 5. Kpd4 e5+ 6. Kpc3 з немінучым 7. Л:b7x або Лd5x.

В. Барсукоў (Расія) Спецыяльны прыз

Белья: Kpg5, Kd6, Kf5 (3). Чорныя: Kph8, п. f4 (2). Мат за 16 хадцоў.

Малютка на тэму парадокса А. Тройцака: заканчэнне з двума канямі — нічыяная, дабуўленне пешкі варожай старане ў шэрагу выпадкаў — выйгрышнае. Задача пазбаўлена ігравых тонкасцяў.

1. Ke4f3 2. Kf2 Kph7 3. Kpf6 Kpg8 4. Kpe7 Kph7 5. Kpf7 Kph8 6. Kpg6 Kpg8 7. Kg7 Kpf8 8. Kpf6 Kpg8 9. Ke6 Kph7 10. Kpg5 Kpg8 11. Kpg6 Kph8 12. Kpf7 Kph7 13. Kg4 f2 14. Kf8+ Kph8 15. Kf6f1Ф 16. Kgbx. У фінале ёсць невялікая памятка: 13... Kph8 14. Kf6, Kf8x.

І ганаровы водгук — У. Сычову (Мінск).

Белья: Кра8, Фе7, Кс6, п. a5, c2, c4, d2, d6, f2 (9).

Чорныя: Кра6, Фg6, Лf6, Kd1, Ke8, п. с5, c7, f5 (8).

Мат за 7 хадцоў. Два правільныя маты з абаронай чорных на адным полі. Задача магла стаць вышэй, калі б не паўтор першых трох хадцоў у другім варыянце.

1. Фе5! Л:d6 (пагроза) 2. Kb8+! Кр:c5 3. Ф:c5+ Кра4 4. Фb5+ Кра3 5. Фb3x, 1... cd 2. Kb8+! Кр:a5 3. Фа1+ Kpb4 4. Кс6+! (Каб?+) Кр:c4 5. Фа2+ Kpb5 6. Фb3+ Кр:c6 7. Фb7x, 1... K:d6 2. Kb8+ Кр:a5 3. Фа1+ Kpb4 4. Ка6!+ (Кс6+?) Кр:c4 5. Фа4+ Kpd5 6. К:c7+ Kpe5 7. f4x!

ІІ ганаровы водгук — С. Абраменку (Расія).

Белья: Kph5, Cd8, Cf1, Ke2, Kg4, п. a2, c5, d3, h4 (9).

Чорныя: Kpf3, Kb1, п. a3, f4 (4). Мат за 4 хадцы.

Паспешна. 1. Kd4+? Kpg3 2. Ca5 Kc3! ці 1. Kq1+? Kpg3 2. Ca5 Kd2! да цэлі не вядзе. Трэба прымуціць чорных выказвацца першымі: 1. Ca5! zz, 1... Kc3 2. Kq1+ (2. C:c3? — пат) Kpg3 3. C:c3 f3 4. Се5x, (2. Kd4+? Kpg3 3. C:c3 f3 4. Се5x?), 1... Kd2 2. Kd4+ (2. C:d2? — пат) Kpg3 3. C:d2 f3 4. Kf5x, (2. Kq1+? Kpg3 3. C:d2 f3 4. Ke2x?).

ІІІ ганаровы водгук — У. Кавалёў (Мінск).

Белья: Кра1, Сс3, Kd4, п. b5, d2, d3, e5 (7).

Чорныя: Кра3, п. a4, b6 (3). Мат за 5 хадцоў.

1. Ca5! zz 2. b6 Kpb4 3. b7 Кра3 4. b8C! Kpb4 5. Cd6x-«фенікс» белага слана з правільным матам у фінале. (3... Kpc5 4. b8Ф Kpd5 5. Фd6x, 3... a3 4. b8Ф+ Кра4 5. Фb5 (b3)x, 4... Kpc5 5. Фd6x.

І пахвальны водгук — В. Рацінкіну (Мінск).

Белья: Kpd4, Лf3, Cd5, Kf2, п. b3 (5).

Чорныя: Kpb4, п. b6 (2). Мат за 4 хадцы.

Вартаць задачы — 4-ы варыянт без паўтору другіх хадцоў. 1. Лf8! zz, 1... b5 2. Kd3+ Кра5 3. Kpc5, 1... Кра3 2. Kpc3 Кра2 3. Се4, 1... Кра5 2. Krc4 3. Kpc5, 1... Kpb5 2. Ла8 Kpb4 3. Сс4.

ІІ пахвальны водгук — В. Рацінкіну (Мінск).

Белья: Kpe3, Се7, Ка3, Кс4, п. a2, e2 (6).

Чорныя: Kpc3, п. e4, e5, e6 (4). Мат за 6 хадцоў.

1. Kpf2! e3+ 2. Kpe3 e4 3. Kpe4 e5 4. Kpd5 e4 5. Kpc5, 1... Kpd4 2. Ke3 Krc3 3. Кас4 і 4. Са3

ІІІ пахвальны водгук — Л. Любашэўскаму і Л. Макароўцу (Ізраіль).

Белья: Kpg7, Фе6, Лd3, Cf1, Cf2, п. e5, f5, h3 (8).

Чорныя: Kpe4, Фа1, Ca2, Cb8, Kb1, п. с4, с6, e7, f6, g6 (10). Мат за 4 хадцы.

1. fg-2. Фg4+ Кр:e5 3. Cg3x, 1... Фе5 2. Лd4+ Kpf3 3. Лf4+.

1... C:e5 2. Ле3+ Kpd4 3. Лf3+.

Няўдалы першы ход, кароткая пагроза і адсутнасць тактычнага адзінства ў варыянтах — устанавілі месца дадзенай задачы. Аўтарам варта прадоўжыць далейшую працу, зрабіць паўнацэнную пагрозу і выкарыстаць звязку слана ў другім варыянце.

ДАКЛАДНЫЯ ПРОМНІ ЛЕЧАЦЬ

У Магілёўскім анкалагічным дыспансеры адкрыўся новы радыялагічны лячэбны корпус. Яго будавалі два гады, агульны кошт перавышае 5 мільёнаў еўра.

У адзяленнях прамянёвай дыягностыкі і дыстанцыйнай тэрапіі цяпер усталявана самае сучаснае медыцынскае абсталяванне. Прамянёвы паскаральнік дазваляе ўздзейнічаць дакладна на хворы орган і не шкодзіць іншым. Гэты прыбор, у прыватнасці, пасляхова ўжываецца пры лячэнні раку падстраўнікавай залозы. Новае абсталяванне будзе працаваць штодня для паўсотні пацыентаў. Ім могуць карыстацца хворыя з усёй Беларусі і замежжа.

Да канца наступнага года ў Магілёве плануецца пабудаваць яшчэ адзін корпус анкадыспансера, дзе будучы размешчаны пакой для пацыентаў. Медыкі канстатуюць, што доля злаякасных новаўтварэнняў у структуры захворваемасці і смертнасці, на жаль, павялічваецца і цяпер займае другое месца пасля сардэчна-сасудзістых хвароб.

Ілона ІВАНОВА.

ВЯРТАННЕ ВІКІНГАЎ

Трэці год запар на Лідчыне праводзіцца «Свята нараджэння сонца», на мове варагаў — **Еоль**. У скандынаўскіх народаў яно адзначалася ў час зімовага сонцазвароту, калі ночы самыя доўгія. Вікінгі верылі, што ў такі час пераплятаюцца гэты і іншы свет і да людзей прыходзяць продкі і багі. Нараджанае ў часы паганства, гэтак свята працягвала існаваць і ў хрысціянскія часы, але паступова традыцыя стала забывацца.

Але сёння ў любога ахвотнага ёсць магчымасць перанесціся ў эпоху вікінгаў. 18 снежня ў 20 кіламетрах ад Ліды пройдзе сярэднявечны фестываль, арганізатарам якога выступае турыстычнае агенцтва «Бірс Трэвэл». І ўзнавіць эпоху вікінгаў яму дапаможа рэканструктарскі клуб «Хротгар», які якраз спецыялізуецца на гэтай эпозе. Запрошаны таксама ўдзельнікі іншых рэканструктарскіх клубаў Беларусі, Расіі і Украіны. Прычым на свяце можна будзе не толькі паназіраць за падымкамі вікінгаў і паўдзельнічаць у скандынаўскіх забавах, паслухаць гістарычную музыку. У праграме і майстар класы па сярэднявечных танцах, вогнішча, на якім будзе гатавацца зёлкавы чай і збіцень (гатуецца на аснове мёду і вострых прыпраў), абмяркоўваецца нават ідэя засмажыць парася. А яшчэ сапраўдны Эрль будзе прадказваць лёс, гадаць на рунах. Між іншым, калі раней лічылася, што на тэрыторыі Беларусі вікінгі былі толькі транзітам, дык сёння археолагі знайшлі доказы таго, што варагі мелі на беларускай зямлі свае аселішчы.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

ГАЙНЕНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ЛОГОЙСКОГО РАЙОНА (ПРОДАВЕЦ)

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН по продаже 4 (четырёх) земельных участков для индивидуального жилищного строительства:

- Лот 1** — земельный участок № 1 в д. Александрово площадью 0,25 га, кадастровый номер 623280800101000013, начальная цена 3750000 белорусских рублей;
- Лот 2** — земельный участок № 2 в д. Александрово площадью участка 0,25 га, кадастровый номер 623280800101000012, начальная цена 3750000 белорусских рублей;
- Лот 3** — земельный участок № 3 в д. Мурованка площадью участка 0,25 га, кадастровый номер 623280808101000022, начальная цена 3750000 белорусских рублей;
- Лот 4** — земельный участок № 4 в д. Мурованка площадью участка 0,2442 га, кадастровый номер 623280808101000020, начальная цена 3663000 белорусских рублей.

Целевое назначение земельных участков — строительство и обслуживание жилого дома.

Задаток в размере 10 % от начальной цены перечисляется на р/счет № 3600619021104 в ЦБУ 611 ф-ла 500 Минское управление АСБ «Беларусбанк» МФО 153001601, УНП 600181697. Аукцион состоится **14.01.2011 г. в 11.00** по адресу: Логойский район, д. Гайна, ул. Советская, 14. Заявления на участие и необходимые документы принимаются **до 11.01.2011 г. до 13.00** по адресу: Логойский район, агр. Гайна, ул. Советская, д. 14.

Контактные телефоны: (8 01774) 58 2 35, 58 2 36, 56 4 98.

КУП «БРЕСТСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР ПО УПРАВЛЕНИЮ НЕДВИЖИМОСТЬЮ»

28 декабря 2010 года проводит аукционные торги по продаже имущества, обращенного в доход государства

Капитальное строение (состав: садовый домик, мансарда, холодная пристройка, теплица, два сарая, уборная, арткавшина) с инв. № 100/С-3049 площадью 0,0532 га, расположенное по адресу: Брестский р-н, садоводческое товарищество «Приозерное», участок № 39/3.

Начальная цена продажи 15 466 610 руб. Цена объекта недвижимости снижена на 10 %.

Полная информация об аукционных торгах по тел.: (0162) 23 81 92, (0162) 23 43 48. Сайт: bgcn.by, city.brest.by

24 декабря 2010 года в 12.30 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Полесьежилстрой». Повестка дня: 1. О совершении сделок Общества. Собрание будет проходить по адресу: г. Брест, ул. Базановой, 19. Начало регистрации участников собрания — 12.00. УНП 200050191

ПА АДРАСАХ ШЧАСЛІУЧЫКАЎ

«У ЧАРГУ ПА ГАЗЕТЫ!»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Жыхарам Стаўбцоўскага раёна прызы выпадаюць даволі часта. Праўда, на гэты раз тутэйшым падпісчыкам з удачай не пашанцавала. Але

ні калядных і навагодніх свят. Кампанію ў фотасесіі пенсіянерцы, якая верная «Звяздзе» ўжо тры дзясяткі гадоў, склаў начальнік Дзятлаўскага РВПС Сяргей СТАНКЕВІЧ (фота 1). З каштоўным прызам Зінаіду

бінкаўскім РВПС. Таму мы на ўсіх парах, пасля наведвання Слонімскага і Пружанскага раёнаў, імкнуліся паспець у прызначаны час на сустрэчу. А яна атрымалася цёплай. Нягледзячы на свой паважаны ўзрост, наша падпісчыца Валянціна ХВЯСЮК з вёскі Хмелеўка трымалася малайцом, хоць просьба зрабіць святочнае фота стала для пенсіянеркі сапраўдным выпрабаваннем. Зразумела, што ў рабоце колішняга настаўніка было няшмат момантаў, каб спасцігаць азы фотасесіі. Праўда, на дапамогу заслужанаму ў раёне чалавеку прыйшлі начальнік аддзела ідэалагічнай работы Жабінкаўскага райвыканкама Анатоль СТАРЫЦКІ і кіраўнік раённага вузла паштовай сувязі Людміла ЧАЮН (фота 3).

У цяперашнім выездзе ў шчасліўчыках значыліся не толькі нашы падпісчыкі, але і работнікі пошты. Калі больш дакладна, то паштальён АПС Заверш'е Дрыгічынскага РВПС Алена Шышко, якая заваявала другое месца ў сумесным са

ПРАДАВЕЦ магазіна № 1 ААТ «Магілёўсаюздрук» Наталля Палякова атрымала ад «Звязды» прыз за прасоўванне газеты, добрую працу з пакупнікамі і чытачамі. Цеплавентылятарам у халодным сезоне, Наталля вырашыла карыстацца на працы, і яна спадзеецца, што гэты карысны падарунак ад нашай газеты не апошні ў яе працоўным жыцці.

Наталля Палякова, карэнная жыхарка Магілёва, працуе ў сістэме «Магілёўсаюздруку» ўжо 17-ты год: «Мне тут падабаецца працаваць, у нас выдатны калектыў».

— Злыя пакупнікі сустрэаюцца толькі зрэдку, у асноўным прыходзяць шчырыя, з адкрытай душой, — усміхаюцца калегі Наталлі. — У нас ёсць свае кліенты, якія не толькі цікавяцца таварам, які прапануецца, але і сябруюць з намі, ведаюць пра наша жыццё.

На паліцах вялікага магазіна на вуліцы Болдзіна ў цэнтры Магілёва раскладзена мноства газет і часопісаў. Усе іх не прачытаеш «ад коркі да коркі», але прагледзець — абавязкова. «Каб прапаноўваць людзям прэсу, я павінна ведаць, пра што пішуць», — тлумачыць Наталля.

Нягледзячы на наступ тэлебачання і інтэрнэту на друкаваныя СМІ, попыт на газеты, сцвярджаюць у «Магілёўсаюздруку», не памяншаецца.

— Газеты людзі заўсёды набываюць, пакупніцкая

Фота Ірыны САВОСНАЙ

здольнасць на друкаваную прадукцыю не паменшылася, — гавораць Палякова і яе калегі. — У нас тут заўсёды чарга стаіць!

«Звязда», расказваюць у краме, карыстаецца найбольшым попытам у старэйшага пакалення, якое здаўна ведае і паважае газету. А таксама ў аматараў роднай мовы. Вельмі часта менавіта «Звязду» — па-сучаснаму яркую і на беларускай мове — набываюць госці з замежжа. І не толькі ў якасці сувеніра: нядаўна малады чалавек, які прыехаў з Ізраіля, набыў цэлы стос беларускамоўнай прэсы для свайго бацькі, які яшчэ за савецкім часам жыў у Беларусі і цяпер сумуе па часінах сваёй маладосці, нашай краіне і мове.

— Наша беларуская мова

вельмі прыгожая: можна заслухацца, калі на ёй размаўляюць чыста і правільна, — лічыць Наталля. — І да нас пакупнікі, якія размаўляюць на такой роднай мове, прыходзяць.

У будучым годзе супрацоўнікі «Магілёўсаюздруку» жадаюць развівацца далей: акрамя цяперашняй шырокай інфармацыі аб жыцці краіны, яны б паралілі часцей уключаць у газету больш матэрыялаў для моладзі.

— Ад усяго нашага калектыву я жадаю рэдакцыі і чытачам «Звязды» ў першую чаргу здароўя, — сказала Наталля Палякова. — Шчасця вам, удачы, дабрабыту, стабільнасці, упэўненасці ў заўтрашнім дні. А нам самім пажадаю яшчэ больш пакупнікоў у чаргу па газеты!

Ілона ІВАНОВА.

ж візіт «Звязды» на сустрэчу ў аддзел ідэалогіі і вузел паштовай сувязі, пэўна, кампенсаваў «маральныя страты» сапраўдных прыхільнікаў старэйшага беларускамоўнага выдання.

Больш шчодрым з нашага боку было наведанне Гродзеншчыны. У суседнім Карэліцкім раёне ўручылі кухонны камбайн нашаму падпісчыку Мікалаю Бабарыку з вёскі Загор'е. У Навагрудскі раён паспяхова быў дастаўлены электраміксер. Дарэчы, уладальнік прыза Валерый Грынь на нейкіх прычынах не змог прыбыць на раённы вузел паштовай сувязі. Выручыла інструктар па падпісцы Навагрудскага РВПС Вольга ЧУРА (фота 2), якая паабяцала ў самы бліжэйшы час даставіць каштоўны падарунак па месцы жыхарства падпісчыка.

Вянцом сустрэч на тэрыторыі Гродзенскай вобласці можна лічыць наведанне Дзятлаўшчыны. Мы прывезлі каляровы тэлевізар нашай даўняй

Іосіфаўна горача павіншавалі рэдактар раённай газеты «Гермаго» Алег Кудзінаў і стар-

шыня Гезгалаўскага сельсавета Аляксандр Адамчук, які і дапамог прывезці зямлячцы тэлевізар дадому.

«Звяздой» конкурсе — «Прыз рупліваму паштальёну». У якасці заслужанай узнагароды ёй дастаўся тостар. Трэба меркаваць, што бутэрброды з гэтага часу ў Алены Іванаўны будуць атрымлівацца цудоўныя. У гэтым не сумняваецца і інструктар па падпісцы Драгічынскага РВПС Святлана КРАСІЧ, якая ўзялася перадаць каштоўны прыз паштальёнцы.

Нам жа застаецца павіншаваць усіх новых звяздоўскіх лаўрэатаў. Усім, у тым ліку падпісчыкам, паштальёнам і кіяскёрам, каму фартуна яшчэ не ўсміхнулася, раім па-ранейшаму сябраваць са «Звяздой», якая традыцыйна прыносіць удачу ў кожны дом.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.
Фота аўтара.
Мінск—Стоўбцы—Карэлічы—
Навагрудак—Дзятлава—
Слонім—Пружаны—
Жабінка—Брэст—Кобрын—
Драгічын—Бяроза—
Івацэвічы—Баранавічы—
Мінск.

падпісчыцы з пасёлка Гезгалы Зінаідзе Андрукевіч. Зінаіда Іосіфаўна сказала, што даставілі яго ў самы раз — напярэдад-

у Вячэрняй «тэлевізійнай» праграме значылася ўручэнне чарговага «блакітнага» экранна на Брэстчыне — на Жа-

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ выстава Ісламскай Рэспублікі Іран прайшла ў Мінску. На выставе былі прадстаўленыя спажывецкія тавары, лекавыя сродкі, медыцынскае абсталяванне, фрукты, кветкі. Найбольшую ўвагу жаночай паловы наведвальнікаў прывабілі знакамітыя іранскія дываны. Мужчын жа цікавілі навінкі тэхнікі і легкавыя аўтамабілі — тры мадэлі іранскай кампаніі «Іран Ходра».

ІРАН І БЕЛАРУСЬ: НОВЫЯ МАГЧЫМАСЦІ

Як адзначыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Ірана ў Беларусі Сеед Абдала Хасейні, у Беларусі ёсць магчымасці больш даведацца аб Іране, яго патэнцыялах і рэсурсах. «На гэтай выставе прадстаўлена толькі 5-10% нашых магчымасцяў, — адзначыў пасол. — Але менавіта адсюль могуць узнікнуць новыя кірункі супрацоўніцтва дзвюх краін».

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Не на калядны стол... а злodeу ў чыгун

Вось так, гадаваў гаспадар з вёскі Пшанаі Жабінкаўскага раёна індыка ды качак, каб калядныя святы сустрэць са смачнымі стравамі на стале, а зламаныя выцягнулі з хлява трох птушак ды з'елі. У жыхаркі дома па вуліцы К. Маркса ў Століне зладзеі скралі двух пеўняў. Тыя і кукарэкнуць не паспелі, як апынуліся ў мяху. У абодвух выпадках зладзеі ўстаноўлены. Ім давядзецца кампенсавачь кошт страчанай гаспадарамі свайскай птушкі.

Яна СВЕТАВА.

Усміхнемся!

Жанчына на канаве адпачывае, мужчына валяецца.

— А чаму ў жанчын памер нагі меншы, чым у мужчын?

— Каб бліжэй да пліты стаяла!

Надпіс на магіле: «Тут пахаваны палкавы асёл Марсік. За сваё жыццё ён брыкнуў 3 палкоўнікаў, 7 маёраў, 11 капітанаў, 26 лейтэнантаў, 98 сяржантаў, 675 радавоў і адну міну».

Ён: — У нашай сям'і гатаваць буду я! Яна (сабе пад нос): — Так і ведала, што нараджаць давядзецца мне...

Аб'ява: За ўмераную плату злы супрацоўнік міліцыі наведвае ўвечары ваша непаслухмянае дзіця і забярэ яго, паставіць у кут ці з'есць.

Люцыя Станіславаўна ПІЛЕВІЧ сардэчна і шчыра віншуюць з юбілеем усе звяздоўцы. Прыміце, паважаная Люцыя Станіславаўна, словы нашай удзячнасці за Вашу шматгадовую нялёгкую працу, вернасць адданасць роднай газеце, невычэрпны энтузіязм, за Вашы добрыя адносіны да нас усіх. І хоць Вы зараз на заслужаным адпачынку, усе, хто працаваў разам з Вамі, з цеплынёй і ўдзячнасцю ўспамінаюць Вас. А ў юбілей мы хочам пажадаць здароўя, сонца, божае спагады. А таксама: *Няхай Вам лёс Бог аберагае Ад зла, хваробы і журбы, І ласку шчодрара пасылае Сёння, заўтра і заўжды.*

